

MEKTUBAT-I
MEVLÂNA HALÍD

SEY-TAC

Mektubat-ı Mevlâna Halid

Müellif:
Es'ad Sahib

Yayına Hazırlayanlar:
Dr. Dilaver SELVÎ - Kemal YILDIZ

Sey-Tac Yayınları
2000

1. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) akidesinden bahsetmektedir.

2. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s.) bu mektubu Nebiler ve Rasuller (a.s)'in efendisi, Hz. Peygamber Efendimiz (a.s)'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

"Günahkar kul, nefsine zulmeden, yarın başına ne geleceğini bilmeyen ve dünkü yaptığını unutmaya gayret eden Halid'in (ks) arzuhalidir. Saadet dairesinin merkezi, bütün yaratıkların yaratılma sebebi, Makam-ı Mahmut sahibi, kerem ve mertliğin kaynağı nebiler ve mürsellerin Efendisi, aleme rahmet olarak gönderilen, kıyamet gününde yüzleri elleri ve ayakları parlayanların önderi, Haşimi, Ebtahi, Yesribi, Arabi, Kureyşi olan yüce Peygamberin (a.s) eşiğinedir. O'na, aline ve ashabına, her sabah ve akşam, Allah Teâlâ'nın bütün mahlukatı miktarınca salat ve selamların en efdali olsun.

Muhakkak ki bu miskin ve fakir olan kul ve boynunu eğmiş, hakir olan mücrim, gün be gün kaymalar içerisinde. Kavim, kavim halkın günahlarını yüklenmeye devam eder. Hepsinin terki ne muvaffak olamaz ki, değil ayaklarıyla, baş üzere, çölleri katlayıp, o yüce hazrete gelebilsin. Ne parlak ve yüce sünnetinizi yaşatmak ve açık şeriatınıza uymaya yardım eder, ne de zulmü terk etmeye ve adalet sergisini sermeye hazırlanır ki; bunun için mahluklar rahat etsin, her şeyi kontrol eden Rabbimiz (cc) razı olsun ve O yüce cenab da (a.s) bununla sevin.

Her iki ayağı şişmekten şikayet edenin,

Terk ettim sünnetini, geceleri ihya edenin.

Allah Teâlâ'nın hukukuna karşı yapmış olduğu kusurlardan dolayı ona yazıklar olsun!...

Allah'ın yardımını olmadan günahlardan dönmeye ve taat yapmaya güç yoktur. Senin cenabından başka halimin kötülüğünü kime şikayet edeyim? İçinde bulunduğum ızdırabı kime arz edeyim? Sen Allah'ın kullara halifesi ve yaratılanları doğru yola hidayet edicisin. Şaşkın kalanın yardımına koşup, irşad ederek doğru yola götüren mürid sensin. Çaresiz kalanların yardımcısı ve muradına erdiricisin. Zat-ı alinizden istirhamım, beni bu tehlikeli çukurlardan kurtarıp yüzümü ihlas ile Hicaz topraklarına yönelt.

"Kim ki Cehennemden uzaklaşıp Cennete girerse, o fevz ve felaha ermiştir." (Al-i İmran 185)

Adalet ve insaf et, (bana uyan mü'minlere) rahmet kanadını indir. İtidal yolda gidebilmem için, bidatlardan ve sapıklıklardan kurtulmam için bana yardım eyle! İmdadına gel; yoksa gerçekte ben kıyamet gününde Rabbimin huzurunda zilletten dolayı başımı yere eğirim. Pişmanlığın fayda vermediği zamanda da yakinen pişman olacağım. Yüce Allah size, kardeşleriniz olan peygamberlere, alinize ve ashabınıza her konuşmamızın başında ve sonunda salat eylesin!

3. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu Şeyh Mahmut Sahib (ks)'e göndermiştir. Yüce Allah (cc) feyz ve sırlarını üzerimize yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Hamd alemlerin Rabbi olan Allah (cc)'a mahsustur. Salat-u selam Resullerin efendisine, alinin ve ashabının üzerine olsun. Peygamber Efendimiz (a.s.)'in berzah aleminde nerede olduğu, dünyada olduğu gibi cismiyle birlikte olup olmadığı, en yüce makamda mı yoksa yukarıdaki durumların dışında başka bir halde mi olduğu hakkında, yanınızda bulunan alimler arasına, ihtilaf meydana geldiğini bildiren mektubunuz bize ulaştı. Mektubunuzda

gerçeğin ne olduğunu bildirmemi bu miskin kuldan istemişsiniz. Allahu Teâlâ'nın yardımını dileyerek şöyle deriz:

Bu konudaki edep şudur; Peygamberler (a.s)'in ruhları için belli bir yer tayin edilemez. Göklerde, yerlerde ve imkan aleminde hiçbir mekanın umumi olarak bütün Peygamberlerden (a.s) ve özellikle onların efendisi ve sonuncusu olan Peygamberimiz'in (a.s) himmetinden boşalmıyacağına itikad etmelidir. Onların diri ve cesetlerinin de kabirlerinde olduğuna inanmalıdır.

Onların kabir hayatındaki dirilikleri, şehitlerin diriliklerinden daha üstündür. Allah (c.c)'a taatle lezzet bularak namaz kılarlar, hacc ederler, telbiye söylerler, Kur'an-ı Kerim okur ve zikrederler. Cenab-ı Allah (c.c), yaptıkları taatlerden dolayı onların faziletlerini artırır...

Onların kabir hayatı dünya hayatındaki ruhun cisimle beraber olması gibi kesinlik arzetmez. Fakat öyle de olabilir. Bilindiği gibi cismin ruhsuz da hayatı ihtimal dahilindedir. Su kanmak için, yemek doymak için adet üzere birer sebeptir. Ehl-i Sünnete göre, ruh da hayat için böyle bir sebeptir. Zahirde onsuz olmaz fakat hakiki sebep değildir. Öyleyse Allah (c.c), her şeyi sebepsiz de yaratmaya kadirdir.

Bunun gibi peygamberlerin ruhları cesetlerinde olarak kabirde olabilecekleri gibi aynı şekilde, mülk ve melekut aleminde seyredip, olağanüstü bir durumda Allah (c.c)'ın dilediği yerlerde dolaşıp, istifade ettikten sonra tekrar kabirlerine dönmeleri de mümkündür.

Önce söylediğimiz gibi cesetlerini kabirde bırakarak ruhlarıyla diledikleri yere gitmeleri caizdir. Onların ruhlarının alayı illiyyinde, refik-i alada, firdevsde veya başka bir yerde olmaları, buralarda devamlı durmalarını gerektirmez. Zira onların ruhlarının bir halden başka bir hale geçmesi, bir yerden başka bir yere gitmeleri mümkündür.

Ruh cesetten başka bir özelliğe sahip olabilir. Hem refik-i ala da hem de bedenle bitişik durumda bulunabilir. Cesede selam verildiğinde, ruh kendi makamında olduğu halde o selamı alabilir. İbnu Kayyım El-Cevzi 'Ruh' adlı kitabında böyle söylemiştir. Hafız es-Suyuti 'Münceli' kitabında bunu kabul etmiştir...

Mektubumuzun sonu sizlere selam olsun, ey gözümüzün nuru...

4. MEKTUP

Mevlana Halid k.s. bu mektubu Yüce Osmanlı Devlet-i Aliyesinin merkezinde bulunan büyük halifelerine göndermiştir.

Allah c.c. nurlarını bizde akıtsın. Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Salat-u selam Allah'ın seçtiği kullar üzerine olsun.

Allah'tan şiddetli aşkı talep eden fakir kul Halid'den k.s., ulu hilafet merkezinde ikamet eden, ihlas ve kerem sahibi kardeşlerine. Allah c.c. saltanat merkezi İstanbul'u hainlerin hilelerinden korusun. Allah'ın yardımı; orasını ve tüm İslam beldelerini himaye eden padişaha kıyamete kadar devam etsin!

Hepinize kamil selam, hürmet ve ikram. Zatinızın sıhhatine delalet eden mektubunuz geldi. Münkirlerin devamlı sıkıştırmalarına rağmen aydınlık ve yüce tarikattaki sebatınız bizi sevindirdi. Defalarca Allah'a hamd ettim. Hakk'el-yakin sırlarından gafil olan bazı kimselerin rabıtayı bid'at saydıkları ve rabitanın aslının, hakikatinin olmadığına itikat ettiklerine dair söylentiler bize kadar ulaştı.

Hayır, öyle değildir. Hakikatte rabıta, yüce Nakşibendi tarikatının esaslarından büyük bir esastır. Hatta kitab-ı aziz ve sünnet-i resule yapısmaktan sonra Allah-ü Teala'ya vasil olmanın en büyük sebebi rabıtaadır. Hatta Nakşibendi sadatının bir kısmı terbiye ve talimde yalnız onunla yetinirdi. Bazısı da rabıtanın başkasını da emrederdi. Bununla beraber fena fillahın başlangıcı olan, fena fişşeyhe giden yolların en kıyasının rabıta olduğunu kesin olarak söylerlerdi.

Sadatımızın bir kısmı rabıtayı yüce Allah'ın c.c.;

"Ey iman edenler, Allahtan korkunuz ve sadıklarla beraber olunuz" (Tevbe 119) mealindeki kavli-i celilesiyle isbat ederdi. Sadatımızın ulularından Şeyh Hacı Ubeydullah Ahrar k.s.'in sözünün hülasası şudur;

"Alemlerin Rabbi olan Yüce Allah'ın c.c. kelimesindeki sadıklarla beraber olmak emri zahiri veya manevi beraberliği gerektirir. Manen beraber olmak ise rabıta ile tefsir edilmiştir." Rabıta ise ehlinin nezdinde meşhur olup, Reşahat adlı kitapta tafsilatlıca yazılmıştır. Sanırım ki: Rabıtayı inkar edenler onun ıstılahtaki manasının ne olduğunu düşünmüyorlar. Şayet düşünselerdi rabıtayı inkar etmezlerdi.

Rabıta: Tarikatta müridin, kamil ve fenafillah makamında bulunan şeyhinin ruhaniyetinden medet istemesidir. Şeyhin suretini düşünmek edep ve terbiyeyi muhafaza ettirir. Müridin şeyhinin yanında hazır olduğunu düşünmesi feyz alabilmesini sağlar. Huzuru ve nuru tamamlanır. Bu rabıta sebebiyle mürid, kötü ve çirkin işlerden uzaklaşır.

Bunları, alında Cenab-ı Allah'ın sapık olarak yazdığı, gazap ve mahrum olmakla damgaladığından başkası inkar edemez. Rabıtayı inkar eden kimse evliyaya inanıyorsa, onların sözlerini dinlemelidir. Veliler, rabıtanın güzel ve faydasının çok olduğunu söylemişlerdir. Hatta bu konuda görüş birliği etmişlerdir. Onların k.s. kudsi kelimelerini araştırıp, hoş sohbetlerinin kokusunu koklayanlara bunlar gizli değildir. Şayet rabıtayı inkar eden kişinin, velilere itikadı yoksa, şeriat imamlarının, usul-u fıkıh ile furu-u fıkıh ilminin üstadlarının sözlerine itikat etmesi lazımdır. Dört hak mezhepten imamlar açıkça veya imaen rabıtanı bahsetmişlerdir. Onların rh.a söylediklerinin bir kısmını burada zikredip, yerlerini de göstereceğim. Ta ki kalbinde hastalık bulunmayan kişiler oralara müracaat etsinler.Nefsani arzularına uyarak velileri inkar etmesinler. En doğru yola hidayet eden Allahü Tealadan tevfiik dileyerek derimki:

Cenab-ı Hakk'ın: "Şayet Yusuf (a.s) Rabbinin burhanını görmeseydi." (Yusuf/24) mealindeki ayeti celilenin tefsirinde, ruhani tasarruf ve imdada işaret olduğunu, müfessirlerin çoğu açıkça söylemişlerdir. Müfessirlerin çoğunluğuyla aynı görüşte olanlardan biri de 'keşşaf' tefsirinin sahibidir. Bu zat Zamahşeri mu'tezili olmakla birlikte der ki:

"Ayetteki 'burhan' kelimesi şöyle tefsir edilmiştir.: Yusuf a.s kadına yaklaşmak isterken 'sakin, sakın' diye bir ses işitti.

Hız. Yusuf a.s bu sese aldırış etmedi. Sesi ikinci sefer işitti yine önem vermedi. Üçüncü sefer 'ondan yüz çevir' diye işitti. Bu söz de kendisine tesir etmeyince, Yakub a.s sureti 'parmağının ucunu ısırır bir halde Yusuf'a göründü. Bazıları da Hız. Yakub a.s Hız. Yusuf'un a.s göğsüne eliyle vurduğunu nakleder. Bu hususta başka rivayetler de mevcuttur."

Hanefi imamlarından, eş şeyh imam Ekmelüddin, 'Şerhü'l-Meşarik' kitabında Peygamber Efendimiz a.s:

"Beni ruyasında gören, gerçek olarak beni görmüştür. Zira şeytan benim suretime girip de görünemez." Hadisinin şerhinde demiştirki:

İki şahsın ister uykuda isterse uyanık iken bir arada bulunmalarına sebep, aralarında birleştirici bir unsur olmasıdır. Bu da beş şekilde gerçekleşebilir.

1-Zatta ortaklık,

2-Sıfatlarda ortaklık,

3-Halde ortaklık,

4-Fiillerde ortaklık,

5-Mertebelerde ortaklık,

Bu münasebetler nasıl düşünülürse düşünölsün, bu beş asıldan dışarıya çıkmaz. İki şeyin arasındaki birleştirici vasıflar, ayrıca sıfatlarla kuvvet bulması veya ondan daha zayıf olmasına göre, aralarında münasebet bulunan iki zatın birleşmesiyle çoğalır veya azalır.

(Birleştirici sebepler ayırıcı sebeplerden fazla ise, birleşmeleri de fazla olur. Ayırıcı sebepler birleştirici sebeplerden daha fazla ise birleşmek ve görüşmek daha az olur.) Bazen birleştirici sebepler zıddı olan ayırt edici sebeplere o kadar baskın olur ki, muhabbet kuvvetlenir ve o iki şahıs birbirinden ayrılmaz. Bazen de bunun aksi olabilir. Kim bu saydığımız beş aslı tahsil ederde geçmiş zatlardan ruhları arasında münasebet kurabilirse, istediğı zaman onlarla birleşebilir.”

Yine Hanefilerden ‘El-Eşbah’ kitabına haşiye yazan Seyyid Ahmed bin Muhammed el Hamevi, ‘Nefahatül-kurb Vel-İttisal’ kitabında özet olarak şöyle demiştir:

“Muhakkak ki, velilerin ruhaniyetleri cisimlerine galip geldikleri için, bazen birkaç surette zahir olurlar. Sahih olarak rivayet edilen hadis-i şerifte peygamber efendimiz a.s:

“(Kıyamette) Cennet ehlinin bir kısmı, cennet kapılarının her bir kapısından çağrılır.” Buyurdularında, Hz Ebu Bekir r.a

-Ya Rasulellah a.s tüm kapılardan girebilen olurmu? Diye sorduklarında Peygamber Efendimiz a.s

-Evet, vardır. Seninde onlardan olduğunu ümid ederim.” Buyurdular. Bu hadis-i şerif şöylediğimiz manaya delil kabul edilmiştir. (Cisim ile değıl, ruhaniyet ile birkaç surette görüldüğünde, her kapıdan girebilmesi mümkündür.)

Büyükler, ruh külli olduğı vakit, yetmişbin surette zahir olabilir demişlerdir. Bu dünyada böyledir, berzah aleminde ise bu suretlere girmesi daha da kolaydır. Zira berzah aleminde ruh cesetten ayrıldığı için, daha kuvvetli ve müstakil olur.

Şafii imamlarından Gazali r.a ihya kitabındaki, namazın her ruknünde kalbin hazır olmasını anlatan babda şöyle der;

Peygamber Efendimizin suretini ve kerim şahsını kalbinde hazır eyle. Esselamu aleyke eyyuhennebiyyu, derken inanki senin selamın kendilerine ulaşır ve O daha kamili ile sana cevap verecektir.

Şeyh Şihab-i Hafacani’nin şeyhi olan Allame Şihab Ahmet El Mekki ‘Şerhul Bab’ adlı kitabında, teşehhüd (tahaiyyat) kelimelerinin manalarını açıklarken şöyle der:

“Esselamu aleyke cümlesi ile Peygamber Efendimiz a.s ‘e hitap edilmesinden maksat; namaz kılan ümmetinden Efendimizin haberdar olmasıdır. Bu şekilde Peygamber Efendimiz a.s namaz kılanın yanında bulunup, kıyamet günüde en faziletli ameli için şahitlik yapması mümkün olur. Ayrıca O’nun a.s. hazır olduğunun hatırlanması huşunun artmasına sebep olur.” Sonra bu sözlerini İhya kitabında geçen yukarıdaki sözlerle doğrulamıştır.

Şeyhlerin şeyhi, imam Arif Sühreverdi k.s.Avarifül Maarif adındaki kitabının, kurbiyyet ehlinin namazı konusunda İbn-i Hacer El Mekki’nin sözlerinin aynısını şöylemiştir.

Bir ibaresinde de:

“Peygamber efendimize selam verip, O’nun a.s. şemalini kalbinin arasında tasavvur eder.” Demiştir.

Yine Alemlle Şihab İbn-i Hacer El Mekki, ‘Şemail’ adlı kitabının şerhinin sonunda, Hafız Celalüddin es Suyuti’nin ‘Tenvirul Halek Fi Ruveyti-n Nebiyyi vel Melek’ adındaki kitabında şöylediğı söze ittifak ederek şöyle demiştir:

İbnü Abbas (r.a)’dan rivayet olunurki; O, Peygamber Efendimizi rüyasında görmüştür. Peygamber Efendimizin (a.s)’in aynasına baktı. O aynaya baktığında da kendisini değıl, Peygamber Efendimizi (a.s) gördü. İşte bu, Tasavvuf ehlinin ıstılahında, rabıtan fena olmaktır. Sözüümüz ve itirazımız Peygamber Efendimizin sureti hakkında değıldir, denilmesin. Zira biz deriz ki; bu, peygamberler (a.s)’in özelliklerinden değıldir. Sırf peygamberlere ait olmayan özellik ve hasletler onlar ile veliler arasında müşterektir.. Ehil olanların nezdinde bunda hiç şüphe yoktur.

Peygamber Efendimizden (a.s) başka birine hitap etmek namazı bozar. Namazda O'nun (a.s) suretini göz önüne getirmek, o suretin sahibine selam vermek, varlığın ruhu, Makamı Mahmudun sahibi olan Hz. Fahr-i Alemin özelliklerindendir. O'na aline, ashabına salat ve selamın en kamili olsun. Bunu anlatmak maksadımız değildir. (biz rabitadan bahsediyoruz, namaz içindeki sureti hayaline getirmekten bahsetmiyoruz) Bunu anla...

Yine Şafiilerden El Hafız Celaluddin es Suyuti, bu konuda yazmış olduğu örneklerle dolu, 'Kitabül-Münceli fi Tatavvuril-veli' adlı risalesinde, Şafii olan İmam Sübki (r.a)'nın 'Tabaktü'l Kübra' adındaki kitabından naklen şöyle der:

"Keramet çok çeşitlidir. Kerametın yirminci bölümü, velinin bir halden başka bir hale geçmesidir ki, sufiler buna misal alemleri derler. Sufiler, ruhların cesetlere girmesi ve çeşitli şekillerde olmalarında misal aleminde olduğunu söylemişlerdir." Buna delil olarak da Cenab-ı Hak Teala'nın: "Cibril (AS) Meryem için kamil bir insan suretine girdi" (Meryem,17) kavli celilesini gösterirler. Yine değişik suretlere girmeye misal olarak Kadibü'l-Ban'ın kıssasını ve başkalarını zikr etmiştir.

Yine Şafiilerden İmam eş-Şarani (k.s) "en-Nefahatü'l Kudsiyye" adındaki kitabında zikrin edeplerini sayarken şöyle demiştir.

"Yedinci adab, kendi şeyhinin şahsını (suretini) iki gözünün arasında tasavvur etmektir. Bu, sufilerin nezdinde edeplerin en sağlamıdır" Ben diyorum ki, sufilerin güvenilir kitaplarının hepsi şahittir; biz Nakşibendiyye zümresinin yanında rabita bundan başka bir şey değildir. Şafiilerden, allame es-Setiri el-Halebi, Buhari'nin şerhinde; Buharinin "Sonra Peygamber Efendimiz (a.s)'e tek kalmak sevdirdi" sözünü açıklarken şöyle der:

- "Şeytan aleyhi'l-lane Peygamber Efendimiz (a.s) suretine giremediği gibi, kamil velilerin suretlerine de giremez." Ancak kitabında, bunu bir şarta bağlamıştır. O da mürşid-i kamilin hakiki suretine giremez. Başka bir surete girebilir veya ufak bir noksanlıkla O'na benzeyebilir. ayırt etmekte güçtür.

Hanefi alimlerinin büyüklerinden, alleme seyyid Şerif el-Cürcani (k.s) Mevakıf kitabının şerhinin sonunda, İslami fırkaların zikrinden hemen önce ve 'Şerhu'l-Matali' kitabının haşiyesinin hemen başlarında, velilerin suretlerinin müridlerine görünmeleri, ölümlelerinden sonra da olsa sahih olduğunu, hatta müridlerin kendilerinden feyz alabileceklerini söylemiştir.

Yine Hanefilerden, İmam el-arif billah, eş-Şeyh Tacüddin el-Hanefi en-Nakşibendi el-Osmani (k.s), Taciyye adındaki risalesinde Allaha ulaşan yolları beyan ederken şöyle der:

-Üçüncü yol, müşahade makamına vasil olmuş ve zatiye sıfatlarını kendinde bulundurmış olan şeyhin rabitasıdır. Zira;

"Onlar öyle kişilerdir ki, görüldüğü zaman Allah (c.c) hatırlanır." (6) mealindeki hadis-i şerif mucibince, onları görmek, zikrin faydasını verir. Böyle bir mürşidin sohbeti ise "Onlar Allah (c.c) ile meclis kuranlardır." (7) sözünün gereği olarak, Allah-u Tealanın sohbetinin verdiği neticeyi verir. Öyle ise şeyhinin suretini hayalinde muhafaza edersen ve çam kozalağı şeklindeki kalbine yönelip, kendi nefsinde kaybolursan, fena fiş-şeyh makamına erersin. Terakki ve yükselişten döndüğün vakit, şeyhinin suretini sağ omzunun üstüne alıp, omzundan kalbine doğru bir çizgi gibi uzatacaksın. Şeyhin'i o çizgi üzerine getirip, kalbine koyacaksın. Böyle yapmakla senin için fena hali ve kendinden gaybet ümid edilir. Muhakkiklerin önderi ve müteahhirlerin imam-ı olan el-arif billah Teala eş-şeyh abdulgani en-nablusi el Hanefi 'Miftahu'l-Maiyye' adındaki Taciyye'nin şerhinde, bu geçen sözü takviye edip aynı yolla hareket etmiştir.

Hambeliye mezhebinin alimlerinden ulu gavs ve yüce imam efendim Şeyh Abdülkadir el-Ceyli (k.s) şöyle der.:

Fakir -Hak yolcusu salık- kişi veliler ile rabita kurar. O rabitadan dolayı da, onlardan faydalanır. Zahirten onlara fazlaca ikramda bulunmazsa da sakınca yoktur. Yabancı olup da onlara Batını rabita yapmayan kişi onlardan faydalanamaz. Bu sözler, İmam Sühreverdi'nin Avarif adındaki kitabının, müridin şeyhi ile olan edepleri babında zikr edilmiştir. Ben diyorum ki, bu konuda büyük alimlerin sözleri sayılamayacak kadar

çoktur. Bunda apaçık bir delil vardır ki, veliler için vefatlarından sonra gerçekleşen bir nevi tasarruf vardır. Bu konuda bir çok muhakkikler, ifadeleri yaklaşık aynı ve kesin olan risaleler yazmışlardır. Onun için hidayet yoluna ulaştırılan kişi bunu inkar etmekten sakınsın, zira inkarı tehlikelidir.

Malikiyye Mezhebindeki imamlardan büyük imam, meşhur Muhtasar'ın sahibi Şeyh Halil (rh.a) şöyle diyor:

"Bir veli, velayetinde sabit olduğu zaman, ruhani suretlere girmeye gücü olur. Birkaç surete girme kudreti kendisine verilir. Bu ise muhal değildir. Zira Müteaddit olan zahiri cisim değildir, ruhani suretlerdir. Arifi billah kişilere göre, ruhaniyette birkaç surete girmek bilinen şeylerdir". Yukarıdaki bilgilere el Hafız Es Suyutinun adı geçen kitabından alınmıştır.

Yine Hafız es Suyuti adı geçen kitabında, maliki şeyhlerinden, iki büyük imam olan eş Şeyh Ebul Abbas el Mursi ile talebesi İbni Ataullah el İskenderi (k.s) den bu manadaki durumları, rivayet etmiştir. İşleri ümmetin yükünü çekmek ve dertlerine şifa bulmak olan veliler ve büyük alimler bu hükümleri bu kadar açıkladıktan sonra, avam tabakasından olan kişiler, nasıl bu hakikatleri inkar ederler? Halbuki büyüklerin bir kısmı, vasitasız olarak ledünni ilmi, baki olan el Hayyul Kayyümden (c.c) alırlar. Usandırmaktan ve yormaktan korktuğum için bu kadar ile iktifa ettim. Yoksa yardım edici olan Melik-i Zülcelal (c.c) in yardımıyla, bu konuda bir çok meseleyi içine alan bir cüz kitap yazacaktım. Kamil velilerin (k.s) hallerini inkar eden din kardeşlerimize şefkat etme riayeti olmasaydı, bu sırların bazılarının açıklanmasına yönelmezdim. Beni bu sırların açıklanmasına zorlayan iki sebep vardır:

Birincisi, tarikat; Allah (c.c) a vasıl olmanın yoludur. Allah Tealanın rızasını ve Peygamberimiz (a.s) ın sevgi ve ahlaklarını kazandırır. Yükselmeye vesile olur. Tarikatın esasları; fırka-i Naciye olan ehl-i sünnetin akaidine yapışmak, azimetleri alıp, ruhsatlardan kaçınmak, devamlı Allahu Tealaya yönelip, kontrol edildiğini düşünmektir. Dünyanın süs ve zinetinden, hatta Allahın (c.c) masivasından yüz çevirmek, hadis-i şerifte "ihsan" ile tabir edilen Allah ile bulunmayı alışkanlık haline getirmektir. Hadisi Şerifte:

"(İhsan odur ki, Allahı (c.c) görür gibi ibadet yapmandır. Zira, sen Onu görmesen de, O (c.c) muhakkak ki seni görür.)" buyurulmuştur. Yine bu yol cemiyet ve cemaat arasında olduğun vakit, tek başına olduğun vakit ki gibi zikir ve fikirle meşgul olmaktan ibarettir. Bunlarla birlikte, din ilimlerini öğrenip, istifade edip, başkalarına faydalı olmaktır. Müminlerin avam tabakasındaki kisve ve kıyafetine girerek, zikrini gizlemek, nefeslerini o kadar muhafaza etmek ki, kerim olan Allah (c.c) tan gafil bir nefes dahi alıp vermemek ve en yüce ahlak sahibi olan fahr-i Alem (a.s) ın ahlakıyla ahlaklanmaktan müteşekkildir. Bu özelliklere sahip olan tarikatı korumak için, bunları yazdım.

Hulasa-i kelim bu tarikat şerefli Sahabe-i Kiram (r.a) ın yollarının ta kendisidir, üzerinde bir fazlalık ve eksiklik yoktur. Hakikatte o, kitap ve sünnetin azimetleriyle amel etmektir. Bunun içindir ki, tarikatın imamı, mahlukların gavsı, hak, hakikat ve dinin ziyneti, Şah-ı Nakşibend diye tanınan Es Seyyid Muhammed el Buhari (k.s) şöyle demiştir:

'Kim tarikatımızdan yüz çevirirse onun dini büyük bir tehlikededir.'

İkinci sebep ise, sizleri, gafillerin uydurmaları ve çirkin olan şeyleri güzelleştirmelerine karşı uyandırmaktır. Şayet inkar edilirse, onun uğursuzluğu -Allah korusun- öyle bir kapıya geçecektir ki, sadık fakirler devamlı Allahu Tealaya yalvarıp, o kapının takviyesi, baki kalması, hasedçilerin ve düşmanların fitnelerinden korunması için dua ederler. Bu fakir, geçen edeplerin hepsini, yerine getirmeyi sizlere tavsiye eder. Kitap ve sünnete muhalif olan, Peygamberimiz (a.s) ile sahabeler (r.a) ın yollarına ve hidayetlerine tabi olmayandan uzaklaşıp, Allahu Tealaya sığınmanızı hatırlatır; sizleri sabah ve akşamleyin, İslamın dayanağı olan Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'nin doğrulukla devamı ve din düşmanları ile çirkin mürtedlere galip olması için dua etmenizi emr ederim. Allahın selamı, rahmeti ve bereketi başta ve sonda sizlerle olsun.

5. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s) bu mektubu, Medine-i Münevvere'deki halifesi olan Şeyh es-Seyyid İsmail el-Berzenci'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Miskin, günahkar ve mütevazı olan Halid en-Nakşibendi el-Müceddidi'den asilzade, şerefli, seçilmiş dostu ve salıkların önderi Şeyh İsmail'e... "Yüce vahhab onu geniş fazlı ile memnun eylesin."

Allah (c.c) bize kafidir ve O (c.c) ne güzel vekildir. Birbiri ardınca gelen mektuplarınız bizi şereflendirdi. Bizi coşturup sevinmemize sebep oldu. Şam'dan gönderdiğiniz hediye de bize ulaştı. Bundan önce de sizlere cevap yazdım. Sanırım sizleri görmekle müşerref olamayıp, yüzünüzün ışıyla aydınlanmamıştır. Bu sefer de, hizmetçinize tarikat-ı aliyenin bazı edeplerini yazmak ve kudsî sırların bir kısmını açıklamak istemişsiniz. Siz bilirsiniz ki, sırlar kâğıtlara yazılmaz. Edepler ise, açık ve tafsili olarak yazmakla kitaplara sığdırılmaz. Şüphesiz bu konu, zat-ı alinizin nezdinde de açıktır. Sizlerin arzularınıza ve emirlerinize uyarak ve sizlerin üzerimizdeki hakkınızdan dolayı şükürünüzü yerine getirmek için, bazı dostlarıma bir kısım adabları yazmalarını emrettim. Biz de bazı sözlerimizi toplu olarak ona ekledik.

Bu sözlerimiz şunlardır; "Muhakkak ki tüm tarikatlarda ve özellikle yüce Nakşibendi tarikatı'nda edeplerin en mühim olanları; şeriat-ı garraya yapışmak, zorluklarda ve darlıkta sabırlı olmak için kendini hazırlamak, bollukta ve sevinçte var gücüyle şükretmek, sünnet-i seniyyeye yapışıp çirkin bidatlardan sakınmak, kırık kalp ile Allah'ü Teâlâ'ya yalvarmak, bütün vakitlerde kalbe gelen tüm hatıraları, ahiretle alakalı olsa dahi def etmek için çalışma ve takatını sarf edip kalpteki huzuru gözlerin her zaman görmeye alışık olduğu şey haline getirmek, dünya ve ahirette, hakiki Mahbub'dan (c.c) başka kalbin başka bir şeyle ilgisi kalmamasını sağlamaktır. O'nun (c.c) şuhudu da münezzehtir. Allah'ın (c.c) zatına teşbih ve sıfatları isbat etmekten dolayı senin kalbine vaki olan veya hayaline gelen şeylerden Allah'ü Teâlâ münezzehtir. Allah'ü Teâlâ huzurunda hayret halinde bulunmaya çalışınız. Tüm işlerinizde tamamıyla, Allah'ü Teâlâ'ya itimad ediniz. Apaçık ve şeriat-e uygun olsa dahi vakalara kalbe doğan hallere itimad etmeyiniz.

Gücünüzün yettiği kadar azimetleri tutunuz. Bir şeyin hepsine ulaşılsa bile, azı da bırakılmaz. Nakşibendi Şeyhlerin (k.s)'in güzel ve değerli sözlerinden bazıları bunlardır."

"Sana hayırla emrettim, fakat ben kendimi unuttum. Hem doğru da olmadım. Sana neden doğru ol dedim?..."

Varolan şeylerin sırrı, kerem ve mertliğin kaynağı, ümmi, haşimi olan Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya, onun ali ashabına, Allah Teâlâ (c.c)'nin salatının en efdali ve ekmeli olsun. Sonra; sizlere ve yanındakilere selam ederim.

Sana orada bazı şeyleri yapmayı tavsiye ettim. Seni vekil kıldığımız şeyleri yapmayı unutma. Temiz ve pak olan Medine-i Münevvere'nin toprağına ayağıyla basanın, her iki ayaklarının altına öperiz. Özellikle bazı vakitlerde fazl-u keremiyle adımızı hatırlayanın ayağını öperiz. Hepinizin bize hoşça bakmanızı, dua etmenizi ve selamımı alçaklık ve miskinlikle, beşerin efendisine ulaştırmanızı rica ederim. Efendimize aline ve ashabına Allah-ü Teâlâ'dan, en güzel salat ve en kokulu selam olsun.

6. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s) bu mektubu kardeşi, halifesi Şeyh Mahmut Sahib için göndermiş ve hakka yardım, hakikati ortaya koymak için gerçek din alimlerinden tarikat ve irşadla ilgili konularda fetva istemiştir.

Not: Mevlana Halid (k.s) Süleymaniye'den Şam'a gittiğinde, yerine kardeşi Şeyh Mahmut Sahib'i vekil bırakmıştı. Bunu fırsat bilen fitneciler, Şeyh Mahmut Sahibin keramet ehli olmadığını iddia ederek fitne çıkarmışlar, Mevlana Halid çıkan bu fitneyi ber taraf etmek

için ulemadan fetva istemiştir. Bu mektuplardan sonra fetva sorulan bir çok zat, bu vasıfların sahibine intisap ederek, onun büyüklüğünü takdir etmişlerdir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Hadis, tasavvuf, hüküm, fetva, tedris ve ahkam alanının ileri gelen alim ve büyükleri – Allah Teâlâ onların ilimleri ve bereketleriyle insanlık alemini faydalandırsın ve kendilerini Cennete Firdevs-i Alâya dahil etsin- şu vasıf ve hallerini sayacağım zat hakkında ne hüküm verirler?...

O, itikaden Eş'ari, mezheb olarak Şafii, meşrebte Nakşibendi ve Kadiridir. Peygamber Efendimizin (a.s) yüce sünnetine uymaya teşvik eder. Makbul olmayan bütün bidatlardan etbaini sakındırır. Gücü yettiği kadar selef-i salihinin izini takip eder. Dünya ve ehlinden yüz ve gönül çevirir. Dinini yaşamada hiçbir kınayanın kınamasına aldırış etmez. Allah Teâlâ'yı kullarına sevdirebilir ve onları kulluk yoluna sevkeder. İyiliği emredip, kötülükten nehyeder. Güzel niyet ve ihlasla yanına gelenleri gaflet uykusundan uyandırıp zikir ve fikirle şereflendirir. Batınında öyle bir manevi güç vardır ki, Allah Teâlâ'nın yardımıyla müridlerin kalblerine ilahi aşk ve cezbe ilka eder. Zulmet perdelerini kaldırır, Allahtan başkasının kalbe girmesine mani olur veya onların tesirini aza indirir. Bütün bunların yanında ehli olmayana açılmaması gereken daha bir çok hal ve işlere vesile olur. İbadetleri huşu ile, farz namazları cemaat ile eda etmeyi, namazın sünnetlerini, ısrak, kuşluk, evvabin, teheccüd ibadetlerine devam edip az uyuyup az yemeyi öğretir. Açık zikirden en az yetmiş kat faziletli olan gizli zikre güzelce devam eden bu şahsa, geçmiş büyüklerin izi ve ameli üzerinde Nakşi ve Kadiri tarikatlarının edeplerini öğretmek, insanları sünnet-i seniyyeye uymaya teşvik etmek ve çirkin bidatlardan sakındırmak için şeyhi (Mevlana Halid k.s.) tarafından izin verilmiştir.

Ey şariat ve hakikat alimleri, şu vasıflarını saydığım zat hakkında ne dersiniz?

Saydığım bu vasıflar zikri telkin, marifeti tarif ve kulları irşad için kafi değil midir? Yoksa bütün bunlarla birlikte insanların meşayih-i kiramdan istedikleri suda yürümek, havada uçmak, gaibden bir şeyler vermek gibi harikulade işler ve hissi kerametler gösterilmesini şarttır? Halbuki önceki ve sonraki büyüklerin ve keşf ehlinin ittifakla bildirdiklerine göre keramet gibi şeyler mürşidin irşadı için şart değildir. Onsuzda olur. Bu takdir de, İslam ülkelerinin çoklarında bu değerli ve kıymetli vasıfları taşıyan kimselerin az bulunduğu veya hiç bulunmadığı dikkate alınırsa, irşadın vacip olduğu fikrine varılabilir mi? Veyahut, bilindiği gibi mendup mudur? Yahud da mutlak olarak caiz midir? Müridlerin şahıslarına göre değişir mi?

Emr-i bil ma'ruf ve neyh-i anil münkerde olduğu gibi bazen vacip, bazen mendup, bazen caiz, bazen mekruh ve bazen da haram mıdır? Hiç Batini tasarruf olmasa da irşad caiz midir? Emr-i bil ma'ruf ve nehy-i anil münkerin caiz olduğu gibi, şayet irşadın hakikatinde bazı şartlar koşulsa ve bu şartlar bulunsa, irşad etmek yasak mı olur? Veyahut, zamanımızdaki hakimlerin, hakimlik ve kadılık şartlarına sahip olmadıkları halde, şimdiki şeyhlerde de, saydığımız vasıflar bulunmasa da irşad etmeleri caiz midir veya değil midir? Allah'ın (c.c) ecrini kazanarak, bize açık ve doğru olarak fetva veriniz. Alim ve vehhab olan Allah'ın rızasında başaranız devam etsin.

7. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; muhlis müridi, merhum, hayır sahibi, Akka vilayetinin hakimi Abdullah Paşa'ya göndermiştir. Abdullah Paşa'yı kazaya teslim olmaya ve ilahi kadere rıza göstermeye davet ediyor.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin kul, Allah'ın (c.c) aşk ve muhabbetinde fena bulmuş, Nakşibendi, müceddid, Osmani Halid'den (Yüce Allah elinden tutup, yardım eylesin) fakirlerin hizmetçisi ve emirlerin efendisine, Cenab-ı Allah onu yardımıyla korusun ve maksadına ulaştırarak sevindirsin ve yakınlığı devam etsin. Amin.

Kuvvetli itikadınızı anlatan ve neslinizin devam etmesi için yardım istekleriyle doldurduğunuz mektup bize ulaştı. Dua benden birkaç sefer sadır olmuştur. Himmete gelince, ben himmet ehli değilim. Himmet ehli olduğum kabul edilse bile istenilen şeyin kaza-i muallak olduğu ortaya çıkmadan himmet kullanılmaz. Bidatler ve şüpheli şeylerden dolayı, basiretimiz kör olduğu için, şimdiye kadar, talebinin kaza-i muallaktan olduğu açıklanmamıştır.

Gerçekte kesin olan kazanın, değil velilerin (ks) himmetiyle, Peygamberlerin (a.s) himmetleriyle bile değişebileceğine itikat etmek caiz değildir. Kesin olan kaza hiçbir surette geri çevrilmez. Bir şeyin olması kesin olarak hükmedildiği zaman, mutlaka olacaktır. Bir şeyin yokluğu kaza edildiği zaman da kaza edilen yok olacaktır. Zira bir şeyin vukuunun kesin olması demek, hiç kimsenin reddemeyeceği ve hiçbir değiştiricinin değiştiremeyeceği bir şekilde sağlam olması ve olacağına kesin hüküm verilmesi demektir.

Şayet kesin kazanın değişebileceği mümkün olduğu düşünülse şu durumlar ortaya çıkar:

Birincisi: Allah-u Teala acze düşmüş olur. O bir şeyi kesin kılmasına rağmen başkası onu bozmuştur.

İkincisi: Allah-u Teala ezeli kelimasında yalan söyleme durumuna düşer. Zira Allah-u Teala ezelde nefsi kelimasında, bu emrin muhakkak olacağını haber vermiştir. Eğer muhakkak demezse kesin olmaz. Bu durumda kesin olacağını bildirdiği şeylerin olamayabileceği de düşünülür.

Üçüncüsü: Allah-u Teala cehalet içine düşmüş olur. Zira Allah'ın ilmine göre hiçbir şey mübrem kazayı değiştirmez. Oysa onu bir başkası değiştiriyor. Böyle bir durumda Allah-u Teala'nın bildiğinin tersi olmuş olur. Allah (c.c) zatına layık olmayan şeylerden mukaddes ve münezzehtir. Hatta Allah (c.c)'ın kesin olarak irade ettiği şeyin kendi tarafından bozulması caiz değildir. Zira kelam ilminde bilindiği gibi Allah'ın iradesi, zati yönden gerçekleşmesi mümkün olmayan şeylerle bağlantılı olamaz.

Gavsu'l-Azam Şeyh Abdulkadir Ceyli'nin -(anam babam ona feda olsun)- bazı arkadaşlarından rivayet olunan "Cenab-ı Mevla Teala, onun hatırı için kesin kazayı da reddetmiştir." Sözü doğru değildir. Bu sözü kabul etsek bile veli olan zatı mazur görmemiz gerekir. O (ks) konuşurken kendisinden geçmiş, sekr ve mahv haletinde konuşmuştur.

Şuurlu ayık bir kimsenin de veliye o sözde uyması caiz değildir. Şer'an birisinden teklif düşerse, o sorumlu değildir. Şer'an yükümlülüğü olan ise sorumludur. Yine keşifteki hata içtihatteki hata gibi özürlü sayılıp sahibi mesul olmaz. Ve bu konuda kendisine tabi olunmaz. Veliler için hatayı caiz görmeyen kimse veli ile nebi arasındaki farkı tamamıyla anlayamaz.

Bazen bir iş levh-i Mahfuzda muallak olmaksızın yazılır. Bazı keşif sahipleri de levh-i Mahfuzda o işin bağlandığı sebebi görmedikleri için onu mübrem (olması kesin değişmez) olarak haber verirler. Bu kimse zannına göre doğrudur. Çünkü o işi mübrem (olması kesin) olarak görmüştür. Halbuki o iş Allah-u Teala'nın ilminde muallaktır (olması birtakım sebeplere bağlanmıştır). Şu halde muallak olan kaza iki kısımdır;

1- İlm-i İlahide ve levh-i Mahfuzda muallak

2- İlm-i İlahide muallak, levh-i Mahfuzda mübrem (kesin)

Gavsu'l Azam Abdulkadir (k.s) için vaki olan kaza ikincisidir. Velilerden bazılarında bu şekil şeyler vaki olmuştur. Şunu da belirtelim ki; velileri inkardan sakınmak vacip olduğu gibi, akideyi bozacak şekilde onlar hakkındaki itikad ve inanışta ileri gitmekten de sakınmak vaciptir. Bu hal velilere güzel zan ve muhabbet besleyen fakat ifrata giden kimselerde çok olmaktadır. Unutmamak gerekir ki şeytan hile ve düzen sahibidir. İnsanı felakete götürecek her yolu dener.

Allah-u Teala, bir kimsenin herhangi bir mürşidin feyzinden nasiplenmesini dilerse, o kimseye bu Şeyhin kemali olduğundan fazla görünür. İsmail Enürüni'nin hakkımızda

söylediklerine kulak vermek uygun düşmez. Vallahi ben onun düşündüğünden daha aşağıdayım.

O, hakkımızda çok fazla söylemiştir. Halbuki iyi bilen gibi haber veren yoktur. Salat ve selamın en efdali müjdeleyici ve uyarıcı Efendimiz'le (aleyhi ekmeluttehaya) O'nun ali ve ashabına olsun.

8. MEKTUP

Sekizinci mektup kitabın aslında mevcut değildir

9. MEKTUP

Bu mektup, irade-i cüziye meselesinin tahkiki hakkında olup buna "el-ikdu'l-Cevheri fi'l-Fark Beyne Kesbeyi'l-Maturidi ve'l-Eşari" adı verilmiştir.

Bismillahirrahmanirrahim,

Yerleri ve gökleri yaratan, kulları ve onların işledikleri amelleri yaratan Allah Teala'ya hamd olsun. O bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol" der o şey de oluverir. Salat ve selam Efendimiz ve önderimiz, bütün insanların en hayırlısı olan Hz. Muhammed'e (aleyhi ekmeluttehaya) ; kullardan kudret ve cüzi iradeyi kaldıran cebriyye görüşü ile Allah'ın kaderini inkar ve kulların tüm fiillerini kendilerine isnad edenler arasındaki orta yolu gösteren O'nun (aleyhi ekmeluttehaya) aline ve ashabına olsun.

Allah seni hak yola eriştirsin. Bundan sonra şunu bilesin ki; kible ehli olan tüm mü'minler hatta felsefeciler ile diğer dinlere bağlı olanların bir çoğu hayat sahiplerinin dışındaki varlıkların fiillerinde, bir olan Allah'tan başka müessir bir kudretin etkide bulunmadığında ittifak etmişlerdir.

Hayat sahibi varlıkların fiillerinin bir kısmı tabii olanlardır. Bunun dahi Allah'ın mahluku olduğunda ihtilaf yoktur. Bu tabii fiiller, hastalık, sıhhat, uyku ve uyanıklık halleri gibi ister onların haberi olarak olsun isterse gelişip büyümek, yemekleri hazm etmek gibi onların hiç haberi olmadan olsun hüküm aynıdır. Hayat sahibi varlıkların fiillerinin bir kısmı da ihtiyari olanlardır. İşte ihtilaf edilen nokta da buradadır. Cebriyye mezhebi hayvanların ihtiyari fiillerinin olmadığını, fiillerin kulun kudreti olmaksızın yalnız Allah-u Teala'nın kudreti ile meydana geldiğini söylemişlerdir. Eşariler ise; bu fiillerin Allah-u Teala'nın kudreti ile olup bu fiillerde kulun kesbi varsa da kudretinin etkisi yoktur demişlerdir. Mutezileye gelince, bu fiillerin kulun kendi kudreti ile olduğunu, kulun bunları kendi ihtiyarı ile yaptığını söylemişlerdir.

Felsefeciler, bu fiillerin , yalnız kulun kudretiyle olduğunu, bunun da ihtiyari olmayıp icabi (zorunlu, gerekli) olduğunu söylerler. El-Arif es-Senusi ks un açıkça ve Sad-u Taftazani ks un de Şerhu'l Mekasid adlı kitabında temas ederek belirttikleri gibi, bu son sözü İmamu'l -Haremeyn'e dayandırmak hatalıdır.

Üstad Ebu'l -İshak el-İsferaini, bu fiiller hem kulun kudretiyle hem de Allah'ın kudretiyle olacağını, bu ikisinin, fiilin oluşmasında tesir edeceğini söylemiştir.

el-Kadı Ebubekr El-Bakillani'ye göre, fiiller her iki kudret ile meydana gelip, kadim olan yüce Allah'ın kudreti fiilin yaratılmasında tesir eder, hadis olan kulun kudreti ise fiilin vafında yani ibadet veya günah olmasında etkili olur. Tahkik ehlinden olan İbnu'l-Hümmam Müsayere'de, yine tahkik ehlinden olan İbnu Ebi Şerif, Müsayere'nin şerhinde, Mevla Hasan Çelebi Şerhu'l-Mevakıf'ın haşiyesinde ve ehli tetkik olan Gelenbevi de Akaidi Devvaniyye'nin haşiyesinde ve Hiyali'nin haşiyesi olan Siyalküti'nin talikinde (şerhin şerhinde) açıkladıkları gibi Maturidiler, Bakillani gibi düşünmektedirler.

Dolayısıyla Maturidilerin görüşlerini Mutezileliliğe benzetmek yanlış olduğu gibi Ebu İshak'ın görüşlerine çekmekte muteber bir görüş değildir. Mutezile fırkaları fiillerin kulların kudretinden, direkt olarak bir vasita olmadan oluşmasıyla bir alet, sebep ve sıra ile meydana gelme konusunda farklı görüşlere sahiptirler.

Aynı şekilde mutezilenin bir kısmına göre kulun kudretinin etkisi, failin o işi yapmaya yöneldiğinde şartların hepsinin bulunması ile hadis olan iradenin o fiili yapmayı yapmamaya tercih etmesi durumudur.

Bunların bu görüşü, kadim olan Allah-u Teala'nın iradesi ile hadis olan kulun iradesi arasındaki farka dayanmaktadır. Yani bunlara göre, kadim olan irade bir şeye yöneldiğinde onun meydana gelmesi vacip değil tercih edilme ile oluşur. Yani o şeyin varolması olmamasına tercih edilir. Bunlar felsefecilerden şu yönleriyle ayrılırlar: Bunlara göre kul fiillerinde muhayyer olup fiilin meydana gelmesi vacip değildir.

Felsefecilere göre ise kişi fiilinde muhayyer olmayıp kudreti bir şeye yöneldiğinde onun olması zaruridir. Bazılarına göre de kulun iradesinin etkinliği yoktur. Kul fiilini muhayyer olarak değil mecburi olarak yapmaktadır. Bunlara göre kadim irade bir şeye yöneldiğinde onun meydana gelmesi hususunda felsefeciler gibi düşünürler. Fakat bunlar iradenin başlangıcı hususunda felsefecilerden ayrılırlar. Zira bunlara göre fiili meydana getiren irade başlangıçta muhayyerdur. Ancak başlangıç olduktan sonra iradesi fiili yapmayı gerektirir.

Felsefeciler ise hem başlangıçta hem de iradede mecburiyet olduğunu söylerler. Hadis olan fiiller felsefeciler tarafından zahirdeki vasıtalarla bağlanır. Az önce "Mevakıf" ve "Hayali"ye muvafakat ederek, onların fiilleri kulların kudretlerine nispet ettiklerini söyledik. Bu görüşün tahkikinde onların dahi, fiilleri yokluktan var eden ve rahmeti bol olan Allah (c.c) 'a nisbet ettikleri görülür.

Mevzunun geçtiği yerde açıklandığı gibi vasıtalar ancak istidadın tamamlanması yani her şeyi hazır olup kadim olan irade ve kudretin taallukuna hazır olması durumunda fayda verir. Celal'in şerhinde de açıklandığı gibi Gazali buna muhalefet etmekle beraber, onlar fiilleri kadim kudrete bağlarlar.

Zeki olan kişiye kapalı kalmadığı gibi, bu söylediğimiz açıklamalar ile zahirde bu görüşler arasında vaki olan zıtlıklar ortadan kalkar ve her sözün bazılarına ait olduğu anlaşılır. (Mesela mutezile olanların görüşlerine bakan kimse aralarında çelişkiler var sanır. Fakat açıkladıklarımızdan bunların hepsinin böyle olmadığı anlaşıldı. Lakin onlar dahi ihtilaflara düşüp birkaç fırkaya ayrılmışlardır. Mutezilelilerin diğer konulardaki görüşleri bizleri ilgilendirmez zaten maksadımız da bu değil. (Çünkü bunlar dalaletle düştüklerinden görüşleri bizi ilgilendirmez.)

Bunun yanında İmam Eşari ile İmam Maturidi'nin kulun kudreti hakkındaki görüşleri ile kulun kesbi hakkındaki görüşleri arasındaki fark gayet kapalı ve anlaşılmazdır. Hatta kendileriyle görüştüğüm bazı asrımız alimleri bu konu hakkında hayatları boyunca kitapları karıştırdıkları halde aralarında bir fark göremediklerini dolayısıyla her ikisi de aynı şeyi söylüyorlar demek zorunda kaldıklarını söylemişlerdir. Bazıları da Bakillani'ye göre kulun kudreti, kendi fiilindeki tesir-i hakiki ile olmaktadır demeye mecbur kalmışlardır.

Halbuki bildiğin gibi bu iki fikir de yanlıştır. Bu konuyu açıklayan birkaç risale gördüm. Hiçbiriside meseleyi iyi tahkik etmemiş. Neticede her iki görüş arasında kudret ve kesb meselesinde fark olmaması ikisinin aynı şey olduğunu gösterir. Halbuki iki mezhebin bu konuda ayrıldıkları bilinen bir şeydir. Bundan dolayı tüm şehir ve memleketlerde kulun kudretinin Maturidiye göre etkin olduğu Eşariye göre etkin olmadığı yayılmıştır. Öyle ki; bazıları Maturidi'nin cebriye gibi cebr görüşünü söylemesi ile Eşari'nin kudretin var olup etkinliğinin olmadığını söylemesi arasında fark yoktur demişlerdir.

Halbuki ileride geleceği gibi eli titreyen kimsenin hareketi ile isteyerek elini hareket ettirenin hareketi arasındaki fark, onun mezhebini ispat eden delilin bir örneğidir. İşte hem bu geçen durumlar hem de dostlarımin istekleri üzerine kudret ve kesb konusundaki iki farklı görüşün tahkikini, Rabbimin fazlu keremiyle bu konuyu açıklarken gereksiz bir şekilde sözü uzatmaktan kaçınacağım.

Tevfiki yüce Allah'dan dileyerek derim ki; bir şeyi yapmaya doğru yönelmiş olan kesinleşmiş azim, Maturidilere göre kulun kendi kudretiyle kendisinden sadır olmaktadır.

Maturidiler buna kesb diyor. Belli bir maksada yönelik olduğundan buna irade-i cüziye ve kasd-ı cüzi de denir. Sadru'sh-Şeria'ya göre bu kesb "ehval" diye isimlendirilir.

Maturidilerin çoğu ise, irade-i cüziyyeyi itibari şeylerden sayıp hariçte olmadığını beyan etmişlerdir. Bazıları besmele-i şerifeyi tefsir ederken dahi irade-i cüziye hususunda farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Bir ara var olduğunu bir ara yok olduğunu bir arada ehvalden olduğunu söylemişlerdir. Ehl-i tahkikten İbnü'l Hümmam Müsayere adlı kitabında irade-i cüziyenin var olduğunu ve kulun idrakinin eseri olduğunu söylemiştir. İbnü'l Hümmam şöyle der: "Allah-u Teala fiilin meydana gelmesi için gerekli olan kudret, irade, aletler ve şartların hepsini kul için yaratınca, kul da kendi hadis kudretiyle kesin olan azmi Allah'ın yardımıyla ortaya kor, kul bu kesin azmini ortaya koyunca Allah-u Teala'da onun ardından o fiili yaratır."

İbnü'l Hümmam bu açıklamasıyla, bidat ve nefsi duygulara göre hüküm verme durumları ortaya çıkmadan evvel, çoğunluğun bir şeyin meydana gelmesi hususunda Allah'tan başka müessir kudret olmadığı görüşüne muhalefet ettiği gözükmektedir. Selefin bu konuda ittifak ettiğini pek çok alim açıkça söylemiştir. Şerhu'l-Mekasid ve Şerhu'l Celavüddevvani'nin naklettiklerine göre, İmamu'l-Haremeyn dahi selefin icma ettikleri hususları el-İrşad kitabında yazmıştır.

Aynı şekilde İbnü'l Hümmam'ın kulun bazı şeylerin yaratıcısı ve ortaya çıkarıcısı olduğunda Mutezilelilere muvafakat ettiği gözleniyor. Oysa bu, tüm akli delillere ve her şeyin ilk hilkatinin Allah-u Teala'ya ait olduğunu gösteren nakli delillere ters düşer. İbnü'l Hümmam'ı böyle düşünmeye zorlayan sebepler ise şunlardır:

- 1-)Cebrden ancak böyle kurtulunabileceğini zan etmesi.
- 2-)Lügatte kesb tahsilden başka manaya gelmez.
- 3-)Yok olan bir fiilin tahsili, ancak onun yaratılması demektir.

İbnü'l Hümmam cebirden kurtulmanın ancak bu yolla olacağını söylemiştir. Kesbin yalnızca tahsil manasında olduğunu, tahsilinde sadece icat manasına geldiğini söyleyerek meseleyi bunlara hasr etmiştir.

Muhakkik İbnü'l Hümmam'ın sözlerinin cevabı, onun görüşlerindeki hasrı reddetmek suretiyle olur. Birinci hasrın reddi, Allah'ın lutfuyla Maturidi ve Eş'ari mezheplerindeki, fiillerde hem muhayyerliğin söz konusu olduğunu hem de yaratmayı kula isnat etmekten uzak olduğu görüşlerini ileride açıklayacağım o bölümde onları anlayabileceksiniz. İkinci ve üçüncü hasrın menî ise, kesbin yalnız tahsil manasında değil; ondan lügat itibarıyla, kulun kudretini güç yetirilen yöne sarfetmesi de anlaşılabilir. Allah'ın adeti olarak, kul kudretini o fiile çevirmeyince Allah da o fiili yaratmaz.

Hemde kula fiilde tahsil edicilik yüklemek caizdir. Çünkü kul, hem o fiilin elde edilmesi yeridir hem de Allah fiilin oluşmasını kulun o işe yönelmesi şartına bağlamıştır. Bir fiilin sebeb-i adisine (kulun o fiile yönelmesi ve Allah'ın da onu yaratması) isnadı sayılamayacak kadar çoktur.

Mesela; deniz boğucudur, ateş yakıcıdır, şeriat arapçadır denildiği gibi. Şayet böyle bir isnadın lügat itibarıyla sahih olmadığını farazi olarak kabul edersek, istilahta sahih olmayacağını söyleyemeyiz.

İbnu Ebi Şerif'in nakl ettiği gibi, Hüccetü'l-İslam İmam Gazali (rh.a) "İktisat" adındaki kitabında hadis olan kudret ve iradenin, fiilin meydana gelmesine yakın olmasına kesb denilmesinin ıstılahı bir isimlendirme olduğunu söyler. Kelamcılar Kur'an'da kesb kelimesinin kulların yaptığı şey için kullanıldığını gördükleri vakit, Allah'ın kitabıyla bereketlenmek gayesiyle onlarda ıstılahe kesb kelimesinin kullanılmasını kabul etmişlerdir. Durum bu haldeyken bunda niçin münakaşa edilir ki? Sa'di Taftazani'nin Şerhu'l Akaid'te müşkil görüp çözülmesi için münazaraya fayda verecek bir şey getirmediğinin cevabı da şu söylediğimizden bilinir. Sa'di'nin söylediği kulun fail-i muhtar olmasının manası, iradesi ile icat edicisi olduğundan başka bir şey değildir. Öyleyse Eş'ari'nin kulu fail-i muhtar sayıp da bir şeyi yaratmayı mutlak olarak Allah'a hasr etmesinin manası ne olabilir? Bunun cevabı ise yazdıklarımızdan apaçık anlaşılır.

Bundan sonra kesinleşmiş olan azimden murad, geçtiği gibi, Allah'ın yaratmasına adete göre şart olan irade-i cüziyedir. Daha sonra da Allah fiili yaratır. İrade-i cüziyyenin fiilden ayrı bir şey olması ise açıktır. Çünkü zatı itibariyle fiilden evvel olup vasfı itibariyle de fiilden sonradır. Yani adet olarak yaratma ondan sonra vaki olsa da yine de Allah, fiili yaratmadan önce irade-i cüziyyeye kesb denilmez. Nasıl ki fırlatılan bir ok ilk çıkışta ölüm diye isimlendirilmez. Ancak Allah Teala onun sebebiyle ölümü yaratınca "ölüm" vaki oldu denir. Her ne kadar ölüm ondan dolayı olsa da durum budur. Misaller çoğaltılabilir.

Aynı şekilde kesinleşmiş azm, irade-i cüziyye gibi, izafi arazlardandır. (Araz; kendi nefsiyle kaim olmayan, ancak başka bir şeyle kaim olan şeylerdir.) Ehl-i hak nezdinde ise; ekvan-ı Erbaa diye adlandırılan hareket, sükunet, içtima ve iftiraktan başka hiçbir araz mevcut değildir. Mevzuun geçtiği yerde açıklandığı gibi felsefeciler buna itiraz etmişlerdir.

Durum böyle iken İmam-ı Maturidi'nin (r.a) mezhebinin hem üstad Ebu İshak'ın mezhebine çevirip onunla birleştirmek hem de kesbin Maturidi'nin yanında izafi bir emir olduğunu ve kulun kudretinin eseri olan irade-i cüziyyenin aynı olduğunu söylemek arasında apaçık bir tenakuz vardır. Bu tenakuzun aslı ise ya hak olan mezhebi felsefecilerin hurafeleriyle karıştırmaktan doğmakta ya da mezhebin hakikatinden gafil olmaktan husule gelmektedir.

Tenakuzun var olma sebebi şudur : onlar mezheplerini açıklarken; üstadın yanında kulun kudretinin fiilin aslında etken olduğunu açıkça söylediler. İki illetin bir malule varid olmasının uygun olmamasından dolayı da üstadın maksadının kulun kudretinin zayıf olup, Allah-u Teala'nın yardımıyla kuvvetlenerek bu haliyle fiilin aslında tesir etmek şeklinde olduğunu söylemişlerdir. Maturidi'nin (r.a) yanında irade-i cüziyye, yok olan bir şey olup; hariçte var olan fiil adet olarak yok olan irade-i cüziyye üstüne tevakkuf eder. İmam Maturidi'nin (r.a) mezhebinin Üstad'ın mezhebine çevirmek ve önceden izah ettiğimiz gibi, İmam'ın kesbin yok olduğu görüşünü savunduğunu söylemek (tenakuzu gerektirir.)

Bu durumda biz şöyle demiş oluruz:

1-) Maturidilerin nezdinde, kulun kudreti fiilin aslına tesir etmiştir.

Fakat aslında onda tesir etmemiş ancak fiilin adetteki şartına tesir etmiştir.

2-)Kudretin eseri, Maturidilerin yanında hariçte var olan birşeydir. Fakat o itibaridir hariçte varlığı yoktur.

3-) Maturidilerce, irade-i cüziyye yok olan bir emirdir. Fakat hariçte var olan bir şeydir. Görüldüğü gibi bu üç mukaddime ki çelişmeler apaşıkardır.

Bazılarının zan ettikleri gibi kul kudretini fiilin tarafına kesin olarak çevirmedikçe, Allah (c.c) adeti gereği fiili halk etmez. Bu yüzden fiilin, kulun kudreti sebebiyle yaratıldığından kulun fiili müessir olarak adlandırıldı demek yanlıştır. Zira kulun kudretinin adeten sebep olması, el-Kadı Ebubekir Bakillani, Eşari ve Üstad Ebu İshak'ın (r.a) mezhepleri arasında ortak bir noktadır. (Sadece Üstadın mezhebine aid bir husus değildir.) Çünkü bunların hepsi de kulun kudreti fiile taalluk etmedikçe Allah'ın (c.c) o fiili yaratmayacağına müttetiklerdir. Mutezile ise onlara bu konuda muhaliftir. Aynı şekilde onlar, kulun kudretinin Allah-u Teala'nın yaratmasıyla ve kudretiyle olduğunu kul kendi kudretinde, muhtar değil mecbur olduğunda da ittifak etmişlerdir. (Kul kendi kudretinde hiç etken değildir. Kudreti, Allah'ın kudret ve yaratmasıyla.) Mutezile de bu konuda aynı düşünmektedir. Ancak mezhepler arasındaki fark şu yönüyledir. Mutezileliler kulun kudretinin Allah'ın yardımı olmaksızın kendi başına fiilde müessir olduğunu söylerlerken Üstad ise kulun kudretinin Allah'ın yardımı ile fiilin aslında etken olduğunu söyler. Kadı Ebubekr de irade-i cüziyyenin kulun kudretinin eseri olduğunu, kulun kudretinin fiili vasfında -taat ve günah olmasında- irade-i cüziye vasıtasıyla tesirde bulunduğunu söylerken Eşari mezhebi de, kulun kudretinin fiilin aslında veya vasfında hiç tesir bulunmadığını; kuldaki irade-i cüziye, kendi ihtiyarı olmadan, kendisinde halk edilen, irade-i külliyyenin gereklerinden olduğunu söyler.

Bazıları ise: "Maturidilerin yanında gerçek müessir, vasitasız ve başlı başına kulun kudreti olduğunu, kulun kudret ve ihtiyarı ise, Allah-u Teala'nın mahluku olduğundan, vasitasız kulun ortaya koyduğu fiil, bil vasita Allah-u Teala'nın mahluku olduğunu" söylemişlerdir. Bu kimseler bunu söylerken bunun Mutezileye döndüğünden ve el-Muhakkik Kemal İbnü'l Hümam'a yaptığımız kinamaların aynen bunlara da dönük olduğundan gafil olmuşlardır.

Bazıları da Eşari'nin (r.a) mezhebini, sadece cebr olarak göstermişler, Maturidi'nin (r.a) mezhebini de Eşari'nin mezhebine döndürmüşlerdir. Eşari ve Maturidi'nin (r.a) mezheplerinin fiillerin yaratılması meselesinde bir olduğunu söyleyenlerde olmuştur.

Bunların hepsi batıldır. Bunların böyle demelerinin birkaç sebebi vardır:

Birincisi: Az araştırmaları; İkincisi:İki mezhep arasındaki farkın çok gizli olmasıdır. Bidat ve yanlış anlayışlar yayılmadan evvel bu konuda seleften tevatür yolu ile rivayet edilmiştir ki, gerçekte ne cebr var ne de tevfiz. Ancak ikisinin arasında bir durum var. (Kuldan cüzi ihtiyarını tamamen alarak onun fiillerini cebren yaptığını söylemek Cebriyye'nin, Allah-u Teala'nın kudret ve iradesini inkar edip her şeyi kula bırakmak da Mutezilenin görüşüdür.) Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat da Eşari veMaturidilerin hak üzere olduğunda icma etmişlerdir. Cebr ile kader (i inkar) arasındaki ortak görüş insanın aklına her iki mezhebinde (Maturidi, Eşari) aynı görüşe sahip olması gerektiği düşüncesini getiriyor. Bu yüzdendir ki bu durum onlara karışık geldi. Zira Hak olan her iki mezhep de tam ortada durup, ikisi de cebr cehaletine iştiraktan uzaktırlar.

Aslında aralarındaki ayrılık noktasını izah etmek gerçekten zordur. İki mezhep arasındaki farkı belirtmenin zorluğunun üçüncü sebebi şudur; selef bu konuda her iki yanlış olan cebr ve iştirak düşüncesine düşmenin tehlikesinden dolayı bu meseleyle meşgul olmamışlar, bununla uğraşmayı nehy edip münazarayı dahi bırakmışlardır. Durum böyle olunca , İmam Maturidi de haliyle mezhebinin görüşünü tafsilatıyla beyan etmemiştir. Zira kendisi hem bidat ehlinden mahalce uzak bir bölgede idi hem de selefe uyararak, açıklarsa yanlışla düşebilir korkusuyla tafsilattan kaçınmıştır.

İmam Maturidi, kendi mezhebini etraflıca açıklamadığından (görüşleri yakini olarak bilinemedi). Öyle ki onun ashabı, görüşlerinin yorumunda ihtilaf ettiler. Birçokları onun mezhebinin el-Kadı Ebubekr Bakillani'nin mezhebinin aynı olduğunu söylerken, önceden belirttiğimiz gibi bazıları da onun mezhebinin başka olduğunu zan ettiler.) Bunların hepsinin zayıf olduğunu açıklamıştım.

İmam Ebu'l Hasan el Eş'ari'ye gelince, o mutezilelilerin arasında bulunduğu kitaplarda yazılıp dillerde söylenerek ve alimler arasında meşhur olduğu gibi, devamlı surette onlarla münazara edip görüşlerini çürütmekle müptela olduğundan görüşlerini gereği gibi açıklamaya mecbur kaldı.

Ayrıca onun mezhebinden olan ashabının ondan aldıkları ve ittifakla aktardıkları haberler tevatür yoluyla bize kadar gelmiştir. Öyle ki, onun mezhebini açıklayanların tümü,onun yanında kulun bilfiil kudret için tesirde bulunmadığına kail olduğunda ittifak etmişlerdir. Fakat bunlar dahi onun mezhebini açıklamada ihtilafa düşmüştür. Bunun sebebi olarak (Maturidi'nin (r.a) Mutezile'den uzak oluşundan ve Eşari'nin de (r.a) onlarla münazaraya müptela olduğundan) Eşari'nin akaid ilminde yazmış olduğu kitapları, kesin delillerle,apaçık burhanlarla ve birçok tevillerle derin meselelere girmekle dolu olduğunu görürsün. Sonra kendisi, birçok kimselerinde açıkça söylediği gibi son olarak yazmış olduğu telifi ki Eşari mezhebinde güvenilir olan el-İbane fi Usuli'd-Diyane adındaki kitabında (getirmiş olduğu delil ve burhanlar ile yalnız kaldığı ince meselelerden dolayı) onlardan özür dilemiştir. Kitabın da şöyle demiştir:

"Bidatçilerle mecburi çekişmelerim olmasaydı bunların hiçbirisiyle açıklama yapmayacaktım."

Yine açık olarak, müteşabihatda kendi mezhebinin de aynı selef gibi tevfiz yolunu tuttuğunu fakat bidatçilerin kendisini teville zorladıklarını açıkça ifade ediyor. İmam Maturidi (r.a) ise kitapları içinde getirdiği meselelerin çoğunda delil sunmamıştır. Onun ashabından müteahhir olanların zamanında,bidat,rafizilik,cebr ve itizal yayıldığı ve

meseleleri açıklamaya, izah ettirmeye, kendilerine delil getirmeye çok ihtiyaç hissettiklerinden kitaplarında Eşari'nin (r.a)yoluna dönmüşlerdir.

Benim söylemiş olduğum akaid ilmine dahil sözlerin hepsi, bilgi sahibi olanların yanında açıktır. Bu son söylediklerimle iki imam hakkında yapılan itirazlar ve zan edilen (günah kabilinden olan) bazı hususlar kalkmış oluyor. Bu miskin kulun mezhebi seleflerin mezhebi, Sıddikiye olan tarikatı da, sahabe ve tabiin büyüklerinin yolu olduğundan, onların yasakladıkları şeylere dalmak ona zor gelir. (Mevlana (k.s) miskin derken kendisini kast ediyor.)

Şu kadar var ki, bu mesele dindeki ana meselelerden ve akaidin temeli olduğundan, onda (fikirlerin birbirine) karışma, eğilip dağılma ve düzensizlik olduğunu görünce, Eşari (r.a) ve iki mezhebin müteahhirine uyararak bu meselenin çözümüne başladım. (Buna başlarken de) kendi havl ve kuvvetimden uzaklaşıp kendi varlığımı ortadan çıkararak Fazl-u ihsan sahibi olan (Allah-u Teala'nın), havl ve kuvvetine sımsıkı yapıştım. O ki, itimadım ancak O'nadır. O bana yeter. O ne güzel vekildir.

Şunu bil ki, Maturidiyye'nin yanında kesb denilen irade-i cüziye, kulun ihtiyarıyla kendisinden sadır olup o kulun kudretinin eseridir. Zira Maturidi muhakkiklerin ittifakıyla, kulun bir şeyi icad etmesi mümkün olmadığı halde, kudret sahibi olan kulun bu kudreti sebebiyle fiillerine değişik nispet ve izafelerin yapılması caizdir.

Sadru's Şeria'nın Tavzih adlı kitabında Maturidi şeyhlerine izafeten işaretle Hasan Çelebi'nin Şerhu'l Mevakıf'ın şerhinde ifade ettikleri gibi, kulun kudreti öyle bir şekildedir ki, ondan hiçbir hakiki emrin meydana gelmesi gerekmez.

Birkaç defa geçtiği gibi kulun kudreti ancak Allah'ın (c.c) o fiili halk etmesine sebeptir. Kulun kudreti fiilin sadece vafına, taat ve günah olmasına taalluk eder. Mesela bir yetime edeplendirip terbiye etmek için tokat atılsa bu sevap, onu tahkir ve rezil etmek için tokat atılsa bu da günahdır. İşte bu kulun kudretinin eseridir. İrade-i cüziyye gibi, itibari ve var olmayan bir emir olan fiilin vafı dahi irade-i cüziyyenin daha önce söylediğimiz üzere "Her şey ilk olarak Allah-u Teala'ya isnad edilir" kaziye-i külliyesinden anlaşılır. Eş'ari ve Maturidi mezheplerinin faziletli alimleri bunu sarahaten açıklamışlardır.

(Madem ki biz, fiilin vafı irade-i cüziyyenin eseridir dedik, o halde irade-i cüziyye de kulun kudretinin eseridir.) Eserin eseri de kendinin eseri olduğundan yok olan bir şeye var olan bir şeyin tevakkuf etmesi yine caizdir. Bir fiilin vücudunun onun engelinin bulunmamasına bağlı olması gibi. (Mesela, orucun olması, onun manii olan hayırlık kanının olmamasına bağlıdır.)

Böylece yaptığımız açıklamalarla bazı itirazlar kalmış oldu.

Birincisi, hariçte var olan bir şeyin hariçte var olmayana nasıl tevakkuf edeceği. İkincisi, Maturidilerin "Kudretin eseri, irade-i cüziyye ile tabir edilen kesinleşmiş azimdir." Sözleri yine onların "Kudretin eseri, fiilin taat ve günah olmasıdır." Sözüne münafi ve ters düşer.

Üçüncüsü,yine Maturidilerce kulun kudretinin müessir olmasının manası eğer fiil için adetteki şartlardan ise o, Eşariye mezhebinin ta kendisidir. Şayet bunun manası kulun kudretinin fiilin oluşmasındaki tesiri ise, o vakitte de eğer istiklalen tesir ediyor denirse bu da Mutezileliler gibi olur. Eğer kulun kudreti Allah'ın kudretine uygun düşmekle fiilin oluşmasında tesiri var denirse bu Üstad'ın mezhebiyle aynı olmuş olur. Zaten daha önce bahsetmiş olduğumuz batıl sözlerin kaynağı da burasıdır.

Bu itirazı kaldırmanın yolu, Mutezilelilerin ve Üstad'ın yanında olduğu gibi Maturidilerde kulun kudretinin fiilin aslının yaradılışında tesiri olmadığıdır. Ancak Maturidilerin yanında kulun kudreti, irade-i cüziyye ile fiilin taat ve günah olarak vasıflandırılmasında tesir eder fakat itibari emirlerde tesiri yoktur. Eşariler ise böyle düşünmezler. Eşarilere göre kulun kudretinin hiçbir tesiri olmayıp, irade-i cüziyyede ve fiilin taat yahutta günah olmasında bir beis yoktur.

Bazıları da (irade-i cüziyyenin kulun kudretinin eseri oluşuna itiraz ederek) gerçekte yok olan bir şeyin kudretin eseri bulunduğuna, kudretin bir şeyde tesir etmesinin manasının

onu yokluktan varlığa çıkartmasından başka bir şey olmadığına inanmışlardır. Gerçekten de, birincisi kudretin eseri olamaz. İrade ise, ona taalluk edeceğinden ihtilaf vardır.

Kimisi kudretin taalluk etmediği gibi iradenin de taalluk etmeyeceğini söylemiş, kimisi de kudretin taalluk etmediği halde iradenin taallukunun caiz olduğunu söylemiştir. Bu ihtilafı başka yerlerde açıklamıştım. Bunu inkar eden, niza ve çekişmeye girmemek şartıyla mazur görürüz. Zira o gerçekte görmemiş olabilir. İtiraz eden kimsenin "kulun kudretinin bir şeyde tesir etmesi, onu icad etmesinden başka bir şey değildir." Demesinin bir manası yoktur. Zira kudretin bir şeyde tesir etmesi demek, onu nefsu'l-emre çıkarmak, diğer bir manasıyla onu yok etmek, başka bir deyişle de onun varlığını devam ettirmektir.

Eğer sen "(bu şekilde Maturidi mezhebini açıklamakta) o kadar kaçındığın kulun tesir sahibi olması Allah-u Teala'ya şerik olmasını gerektirmiyor mu? Senin burada ispat ettiğin tesir ile muhakkik İbnü'l Hümmam'ın ispat ettiği tesirin arasındaki fark nedir ki o kadar onun ileri sürdüğü tesiri inkar ettiniz?" dersin, ben de her iki tesirin arasında hem akli hem de nakli farklar olduğunu söylerim. Aralarındaki akli fark şudur:

Benim inkar ettiğim tesir, irade-i cüziyyeyi varlığın kaynağı görmektir. İspat ettiğim tesir ise, itibari emrin, kulun kudretinden doğmasıdır. Halbuki varlığı izafe, itibari emrin doğmasından daha kamil ve baliğdir. Hatta ikisinin arasında hiçbir bağıntı yoktur. (Öyleyse itibari emrin doğmasını kula nispet etmekle, Allah'a şirk koşmak mevzu bahis olmaz. Fakat varlığın kaynağını kula nispet etmekle, kulun Allah-u Teala'ya karşı şirk koşma durumu lazım gelir.) Varlığı yaratmak daha baliğ ve kamil olduğundan Allah-u Teala, birçok ayetlerde ibadet edilmeye layık oluşunu kendisinin varlığın sahibi ve yaratıcısı oluşuna bağlamıştır. (Mesela, Cenab-ı Hak: "Rabbimiz olan Allah her şeyin halikidir. Öyleyse O'na ibadet edin"(En'am 102) buyuruyor.)

İki tesirin nakli delili ise, Cenab-ı Hakk'ın birçok defa mukaddes zatını her şeyin halığı diye nitelendirmesidir. Halk, yaratmak demektir. Ehl-i sünnetin ıstılahında "şey" demek var olan demektir. İtibari emir ile hal ise mevcut değildir. Bundan dolayı vücuda gelmesini kulun kudretinin eseri kılma naslara uygun değildir. İtibari emir ve hali kulun kudretinin eseri yapmakta naslara bir muaraza olmuş olamaz.

Böylece iki tesirin aralarındaki açıklamış olduğumuz fark ile, yaratmada kulun Allah'a ortak olma durumu kalktığı gibi, bazılarının kulun, kudretine mutlak tesir etmesini büyük görmeleri de def edilmiş oldu. Onların bunu büyük görmelerinin sebebi; vücuda gelmedeki tesir olan icad ile emri itibarının tesiri arasındaki farkı görememelerindendir.

Mevakıf ve diğer kitaplarda geçtiği gibi Eşari'nin (r.a) yanında kesb demek, kulun yaratma hususunda tesir etmemek kaydıyla takdir edilen şeye mahal ve sebep olmasıdır. Bu marenet (?) ise, Allah (c.c)'un, takdir edilen o şeyi yaratmada ki adette cari olan şartıdır. Kulun kudretini sarf etmesi ise onun iradesini sarf etmesine bağlıdır. İradenin sarf edilmesi ise, yapmayı veya yapmamayı tercih etmek demektir. Eşariler iradeyi tarif ederken, o öyle bir sıfattır ki, müsavi olan iki şeyden birisini tercih etmek onun özelliğidir diyerek açıkladıkları gibi bu tercih iradenin zatı için söz konusudur.

Eşari mezhebinin bu tarz açıklamasında birkaç zorluk gözükmemektedir.

Birincisi: (iki şeyden birisini tercih etmek, iradenin zatı içindir denmişti, oysa ki) zatın müktezası olan bir şey ondan ayrılmaz. İradenin bir tarafa taalluk etmesinin onun gereği olması, iradenin bir tarafa taalluk etmesinin kul teklifle muhatap olmuş olsa bile vacip olduğunu gösterir. Bu durumda tekellüfün faydası nedir ki?

İkincisi; Eşari'nin kesb görüşünün temel noktası; iradenin taalluku üzerinde olan iradenin zatına lazım olmasıdır. Bu durumda Eşari'ye göre kulun muhtar olmasının manası nedir? (Nitekim yukarıda Eşarilere göre, kudretin bir tarafa yönelmesinin, iradenin yönelmesine bağlı olduğunu söylemiştik. Bir şeye yönelmek ve ona taalluk etmek ise iradenin zatına lazım olan ayrılmaz şeydir. İrade ise Allah-u Teala'nın mahlukudur. Bunların hiçbirisinde de kul muhtar değildir. Buna göre, Eşari'nin kulun muhtar olduğunu söylemesi manasızdır.)

Üçüncü zorluk, sizin zikrettiğinize göre, fiilin taat veya günah olmasının manası zahir değildir. Zira fiilin taat veya masiyet olmasının asıl noktası, kulun kudret ve ihtiyarıyla kesinleşmiş bir azmi ortaya koyması üzerine idi. Açıklandığı gibi Maturidi mezhebinde fiilin taat veya günah olması kesinleşmiş azm iledir. Eşari'nin mezhebinde kulun kudretinin hiçbir tesiri olmayınca fiilde taat veya masiyet söz konusu olamaz.

Bu üç karışık durumun cevabı, kulun iradesinin mutlak surette onun ilmine tabi olmasıdır. Bu durumda iradenin muktezası da ilmin muktezasına bağlı olmaktadır. Böyle olunca da kul; Cenab-ı Allah tarafından taatı yapmak ve günahlardan korunmak ile mükellef olduğunu, Cenab-ı Allah'ın da böyle yaptığı takdirde, O'nun kerim zat ve cemaline bakmayı ve ebedi olan nimetlerle fevz-ü felah bulmayı vaad ettiğini bilirse, bu bilgi kendisini taat ve ibadet yapmaya, günah ve masiyetten sakınmaya götürür.

Aynı bunun gibi melun şeytan da nefs-i emmarenin yardımıyla yaptığı vesveselerle insanı istirahat ve fani lezzetlerle lezzetlenmenin iştihası ile nefs-i emmarenin arzularına uymaya çağırır. Ahiret nimetini bırakıp bunları tercih etmiş kulu taat ve ibadetleri terk etmeye, günah ve masiyetleri işlemeye, götürür. Kul bunu bildiğinde iradesinin taalluku iki taraftan birisiyle taalluk etmeye ayrılır. Zira insandaki teklif, iradeyi hayra doğru çeker. İkinci davet eden ise iradeyi şerre doğru çeker. Kulun irade etmeye mecbur olması iradesiyle kendisinden sadır olan fiilinde de mecbur olmasını gerektirmez. Eşari'nin yanında kulun iradesinde mecbur olması o iradesinden sadır olan fiilin de mecbur olmasını gerektirmemesi, Allah Tebareke ve Teala'nın fiillerinde olduğu gibidir. Zira yüce Allah'ın iradesinden fiilin sadır olması kulun ihtiyarıyla değil zorunluluklardır. (Allah-u Teala'nın iradesi ihtiyari olsaydı o zaman hadis olurdu. O durumda da yüce Allah hadislerin mahalli olurdu ki Allah için bu muhaldir.) Bununla birlikte birçok muhakkik alimlerin ve kalam alimlerinin ittifakla söyledikleri gibi Allah (c.c) fiillerinde fail-i muhtardır. Bunun yanında Eşari mezhebinde titreyen el ile kişinin ihtiyarıyla salladığı elin arasında fark olması, kulun kendi fiilinde fail-i muhtar olmasını ispat etmektedir. İhtiyarı fiili müşkil görüp hakikatini soranın, ihtiyarın keyfiyet ve şeklini bilmemesi bize zarar vermez.

Taftazani, Şerhu'l Akaid adlı kitabında şöyle der:

“Yapılması kudret dahilinde olan bir fiil, iki kudret altına girebilir fakat bunların cihetleri birbirinden ayrıdır. Fiil Allah-u Teala'nın kudreti yönüyle icad ve yaratma olup, kulun kudretinin yönüyle de kesbdır. Bu kadarını bilip söylemek zaruri olup, bundan başka bir ibare ile meseleyi tahkik etmeye de kadir değiliz.”

Eşari'nin meşhur olan mezhebine göre, kulun kudreti bi'l-fiil tesir etmediği gibi bi'l-kuvve de tesir edici değildir. Fakat şu kadar var ki, kulun iradesinin zatından doğan, onun iradesinin fiile taalluktan hasıl olan kulun kudretinin fiile taalluku, zatı Bari'nin kudretinin fiilde tesir etmesinin adete göre şartıdır. Böylece fiil kulun kudretine taalluk etmesi sebebiyle, Allah Tebareke ve Teala'nın kudretinin tesiri ile oluşur. Şayet kulun kudreti taalluk etmeseydi, yüce Allah Tebareke ve Teala o fiili yaratmazdı. Mesela yakma işinde Eşari ve Maturidilerce Allah Teala'nın müessir kabul edilmesi gibi. Şayet ateş yakılan şeye temas etmeseydi, Allah (c.c) onu yakmazdı.

Eşari'nin yanında, kulun fiile olan nispeti, ateşin yakmaya olan nispetinden, kulun kudretinin ve iradesinin olması yönüyle ayrılır. (Ateşin yakmakta ne iradesi ve ne kudreti vardır, kulun ise hem irade hem de kudreti vardır.) İradenin taalluka tesir etmesinin adete göre şart olduğunu söylemiştik.

Buraya kadar anlattıklarımızdan anlaşıldığı gibi, Eşari'nin yanında kul ihtiyar ve iradesinde mecburdur. Fakat fiillerinde mecbur değildir. Buna orta cebr manasında cebr-i mutavassıt denir. Cebr-i mahz, yani sadece cebrî kabul edilen görüşte olduğu gibi hem iradesinde hem de fiilinde cebrî kabul etmemektedirler. Zira kişinin titreyen eli ile ihtiyarıyla salladığı eli arasındaki fark açıktır.

Bunun için kulun ihtiyari ve bedeni (yani zahiri cismiyle yapmış olduğu) fiillerin her birisi dört temel üzerine tevakkuf eder. Bunlar:

1-) Yapılan bir fiili tasavvur etmesi

2-) O tasavvurdan doğal fiilin yapılmasına cüzi bir şevk.

3-) O fiile cüzi bir kasd (O fiilin gerekli ve güzel olduğuna kanaat ettikten sonra ona meyilli olmak)

4-) Azaları harekete geçirmektir. Bunların hepsi, beden uzuvlarından herhangi birisiyle yapılan ihtiyari fiilin başlangıcıdır.

Eşari'ye göre kulun kendi ihtiyarında mecbur ve zorlandığı sana gizli kalmasın. Zira Eşari, kulun muhtar olmakla beraber cüzi olan ihtiyarda mecbur olmasını kabul etmekte. Zira ihtiyardaki zorunluluk, ihtiyara münafi olmayıp önceden geçtiği gibi onu tahkik ediyor. Sa'di Taftazani, kitaplarında bunu açıkça zikrediyor. Kadı Beyzavi de Allah (c.c)'ın "Onlara seçme hakkı yoktur" (Kasas 68) mealindeki ayeti celilesinin tefsirinde, kulun ihtiyarında zorunlu olduğunu söylüyor. (Eşari'nin (r.a) söylediklerinden anladığımıza göre, onun yanında kul, kendi fiilinde tamamıyla muhtar değildir, aynı zamanda kul, fiillerinde mecbur da değildir. Bu görüşe cebr-i mutavassıt (orta zorlama) denir.) Şimdiye kadar yapmış olduğumuz açıklamalardan anlaşıldığı üzere Eşari'ye göre kulun fiilinde mecbur olduğunu kabul etmiyorduk. Şayet kabul edecek olsak bile, hüsn ile kubh –güzel olma ve çirkin olma vasfı- Eşari'nin yanında şer'i oldukları için, aslında cebr-i mahz (tamamen cebr) ile teklif etmek caizdir. Durum böyle olunca, Eşari'ler bu son sözü söylemeleriyle beraber kendi mezheplerinde delil getirmediklerinin sebebi, son görüşün bizim ile cebrilik arasında müşterek bir vasıf olmasındandır. Bu tarzda bir delil getirecek olursak aynı fikirde olduğumuz anlaşılır. Halbuki cebriyeciliğin batıl olduğu tüm kelimacılarca kabul edilmiştir.

İYİLİK VE KÖTÜLÜK

Husn ile kubh (iyilik ve kötülük)'ten bahsetmeye gelince, bu konu güzel bir mevzu olduğundan ayrıca dindeki birçok aslın ona dayanmasından ve açıklaması kapalı olduğundan bu konuda Hanefiler ve Mutezilenin arasındaki görüş farklarının birçoklarıncı anlaşılmamış olmasından dolayı bu meseleyi dahi sana açıklamak isterim. Bilesin ki, hüsn ile kubh hakkındaki kelam dört makamdır:

Birinci Makam: Husn ve kubh üç ayrı manada kullanılır.

Birincisi, husn kemalin sıfatı, kubh ise nakısiyetin sıfatıdır. Mesela adalet güzeldir, zulüm çirkindir dediğimiz vakit, adaletin kemal sıfatı olduğunu ve zulümde eksiklik sıfatı olduğunu kastederiz.

Husn ve kubhun ikinci manaları, husn demek kişinin garaz ve tabiatına uygun demektir. Kişinin düşmanının ölmesi gibi. Kubh da kişinin garaz ve tabiatına uymayan demektir ki kişinin dostunun ölmesi gibi. (Bu manadaki husn ve kubh izafidir yani nisbi olup, bazılarına göre iyi bazılarına göre de kötü olabilir. Mesela ölen bir kişinin ölümü onun dostlarına kötü düşmanlarıncı iyi bir durumdur.) Bazen de bu husn ve kubh yerine maslahat ve mefsedet (kar ve zarar) tabirleri de kullanılır.

Husn ve kubhun üçüncü manaları, husn demek dünyada övme ahirette de sevabın, kubh da dünyada kötüleme ile ahirette azabın gerekli olmasıdır. Aramızda ihtilaf mevzuu olan kısımda bu üçüncü kısımdır. Zira husn ve kubh bizlerin yani Eşari'lerin ve sufilerin yanında şeri, Hanefilerin ve Mutezilelilerin yanında ise aklidir.

İkinci Makam: Bir şeyin şeriatta kabih olması demek , tahrimen ve tenzihen ondan nehyedilmesi demektir. Husn ise bunun hilafı olup, tahrimen ve tenzihen ondan nehyedilmeyen şeyler demektir. Buna göre mubah olan bir şey hasendir. Bazılarına göre ise, hasen; yapılması emredilen, kabih ise; yapılmasından nehyedilen şey demektir. Buna göre mubah olan şey (hasen veya kabih değildir. İkisinin arasında) vasıttır. Hayvanların fiilleri de aynı şekilde vasıttır. Çocukların fiillerine gelince, bunların husn ve kubh ile muttasıf olup olmaması hususunda ihtilaf vardır. (Bazılarına göre onun fiili de ya hasen, ya da kabihdir. Bazıları da, çocuklar bi'l fiil mükellef olmadıklarından fiillerinde husn ve kubh söz konusu olmaz demişlerdir.)

Şer'an kabih olan bir şey sonradan hasen olabildiği gibi, şeran hasen olan bir şey de sonradan kabih olabilir. Mesela, bir şeyin önce yapılması emredilirken daha sonra nesh

vaki olup ondan nehyedilmesi veya bir şey önceden nehyedirken nesh vaki olup onun yapılmasının emredilmesi gibi ki, bir şeyin nesh yolu ile hem emr hem de nehye varid olması caizdir.

Üçüncü Makam: (Eşari'lerle Hanefiler ve Mutezilelilerin aralarındaki) hilaf, buna mebnidir ki (Hanefi ve Mutezilelilere göre) fiilde öyle bir cihet vardır ki, akıl o cihetten dolayı o fiilin hasen veya kabih olmasına hükmedebilir. Fiilde bulunan bu ciheti akıl, ister düşünmeden ve tefekkür etmeden idrak etsin (ki hiç kimseye zarar vermeyen doğruluğun hasen olması ve başkalarına zarar veren yalanın kabih olması gibi. Bunun husn ve kubh olması, zaruraten açıkça anlaşılır.) isterse akıl düşünerek ve tefekkür ederek o fiilin hasen ve kabihliğini sonradan anlasın. (Baskalarına zarar veren doğruluğun hasen ve yine başkalarına fayda veren yalan söylemenin kabih olması gibi. İşte o cihet fiili işlemekte onu yapmayı emr etmeyi ve ya ondan nehy etmeyi gerektirir. İsterse de akıl o fiilin hasen veya kabih olmasını bedihi olarak veya düşündükten sonra idrak etmeyip ancak şeriatın varid olmasından sonra anlamış olsun. (Mesela, Ramazanın son gününün orucu hasen, Şevval ayının ilk gününün orucunun kabih olması gibi. Ramazanın son günü orucunun hasen olması ancak şeriat gelip onun vacip olduğunu bildirmesinden sonra; Şevval ayının ilk gününün orucunun kabih olmasını da şeriat gelip onun haramiyetini bildirdikten sonra anladık yoksa ki aklın kendisinin onlardaki husn ve kubhu idrak etmesi imkansızdır.) Veyahutta (Eşari mezhebinde olduğu gibi) aklın bir şeyin hasen veya kabih olmasında hükmü yoktur. Zira fiil kendi bünyesinde mehdi, zemmi, sevabı ve ikabı gerektirmez. Fiilin bunları gerektirmesi şeriat iledir. Fetret ehlinin kurtulmaları bu prensibe göredir.(Fetret ehli iki peygamber arası gelen kavme denir)

Aynı şekilde şeriat gelmeden önce hiçbir hüküm (helal, haram, vacip, mendup, mekruh) olmayışı aklın husn ve kubhu kendi başına idrak edememesinden dolayıdır.

Akıl için husn ve kubh konusunda şeriat gelmedikçe hüküm olmadığını söyleyen ikinci görüş Eşari'lere aittir. Akıl için husn ve kubhta hükmün cari olduğunu söyleyen birinci görüş, işaret ettiğimiz üzere Hanefilerin cumhuru ile Mutezilelilere aid bir görüştür. Mutezileliler böyle dedikten sonra her birisi şu ihtilaflı konularda çeşitli görüşlere kail olmuşlardır.

Güzelleştiren ve çirkinleştiren ciheti gerektiren sebep fiilin zatı mıdır? Yahut hariçte bulunan fiilin hakiki bir sıfatı mıdır? Yoksa hariçte bulunmayan fiilin itibari bir sıfatı mıdır? Yoksa gerektiren sebebe ihtiyacı olan kubhtur da husn için kubhu gerektiren bir sebebin olmaması kafi midir?

Dördüncü Makam: Hanefilerin tümü kulun takati olmayan bir şeyle teklif olunmayacağını söylerken furua ait bazı meselelerde Mutezilelilere muvafakat, birçok konularda ise onlara muhalefet etmişlerdir.

Hanefiler "Allah Teala'nın hakim-i mutlak olduğunu ve başkalarının onun üzerinde hüküm etmesinden münezzeh olduğunu ve hiç kimsenin onun üzerine hüküm etmediğini." Söylemişlerdir. Böylece, Allah (c.c)'ın dünyada kullarına lütufta bulunması, onlara faydalı ve maslahatlı olanı yapması, ahirette de taatta bulunanlara sevap verip mükafatlandırması ile günah işleyenlere ceza verip ikabetmesinin vacip olmadığını söylemişlerdir. Zira bu saydıklarımızın zıtları da hikmete muhalif değildir. Yine Hanefiler; aklın gerek açık olan ve vasıtasız olarak husn ve kubhda, gerekse de nazari olup başka bir fiilin doğmasıyla husn ve kubhda, husn kubhu bilmesinin gerekli olmadığını ancak aklın adetde bir alet olduğunu, o aleti kişi kullandığı vakit Cenab-ı Hakk'ın kulda bilgi ve ilim yarattığı hususunda Mutezilelilere muhalefet etmişlerdir. İşin başında ve sonunda Allah'a hamd olsun.

10. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s) bu mektubu Şam'dan Hilafet Merkezine, sadık müridi Şeyhü'l-İslam ve Müftiyü'l-Enam Mekki Zade Mustafa Asım Efendi'ye (r.a) göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Mahlukatına ikram ettiği bilip bilmediğimiz bütün nimetlerine karşılık Allah Teala'ya hamd olsun. Efendimiz Seyidimiz Hz. Muhammed'e (aleyhi ekmelüttehayaya), O'nun al ve ashabına salat-u selam olsun. Mektubunuz bize geldi. Fakirlerin kalbeleri size meyletti. Şeriatın özü olan tarikatımızı yaymak ve yükseltmek için gösterdiğiniz ihtimamın şöhreti bize ulaştı. Bu durum yanımızdaki kadru kıymetinizi artırdı. Allah sizi her iki dünyada da hayırla mükafatlandırsın. Görünür görünmez bütün sıkıntılardan muhafaza etsin.

Şunu iyi biliniz, zahiri vücuttan geçerek ruhun ilahi cezbe içinde gark olduğu sahih keşif ve açık müşahede ile sabit olmuştur ki: itikadı düzeltip ehl-i fesadın hal ve yollarından uzak durup, dört büyük mezhepten birine uyarak farzları yerine getirdikten sonra saadetin en yücesi ve ibadetlerin en faziletlisi gizli zikire devam etmektir. O anda her ne kadar sen O'nu görmesen de Allah Teala'nın seni gördüğünü, hiçbir şeyin O'na gizli kalmadığını, dönüşün sonunda O'na olacağını bilmelidir. Burada bahsettiğim "bilmekle taklidi ilmini kasdetmiyorum." Çünkü o insanda bazı anlar bulunur ve bu tür bilmeye bidat ehliyle ihsan sahibi, mü'minle kafir ortaktır. Yani onların hepsi de sözle Allah Teala'nın her yerde hazır ve nazır olduğunu söylerler. Benim kastettiğim ve asıl istenen gerçek müşahede ehli imamlardan alınan ve bilinen hakikat ilmidir. Bu ilim ise, Allah-u Teala'nın adeti üzere zor olan mücadeleleri yapmak ve tüm zinetli şeyleri terk etmekle veya kalbin içi ve dışıyla marifet ehli olanların gizli hallerine yapışmakla elde edilir. O da özellikle bu yüce tarikatın halifelerinden birisine yapışmakla olur. Allah (c.c) tarikatın efendilerinin sırlarını mukaddes eylesin. Zira bu tarikattaki halifeler Allah Teala'nın yardımıyla bazı kimselere kemal-i ihlas, sünnet-i seniyyeye ittiba, bidatleri terk, kalbi ile dünya nimetlerinden yüz çevirip, ahiret nimetlerine meyl etmek şartı ile, değerli elbiseler içinde ve yayılmış sergiler üstünde hayat sürseler bile kendilerine, şuhud devleti (devamlı Allah Teala ile beraber olma şerefi) ve yüksek himmetler ile ihsan ve ikram ederler.

Ebu Said El Hudri (r.a) 'nın rivayet ettiği hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelüttehayaya) şöyle buyurmuşlardır:

"Muhakkak ki bazı kavimler, dünyada Allah-u Teala'nın zikrini, serilmiş yataklar üstünde yaparlar. Allah (c.c) onları en yüksek derecelere koyacaktır."

Birçok veliler ve alimler bu hadis-i şerif Nakşibendi sadatının –Allah onların sırlarını yüceltsin ve nurlarını üstümüze yağdırsın- üzerinde bulunduğu yolun doğru ve sahih olduğunun delilidir demişlerdir.

Mücahede veya batın ehline yapışmayan ve yollarına süluk etmeyen kimse hiç durmasın nefsine ağlasın. Şu sözün sahibi ne güzel söylemiş:

Ömrünü zayi edip, Hakk'a dönmeyen kişi,

Artık durup, ağlasın, çünkü perişan işi.

Gücünüz yettiği kadar hafi zikirle itina etmeye ve yüce silsilenin pirlerinden meded talep etmeye özen gösteriniz. Sahip olduğunuz yüksek rütbeler sizleri bundan alıkoymasın. Zira bu zümrenin azı da çoktur. Onların (k.s) bir damla nispeti karşısında değil göl, deniz bile az görünür. Şu şiir sanki bunun için söylenmiştir:

Senden gelen az şey de bize kafidir,

Fakat senin azına, az mı denilir?

Allah (c.c) bize kafidir. O (c.c) ne güzel vekildir.

11. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s) bu mektubu –Allah O'nun nefesinin bereketini üzerimize yağdırsın- merhum talebesi, Bağdat valisi Davud Paşa'ya göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Güven Allah (c.c) 'adır. O (c.c) bana kafidir. O (c.c) ne güzel vekildir. Fakir olan kuldand, allame, ilminde mahir, zeki, efendi ve hem kılıç hem de kalem sahibinedir. Zor işleri

komutan görüşünüzle kolaylaştırınız. Şaşmayan, isabetli fikrinizle, dağınık olan beldelerin ve kulların maslahatlarını düzeltmeye devam ediniz.

Sizlerden ard arda fakirlerin en fakirine işaret geldi. Emirlerin veziri olarak; bu fakirin aracı olup, nasihatleriyle, ortalığın düzelmesini, kin, buğz ve düşmanlığın giderilmesini ve barışın sağlanmasını talep ettiniz. Aradaki bozgunluğun barışa, ayrılığın birleşmeye dönüşmesini istediniz.

Halbuki bu miskinın böyle zor ve tehlikeli işlere girmesi bazı kişilerin akıllarına göre, gözlerden düşmesine, mertebesinden inip, çökmesine sebep olacaktır. Buna ilaveten dünya ehlinin söz ve ahdlerine hakkıyla güvenmem çok güçtür. Zira o, dikenli ağacın dikenini, elle sıyırmaktan daha zordur. Biz onların ahdlerini bozmayacaklarından, vaatlerini yerine getirebileceklerinden emin değiliz.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen Mevla (c.c.)'nin rızasına baktım. İslam idarecilerinin emirleri şeriata uygun olduğunda, itaat vaciptir, hükmüyle hareket ettim. Dinin galip olması, Müslümanların faydalarının düşünülmesi, sünnet-i seniyyenin kuvvetlenmesi, devlet-i aliyyenin hukukuna riayet edilmesi ve Müslümanların alçak ve yalancı fırkanın şiddet ve eziyetinden kurtarılması gibi meseleleri düşününce kınamaları ve ayıplamaları kabul ettim. Kötülerin çirkin ve alçak sözlerine aldırış etmedim. Kerim olan Allah razı olursa eğer, çirkin kişiler veremeyecektir keder.

Ben de azm sahiplerinin yaptıkları gibi, kendimi hazırladım. Allah Teala'nın yardımıyla hiçbir kötuleyicinin kınamasından korkmayanlar gibi, o işi bitirmeye çalıştım. Biz hem hayrı talep, izin istemek ve hem de meded dilemek için Nakşibendi silsilesinin imamı olan, sadatımıza ve önderlerimize –Allah Teala, onların bereketli nurları ve feyizleriyle yeryüzünü doldurduğu gibi,bizleri de onların aydınlık sırlarıyla mukaddes eylesin-yöneldik. Baban emirlerinin başkanı Mahmut Paşa, amcası Abdullah Paşa, kardeşi Osman Bey, Kadı ve onlara yardım edenlerin büyükleriyle konuştuktan sonra, topluca huzurumuza çağırdık. Allah Teala'nın yardımıyla, onların kalp ve kulaklarını menedici vaazlarla, kalplerini ve vücudlarını değerli lafızlarla doldurduk.

Nasihatlerimize icabet ettiler, itaat ettiler. Yıllar boyunca adet ettikleri ve kökleştirdikleri düşmanlıktan kurtuldular. Sonra onlara bir meclis kurduk. İş gayet sağlamlaştırmaya çalıştık. İki yüzlülük, riyakarlık yollarını kapattık. Mahmut Paşa'nın daha sağlam yemin etmesine gücümüzü sarfettik. Bu konuda kendisinden daha kuvvetli ahd ve misaklar aldık. Söz alırken de en sert yolları kullandık. Yüce Allah (c.c.)'ın hakkı daha büyük ve daha çok olduğundan, paşanın hatrına bakmadık.

Gönderdiğim bu suret, yemin ettirme suretidir. Mühürlenmiş Kur'an-ı Kerim ile gönderiyorum. Çok daha kuvvetli yemin şekilleri vardır ki, bu satırlarda yazılmasını uygun bulmadım. Bu anlaşmaları ve sözleri ancak kıyamet gününün azabından korkmayan kişilerle, karanlıkların aydınlatıcısı olan Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelüttehay) 'ın ümmetinden olmayı basite alan dininde zayıf kişiler bozulabilir. İster sizler (Allah (c.c) yardım eylesin), ister Mahmut Paşa olsun, bu misak ve yeminleri bozarsanız, hakir bir leş için, Allah Teala ve Tekaddes Hz'nin gazabına kendinizi hedef edersiniz. İslam dairesinden çıkma durumuna düşerek, ayıplanma ve kınanmayı hak etmiş olursunuz, iyi ve kötü kişilerin ayıplayan dilini üzerinize çekersiniz. Bu zayıf ve miskinın üzerinde ayıplama kalmaz. İster şerefli, ister şerli olsun, kimseden hakkımda kötüleme düşünülmez.

Yemine ve yemin ettirene ne kusur gelir? Ben bu sözleri gaybı bildiğim için söylemiyorum. "Zulüm edenler nereye döneceklerini bileceklerdir" (Şuara,227)

Allah Teala'nın en şerefli salat ve selamları peygamberlerin hatemine O'nun tüm al ve ashabına, ebediyen, her lahz ve vakitte Allah'ın malumatı ve O'nun kelimatı miktarınca olsun, son sözümüz; gerçekte hamd alemlerin Rabbi olan Allah (c.c) içindir.

12. MEKTUP

Mevlana Halid (k.s) bu mektubu Medinetü's-Selam olan Bağdad'ın halifeler (k.s)'ine göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Yardımlı yalnız O'ndan talep ederiz. Hamd Allah'a mahsustur. Selam Allah Teala'nın seçtiği kulların üzerine olsun. Kendi nefsinin helakına çalışan, bugünün işiyle meşgul olmakla, yarının cezasından, dünkü günahından gafil kalan kul Halid (k.s)'den, mahdumları Seyyid Abdul-Gafur, eş-Şeyh Muhammed el-Cedid ve Musa el-Ceburi'ye.. Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi üstünüze olsun.

Sizlere, sünnet-i seniyeye sıkı yapışmayı, cahiliyye adetlerinden ve çirkin bidatlerden yüz çevirmenizi, sufilerin şatahatlarına aldanmamanızı, avam tabakasından karışık kişilerden uzaklaşmayı, vezir, emir veya paşa yanında bulunarak, onlarla sohbeti terk etmenizi, kuvvetli ve sıkı bir şekilde emir ve tavsiye ederim. Zira onlara ricada bulunmanız sizleri sonuçta kötülecek ayıpları ortaya çıkarır. İki zararlı şeyden birini yapmak zorunda kalırsanız, zararı az olanı yapmak lazımdır.

Mutlu o kimsedir ki başkalarından vaaz dinler, ibret alır. Zannetmeyiniz ki Müslüman kardeşlerinin ihtiyacını temin etmek en büyük ibadetlerdendir. Bu doğrudur ama din kardeşlerine hizmetten daha önemli hizmet olmadığı zaman geçerlidir.

Padişahlara, emirlere, kumandanlara ve onların yardımcılara katılmayın. Sohbetlerinde bulunmayın. Onlara iltifat etmeyin. Çünkü sizler onları ıslah edecek kuvvete sahip kişiler değilsiniz. Onlar zalim kişilerdir. Biz salih kişileriz diye böbürlenip onların gıybetini yapmayınız ve onlara sövmeyiniz. Onlara sövmek ve gıybetini yapmak, kendini beğenmek ve cahillikten dolayıdır. Az veya çok bizde zalim olmayan hiçbir kimse yoktur. Ancak emir sahibi kişilere yardımcılara, tevfiq ve ıslah ile dua etmeye ihtimam ediniz. Taberani; Mucemü'l-Kebir ve Mucemu'l-Vasitin de Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'den

"İmamlara sövmeyiniz. Onların iyiliğine dua ediniz. Çünkü gerçekte onların iyiliği sizlerin yararınadır." Hadis-i şerifini rivayet etmiştir.

Bundan sonra, idarecilerden ve onların yardımcılardan hiç kimseyi tarikata almayın. Yine, şehvetlere dalmış, dünya lezzetleriyle lezzetlenen tüccarlardan, ilimlerini insanların yanında şeref kazanmaya ve dünya malını toplamaya vesile kılan ilim talebelerinden, boşa durup, işsizliğinden dolayı tarikata dayananları, tarikata almayınız.

Salih olmak ve müridlik adıyla kendi ağırlıklarını, insanların boyunlarına yükleyen kişileri ve dünyanın herhangi bir rütbe ve mevkisi eline geçince kaplan gibi ona sığrayan ve değil bir mürid, bir halife dahi onlarla karşılaştırıldığında öfkelenen kimseleri de tarikata almayınız.

Halifelikten dolayı şöhret ve para kazananları görüp, şöhret ve para kazanmak için halifelik sevdasına tutulanları da tarikata almayın. Biliniz ki benim yanımda en sevimliniz kendisine tabi olanların içinde dünya ehli az, yükü hafif olan, fıkıh ve hadis ile en fazla meşgul olanınızdır. Bazı hadislerde:

"Bir kişinin sultana yaklaşması fazla olursa, Allah Teala'dan da uzaklığı fazla olur. Kendisine tabi olanlar çoğalırsa, şeytanlar da çoğalır. Malı çoğalırsa, hesabı da zorlaşır." Şeklinde buyurulmuştur.

Durum böyle olunca, bu saydığım kişiler ile cemaatınızı çoğaltmaya meyliniz, tamah, şöhret ve şeref sevgisini artırır. Din verip, karşılığında dünyayı almaya sebep olabilir. Bu niyetlerin hepsinin fesada götürücü zararlı oldukları açıktır. Beyan etmeye ihtiyaç yoktur.

Şeytan sizi kandırmasın. Halifeliğin faydası, cezbeyi temin ve kalpleri ıslah ile ümmete fayda ulaştırmak içindir. Etbainiz çok olmadığı takdirde (Kuran-ı Kerim'in) hatminin kolay olmayacağı düşüncesi sizleri aldatmasın. Ben sizlere sadık talebeler bıraktım. Onlar da yukarda saydığımız kötü sıfatlar yoktur. Bunlar az olsa da bir tanesi, diğer tembellerin binlercesinden daha güzeldir. Kuran-ı Kerim'in hatmi için ise, otuz kadar mürid kafidir. Bunu ihlas ehli komşularla da yapmak mümkün olabilir. Şayet müyesser olmazsa da, Allah Teala ve Tekaddes, hiçbir nefise kendi takatından fazlasını yüklemeyiz.

Kadınlar teveccüh için Ubeydullah el-Haydari Efendi'nin evine sık gitmeyi bıraksınlar. Sonra bu iş tarikattan çıkmasına sebep olabilir. Bu işi isteyerek yaptığından dolayı da

büyük bir düşüş kaydeder. Bu tarikatın sadatları oyuncak değildir. Ubeydullah bu işi yapabiliyorsa üzerinde hilafet olduğu için yapabiliyor. Kendisi bütün halifelerden daha kıdemli olduğunu zannediyor ki bu yanlıştır.

Tarikata girdikten sonra dünyaya meyledenle, tarikata girmeden dünya ehli olup bizi seven kimsenin durumu aynı olmaz. Bu tarikatın imamları değil halifeleri, müridleri bile - müşidine söz verdikten sonra hafif yüz çevirmelerinden dolayı tarikattan- tard etmişlerdir. Reşahat kitabına bakınız. Tarikatın piri Bahauddin Şah-ı Nakşibend (k.s) ve Hacı Ubeydullah el- Ahrar (k.s)'dan hac için izin isteyen veyahut bazı medreselerde ders vermeyi kabul eden bazı müridlerin tarikattan kovulduğunu göreceksiniz.

Şayet siz benim söz ve vasiyetlerime muhalefet ederseniz benimle yaptığımız ahdi bozmuş olursunuz. Bunun sonucunun nereye varacağını biliyorsunuz.

13. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu -Allah Teala türbesini nurlu kılsın- Beytullahi'l-Harem'deki halifesi olan allame, el-kamil,molla Ahmet el-Hakkari (ra)'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla..

Gafur olan Bari Teala'nın affına çok muhtaç miskin kul Halid'den (ks), göz bebeği ve dostu olan molla Ahmet el-Hakkari'ye... Dua edilen kişiyi, beşeri hicaplarından çıkarıp, hakiki dosta vasıl eden dualarla birlikte su gibi bereketli selamlar size olsun.

Bundan sonra, kalp ve hatırımızın sizi düşündüğü, gözlerimizin sizin cemalinizi görmeye arzulu olduğu bir vakitte sizleri bu kağıt parçası ile hatırlamak, dua ile de yardım etmek istedim. Sizlere, parlak tarikat-ı aliyeye tamamıyla yapışmanızı tavsiye ederim. Nafileler ile meşgul olmak sizleri aldatmasın. Çünkü nafile ibadetler haddizatında güzel olmakla beraber, fena ehli olmayan kişiler için öldürücü zehir gibidir. Görmez misin ki, bazı kişilerde, zahiri ibadetlerle meşgul oldukları için, kendilerine bir enaniyet ve hatta zulüm dahi baş göstermiştir. O kadar ileriye giderler ki, tarikat ve tarikat ehlinde yüz çevirip, kendilerinin onlardan daha fazla takva ehli olduklarını zan ederler. Halbuki şeriatın ve şuhud ehli büyük alimlerinin ittifak ettikleri gibi, kendi nefsinin beğenmek, başkalarını hor görmek ve nefsinin başkalarından daha takva ehli olduğuna inanmak büyük günahların en büyüklerindendir.

Hatta kendilerini ibadet ehli zanneden kimselerden bazıları, aşikar olarak tasavvuf ehline de düşmanlık yapar. Halbuki, (İbni Ata) Hikem'de şöyle demiştir: "Zelillik ve boyun bükmeye sebep olan bir hata, övünmeye ve böbürlenmeye sebep olan bin taattan daha hayırlıdır."

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

14. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; (Allah Teala ve Tekaddes, onun sırlarının bereket ve nuruyla bizlere yardım eylesin.) İran vilayetlerinde, Sine'ye bağlı, Sel'üç Bütağ beldesindeki halifesi molla Resul'e gönderilmiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Efendim, senedim, fazıl, alim, kamil mevlamız molla Resul'e ikram ve fazlasıyla eksiksiz selam ederim. Allah Teala ve Tekaddes bütün ümit ettiği şeyleri, kendisine nasip etsin. Mektubunuzla şerefelenip, güzel hitabınızla lezzetlendik. Mektubunuzun, muhabbet ve sevginin kemali ile dolu olduğunu, bağlılığınıza ve teslimiyete işaret ettiğini gördük. Allah Tebareke ve Teala sizleri fakirler ve miskinler tarafından hayır ile mükafatlandırsın.

Sizler tarafından bilinir ki;

“Salih mal salih kişi için ne güzeldir.”¹ mealinde hadis-i şerif vardır.

“Dünya muhabbeti tüm günahların başıdır (aslıdır).”² ve “Dinar ve dirheme (paraya) tapan helak olmuştur.”³ mealindeki hadis-i şeriflerini de bilirsiniz. Hal böyle olunca, bu gibi işlerde güven ve itimad, keşif ve şuhud erbabı kişilerin sözlerine olur. Onlar size açıkça “Malın güzel olmasının ve övülmesinin, kemal ehli için olduğunu bizim gibiler içinse, vebal ve cefa olduğunu” söylemişlerdir. Özellikle zamanımızda mal edinme, günah işlemeksizin hakir ve alçak hizmetlerde bulunmaksızın nadiren mümkün olmaktadır. Bu sizlerin yüksek zatına gizli olmayan bir iştir. Cenab-ı Allah bizleri dünya ve ahiretin nimetlerini arkasına atan (gaye ve maksud edinmeyen) tüm varlığıyla, Hz. Muhammed Mustafa ‘nın (aleyhi ekmeluttehaya) sünnetine uymaya yönelen kişilerden eylesin. Amin.

15. MEKTUP

Mevlana Halid bu mektubu; Dimaşk’den, (hilafet-i aliyyenin merkezi İstanbul’da) ihlaslı samimi mürid, Devlet-i Aliyye’nin yüksek rütbelerinde mevki sahibi Bağdat vilayetinin veziri, daha sonra Şam’ın valiliğine tayin edilen Necip Paşa’ya göndermiştir. (Bu zat 1262 senesinde Mevlana Halid’in (ks) türbesini tamir ettirmiştir.)

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla..

Miskin ve suçlu kul Halid en-Nakşibendi el-Osmeni el-Müceddidi’den, Allah yolunda muhlis dost olan Muhammed Necip Efendi’yedir. Bari Teala’nın yardımı onu hıfz ile muhafaza etsin. Bütün bela ve musibetlerden Rabbim seni korusun. Amin.

Mektubunuz elime geçti, talebiniz de kabul edildi. Kıyamet gününün korkularını, oradaki mahcupluk ve pişmanlık anlarını hatırlamanı tavsiye ederim.

Bilin ki, gerçekte dünya yok olmaya mahkum bir gölge, kul ile Efendisi arasına giren bir perdedir. Dünya muhabbetinden kalbinde zerre-i miskal kadar bulunan kişi hakiki kul sayılmaz. Dünyayı dışı ve içiyle atmayan kişi makbul değildir. Bir nebevi hadiste;

“Dünya Allah Teala’nın gazabına uğramış, yaratıldığı günden beri Allah’ın (c.c) şefkat ve rahmet nazarıyla bakılmamıştır.”⁴ buyurulmuştur.

Allah (c.c) O’na (aleyhi ekmeluttehaya) aline ve ashabına salat ve selam eylesin. Amin. Dünyayı terk edip onu boşayana müjdeler olsun. Başta ve sonda sizlere selam olsun.

16. MEKTUP

Hz. Mevlana Halid bu mektubu, Şeyh Seyyid Maruf el-Berzenci’ye göndermiştir. Mevlana (ks)’dan tarikat ehlinde birini irşad kapısından kovmasını talep etmişti. Bunun üzerine Mevlana (ks) bu mektubu göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla..

Ey Efendim, arif velilerden muhakkikler şöyle demişler: “Şayet fasık olan bir mü’minin imanının nuru açılrsa, yer ve gök arasını doldurur.” Şu miskin kul ise görmektedir ki, fasık mü’minlerden hiçbirisi benden daha kötü değildir. Ben buna inanmaktayım. Çünkü onun imanı sabit, fıskı ise gizlidir. Benim nefsimin kötülükleri ise, onların durumuna göre aşikardır. Sonuç ise meçhuldür. Nice fasık ve facir mü’min var ki, kamil velilerden olmuştur. Nice salih kişilerde vardır ki, aşağıların en aşağısına (esfel-i safilin’e) düşmüşlerdir. Allah Teala’dan kendim, senin ve bütün müslümanlar için afiyet dilerim. Senin dileğin ise Müslümanları kovmaktır.

¹ Keşfu’l Hafa, II 424 (Ahmed bin Hanbel rivayetiyle)

² Münavi, Feyzu’l-Kadir, III,368, Had.No:3662

³ Buhari,Cihad,70; İbnu Mace, Zühd,7

⁴ Makasidu’l-Hasane, 539

Sözün kıyası, birisinin kendimden daha faziletli olduğuna inanırsam, onu kovmam imkan dahilinde değildir. Selamlar..

17. MEKTUP

Mevlana Halid (ks), Allah O'nun nurlarını üstümüze yağdırsın, bu mektubu Dimaşk'dan, allame Molla Yahya el-İmadi'ye cevap olarak göndermiştir

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla..

Abd-i aciz Halid'den (ks) faziletini itiraf ettiği, büyük küçük herkesin kabullendiği Seyyid Şeyh Yahya'ya. Cenab-ı Allah kendisine iyiyi kötünden ayırt ettirecek, pişmanlık gelip çatmadan evvel ihtiyatlı davrandırarak bir basiret ihsan eylesin. Amin.

Muhabbetli mektubunuzun bana ulaşmasıyla müşerref oldum. Beni fazlasıyla sevindirdi. Kalbimin ve gönlümün rahatlamasına sebep oldu. (Allah (c.c)'ın aşkından) Şaşkın olan fakirin hallerini sorarsanız geceler ve gündüzler boyunca bir nimetten bir nimete ve bir fazldan daha büyük fazl-ü ihsana hareket etmektedir. Şu şiiri söyleyenin sözü ne kadar güzeldir ve ne kadar zariftir:

Bütün tüylerim birer dil olsa;

Hepsiyle şükretsem az gelir Sana.

Gözümün nuru Abdulhami (Allah (c.c) oranın şerefini ve yüceliğini artırsın.) Mübarek Mekke'nin haremindedir kalıyor.

Şerefli evlatlarınıza özellikle Muhammed Emin ve Abdurrahman'a selam ederim. Dostlarım Molla Ahmed, Molla Yasin, Molla Tahir ve Molla Hüseyin'e özel olarak, diğer ahabap ve ihlas sahibi kişilere de genel olarak selam ederim. Hepsine bildir, bundan birkaç sene evvel Abdülvehhab es-Süsi'nin bazı hilelerinin farkına vardım. Bazı ikaz ve işaretlerimden kinayeli sözlerimden sizlerde bu durumu anlamışsınızdır. Yalnız şu var, batını idrak ve tahminler istikamet ehlinin yanında delil olarak gösterilmez. Bundan dolayı onu kendi haline bıraktım. Karşılıklı olarak tenhada konuştuğumuzda üstü kapalı olarak arzettim. Kendisi ise yemin içerek, söz vererek ve tevbe ederek beni ikna etmeye çalıştı. Birkaç sefer ıslah olacağı ümidiyle bıraktım. Birkaç sefer Cenab-ı Allah'ın izniyle Şam'a hicret edince çok korktu. Onda varlığını hissettiği hileler ve desiselere vakıf olmamam için, Türk müridlerinden birisinin vasıtası olmadan yanıma gelmemeye başladı. Gerek yanımda, gerekse de sözleri muteber olan kimselerin yanında oturmamak için elinden gelen tüm gayreti gösterdi. Müridlerin ondan uzaklaşması ve benden gizli olarak yaptığı bidatların ortaya çıkması için bizzat kendisine ve gerek İstanbul'da gerekse diğer İslam beldelerinde onu öne sürenlere, "Sizin şeyhiniz (Mevlana Halid (ks)'dir" demeleri için emrettim. Benim bu kadar hatırlatmam ona hiçbir fayda vermedi. Ta ki Allah-u Teala'nın iradesi, onu tarikatımdan kovulması yönünde zahir oldu.

Bende onu tarikattan tard ettim. Devlet-i Aliyyede ve diğer yerlerdeki tüm muhlisler mektuplarıyla ondan uzak olduklarını ve onun adını silsile ve hatmeden çıkardıklarını bildirdiler. Onun hareketlerinden hayret edici şeyler zahir oldu. Yüce Allah sübhanehu, bizi ve onu da bağışlasın. Bu mektup ondan zahir ve batınen alakalarını kesmelerini bildiririzdir. Kim buna muhalefet ederse, onun hem dinine hem de dünyasına zarar gelmesinden korkulur. Son sözüm selam.

Not: Abdülvehhab es-Süsi'nin tarikattan kovulma sebebini daha açık izah etmek istersek; Abdülvehhab, Mevlana Halid-i Bağdadi (ks) 'un halifesi ve en yakın dostuydu. Mevlana hazretleri Birgün İstanbul'a halife göndermek istedi. Tüm halifelerini toplayarak onlarla bu konuyu görüştü. Fakat İstanbul'a gidecek halifenin oraya gidince 7 şartı yerine getirmesini şart koştu.

Orada bulunan halifeler bu şartlarla bu yükün altına girmekten korktular. Ancak Abdülvehhab yükün altına girmeyi kabul etti. Mevlana Halid hazretleri de onun bu isteğini kabul etti. Daha sonra İstanbul'a giden Abdülvehhab halifeliğini ilan edip halkı irşada başladı. Oradaki müridler Mevlana Halid hazretlerinin emrine imtisal ederek

Abdulvehhab'a sınırsız sarıldılar. Şöhreti her tarafa yayıldı. Devlet ricali onun vasıtasıyla tarıkata intisap etti. Yavaş yavaş işi ilerleyip irşadı Anadolu'nun içlerine kadar uzandı. Öyle ki müridleri Anadolu ve Rumeli'de her yana yayıldı. Halidi tarikatına büyük bir kaynak ve merci oldu. Ondan sonra şeytan kendisini aldattı, nefsi ona hakim oldu.-Allah bizi kötü akıbetten korusun- sonunda sapıtıp helake gidenlerden oldu.

Kendisi kabul ettiği şartlara muhalefet ederek, dinen hoş karşılanmayan birtakım bidatler ortaya koydu. İrşada müstakil olduğunu, kimseye bağlı olmadığını söyleyerek kendisine rabıta yaptırdı. Mevlana hazretlerini aradan çıkardı. Bu durumlar Hazrete ulaşınca onu hemen yanına çağırdı. Azarlamadı, nasihatle uyardı. O da bunların yalan ve iftira olduğunu çok kuvvetli yeminler ederek söyledi. Daha sonra Hazret Abdulvehhab'tan tüm halifelere ve müridlere bizzat kendisinin mektup yazmasını durumu onlara bildirmesini, onları tarikatın esasına muhalif şeylerden men etmesini ve sırat-ı müstakim üzerine irşad etmesini emretti. O da kabul etti. Mektubu diğer halifelere ulaşınca beklenen ve istenenin tam tersini yazdığını gördüler. Durum Mevlana Halid (ks)'a bildirilince Hazret çok gazaba geldi. Abdulvehhabı tekrar yanına çağırdı ve yüzüne karşı "İlahi irade senin tarikatımızdan kovmayı istiyor." dedi.

Abdulvehhab hor ve zelil olarak Hazretin yanından ayrıldı. Hatta Hindistan'a giderek Şah Dehlevi'nin (ks) halifeliğinin yeniden verilmesini istedi. Şah-ı Dehlevi (ks) onu reddederek "Halid bende olanı aldı götürdü" dedi.

Bu çırpınmaların fayda etmediğini görünce Medine'de bir müddet kalıp Nakşibendi tarikatını öven fakat Mevlana Halid (ks) kötüleyen bir eser yazdı. Hazretin halifesi Seyyid Muhammed Emin bu kitaba reddiye yazdı.

Sonra Mevlana Halid hazretleri abdulvehhabla alakası olan herkese mektup yazarak onlara durumu ve sonucu bildirdi. Ondan uzak durmalarını emretti. Onlar da bu emre uydular. O ise tek başına kaldı. Kötü sonuçtan Allah'a sığınırız.

(not kısmını mektubun sonundaki Esad Sahib (ks) açıklamasından kısaltarak yazdım)

18. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu allame, bilgin, muhlis Molla Yahya el-İmadi el-Mezürî (ra)'ye cevap olarak göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın (c.c) adıyla,

Allah Tebareke ve Teala, seyidim, yardımcım, habibim ve gözlerimin nurunun varlığını idame ettirsin.

Sizlerin devam eden muhabbetinizi bildiren, kerim mektubunuzla müşerref olduk. Gayet iştihak ve gönül bağlılığıyla okuduk. Uzaklığın acılarını ve ayrılığın yaralarını kısmen de olsa onunla tedavi ettik. Sizlerle, bu vesileyle muhatap olmaktan lezzet duyduk. Sizler, mektubunuzda, Allame İbn-i Hacer'in -Allah (c.c) onun kabrinin üstüne, rahmet ve nur yağdırsın.- "Tühfet'ül-Mühtac" adındaki kitabının üzerine yazmış olduğunuz, parlak ve bereketli haşiyelerinizden bahsetmemişsiniz. Mektubunuzda Zübeyr Paşa'nın (Allah (c.c) onu teyid etsin) elinden geldiği kadar tarıkata yardım ettiğini söylemişsiniz. Allah (c.c) dünya ve ahirette onu mükafatlandırın.

Bundan sonra sizden ricam, hüsn-i hatime (iman üzere vefat etmek) ve mahlukların en Hayırlısı'nın -O'nun kerem sahibi olan Ali ve anlayış sahibi olan ashabı üzerine salatın en efdali ve selamın ekmeli olsun- yoluna tabi olmaya muvaffak olmam için dualarınızla beni hatırlamanızdır.

Bu miskin ve aşıktan üzerinize selam olsun.

19. MEKTUP

Allah sırrını yüceltsin, Mevlana Halid bu mektubu, ilk önce Bağdat'ın valisi iken sonradan Şam'ın valiliğine tayin edilen Necip Paşa'ya göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Fakir bir kul olan Halid en-Nakşibendi el-Müceddidi'den , dostu Muhammed Necip Efendiye, ulaşması umulan selam ve kabulü ümit edilen dua dileklerimle!

Bundan sonra, sizlere malum olsun ki, gerçekte Abdulvehhab tarikat ve şeriatın bir çok temellerini ihlal eden bir kişidir. Velayetin nurunu, dünya cifesini elde etmek ve dünya ehlinin yanında değer kazanmak için kullanmıştır. Gerek Devlet-i Aliye'nin merkezinde olsun -Allah (c.c) orayı tüm belalardan korusun- gerekse Irak ve diğer beldelerde olsun insanların inkarına sebep olmuştur. Onun hareketlerinden evham ve vesveseler doğdu.

Ondan sadır olan hareketlerin çoğunluğu, tarafınızdan fazlaca tazim edilmesinden dolayı olmuştur. Yine senin onu fazlaca yüceltmen, onun kendi nefsine aldanmasına ve gurur çukurlarına düşmesine sebep olmuştur. Benim onun üzerindeki terbiye hakkımı terk etmiştir. Ondan, tarikata muhalif olan birçok şeyler zahir olmuştur. Basiret ehline gizli olmayan bazı sırlar gereğince ilahi irade onu tarikattan tard etmek yönünde zahir oldu.

Bu mektuptan gaye; mektup elinize geçtiği andan itibaren onunla az veya çok hiçbir şekilde konuşmamanızdır. Şayet ona iltifat edersen, gerek bu silsiledeki İmamlar (ks) gerekse de bu fakirle hiçbir alakan kalmayacaktır. Bu mektubu muhabbetin haklarına riayet etmen ve kendine bir zarar gelmemesi için yazdım.

Diğer muhlis ve muhiblerimiz de bu mektuptaki sözlerimizle muhataptırlar.

Selamlar.

20. MEKTUP

Allah (c.c) sırrını yüceltsin Mevlana Halid (k.s), bu mektubu saadet evindeki (İstanbul'da) Halidiyye tarikatının muhlis müridleri ile halifelerine; bazı konularda dikkatlerini celb etmek için göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin bir kul olan Halid en-Nakşibendi'den , kıymetli dostları Yusuf Efendi, Ömer Efendi ve Tahir Efendiye, Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Bundan sonra biliniz ki; ilahi irade Abdulvehhab'ın bu tarikatı aliyyeden tard edilmesi yönünde zahir olmuştur. Bundan dolayı, onun adını hatme ve silsilede zikretmeyin. Zaten, gerçekte onun adını hatme ve silsilede okuma, ulu sadat (ks)'u rızalarının hilafıdır. Hacegan hatmesini yaptırmakla izinli bulunan kişilerden, bu konuda tereddüdü olan varsa hatmeyi terk etsin.

Hatme-i Şerif'te Padişah'ın -Allah (c.c) onu korusun ve ona yardım etsin- doğruluğu bu fakir kulun hüsnü hatimesi ve ihvanın Sadat-ı Kiram Hazretlerinin emirlerine uymaya muvaffak olmaları için, dua etmenizi tavsiye ederim.

Hiç kimsenin tardı hususunda, bizzat elimle yazı yazmak adetim değildir. Yalnız Abdulvehhab'ın birçok hilelerinin olabileceğini düşünerek kendim yazdım. Başkalarına emredip yazdırsaydım, onu sizlere "Mektubu, falan kişi Mevlana Halid'in rızasıyla yazmadı" diye söylemesinden emin olmadım. Ta ki yanınızda bu konu hakkında şek ve şüphe kalmasın. Kim olursa olsun, onunla maddeten veya manen az bir alakası olsa, bu fakir ve onun şeyhlerinin imdatlarından uzak olur. Sizi ikaz ettikten sonra başınıza geleceklerden mazurum. Bilen kişi gibi doğruyu size hiç kimse haber veremez. Yüce Allah Teala, müjdeleyici ve korkutucu Efendimiz Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya) 'e O'nun aline ve ashabına, salat ve selam etsin. Amin. Selamlar.

21. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, saadet merkezindeki, tarikat-ı aliyye'nin bir mensubu olan Ayni Efendiye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Aynı Efendiye selam ederim ve kendisine derim ki, Abdulvehhab'da görülen tarikat ve şeriate muhalif hareketlerinden dolayı, şeyhlik iddia eden kimseler, uydurma sözlerle ve avamın en düşüğüne layık olmayan iftiralarla birçok insanı hakkımızda zan ve şüpheye düşürmüşlerdir. İşte bu nedenlerden dolayı, bu fakir geçen seneden beri ondan uzaklaşmıştır. Yüce Saltanat-ı Aliyyenin merkezine -Allah (c.c) orayı bütün musibet ve elalardan muhafaza eylesin- bir mektup yazıp, Abdulvehhab'ın tarikattan tard edildiğini insanlar bildirmek istedim. Kimse ona iltifat edipte övündüğümüz Bahaiyye Tarikatının sadatının (ks) celal ve gazabına maruz kalmasın.

O bana gelip silsiledeki Meşayihî İzam (ks)'ın ruhaniyetlerini kendine şefaatçi kıldı. Bu konuda kendisine söylediklerimi size yazacağını söyledi. Sonra da kendi gönderdiği bir kişiyle, bazı muhlis müridlere, verdiği sözlerin aksine bir mektup gönderdi. Onlara "Bazı ehl-i tarikat benim hakkımda Mevlana Halid'e (ks)iftirada bulunmuşlar. Onların bu iftiraları Şeyhimin yanında ortaya çıktı onun yanındaki değerim eskisi gibi hatta daha fazladır." demiş. Bu mektup üzerine bazılarınız, kendisine iftira ettiklerini bildirdiği tarikat kardeşlerinize mektup göndermeyi ve dua etmeyi kestiniz.

Kişi bir şeyi bilmeyerek yaparsa özürlü sayılır. Şimdi ben size açıkça bildiriyorum ki ben ve silsilemizdeki erler, Abdulvehhab'tan uzaklaştık, o tarikatımızdan kovulmuştur. Şimdiye kadar kim tarikat için onunla dostluk yapmışsa o dostluğu ve mektuplaşmayı bıraksın. Onunla ilişkiyi sürdüren kimseler, bu fakirin ve Sadat-ı Kiramın yardımından uzaklaşır. Bu mektubun ulaştığı kimselerden hiç birinin, bana Abdulvehhab'ın affı için mektup göndermesine razı değilim.

Aynı Efendi! Sen bu mektubu bütün muhlislere ulaştırmaya memursun. Kim bu tarikatın müridiyse ondan uzak olduğunu açıkça izhar edecektir. Kim kendi nefsinin müridiyse helake gidenlerle beraber helak olacaktır. O kimse nefsinden başka kimseyi kötülemesin.

Allah (c.c), Peygamberlerin Efendisi Hz. Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya) 'e O'nun ali ve ashabına salat ve selam eylesin.

22. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu Şam'dan Bağdat'a allame muhaddis Şeyh Molla Ali es-Süvedî'ye cevap olarak göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Güzel ahlakın ve faziletin temsilcisi, zor ve müşkil meselelerin çözümünde müracaat yeri olan Efendime; Allah Teala'nın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Allah Teala'nın takdirinde olan ilahi rahmet sizin için kıyamete kadar devam etsin. Sizlere duacı olan bu fakire Şerhu'l Mukaddime kitabının bedelini Hacı Bekri'ye vermemi emretmişsin. Bu işin sevap ve kemali gizli değildir. Allah'ın yardımına ulaşan kişi bu emrinizi yerine getirmek ister. Ancak şimdilik bir dirheme hatta bir danike (dirhemnin altıda biri) dahi sahip değilim. Bu durumumu sizlerden başkalarına açıklamayı uygun görmüyorum.

Bazı kimseler bize dünya malı getiriyorlarsa da buna sebep bizi salih olarak görmeleri olduğundandır. Biz ise bu vasfı kendimizde görmediğimizden ne kadar ısrar edilse de kabul etmemeyi uygun görüyoruz. Nadiren bir şey kabul etsek de onu dağıtmak gayesiyle alırız. Aldığımızı da burada bulunan ihtiyaç sahiplerine fazlasıyla dağıtırız.

Yalnız bu günden sonra Cenab-ı Allah (c.c) böyle bir şeyi lütfederse inşallah isteğinizi yerine getirmekten geri kalmayacağım. Zorlanmayacak olsaydım borç edip ödeyecektim.

Bu mektubu yazmamın sebebi, özrümü sizlere gizlice bildirmek, suallerinizin cevabını yerine getirmek ve benim zahiri durumuma bakarak sözlerinizi önemsemediğimi zan etmemenizdir. Son kelam selam.

23. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, muhlis olan Malatyalı el-Hac Hüseyin Efendi'ye göndermiştir. Allah kendisine rahmet eylesin. Rıza ve nurunu devamlı olarak üzerine yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla ve Sübhan olan Allah'a hamd ile,

Muhabbeti ve ikramı kendisinde fazlasıyla bulunduran, kamil selamım, kerem sahibi, alimlerin, Cennet yolunda hidayet eden vaizlerin reisi, büyük mükerrem insan el-Hac Hüseyin Efendi'ye -Allah (c.c) onu süluktan alıkoyan manialardan kurtarsın. En yakın yolda süluk etmeye muvaffak eylesin-

Emirlerin seçkini tarikat-ı aliyenin müridi Seyyid Mürteza hazretleri bu fakirle karşılaştığında güzel istikamet ve selametinizi kendisine tebliğ ettim. Sizlere istikametinizi gösteren, fazlasıyla bağlılığımızı bildiren mektup yazmamızı talep etti.

Fakir, sizlere takva ile ve Sünnet-i Seniyye'yi talim ve tatbik etmenizi tavsiye eder. Hediyeiniz olan keten elbiseyle, İstanbul havlusu bize ulaştı. Allah (c.c) bzim tarafımızdan sizleri bol hayır ile mükafatlandırсын. Bütün ehli beytinize ve dostlarınıza selam ederiz. Hacı Muhammed'e fazlasıyla selam ve dualarımızı has kılarız. Kendisine emredildiği şeylere bağlı kalmaya devam etsin.

24. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, sadık müridi, allame, fazilet sahibi, Molla Yahya el-Mervezi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd yalnız Allah (c.c) içindir. Salat ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyen Hz. Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'ın üzerine olsun.

Miskin ve günahkar kul Halid el-Nakşibendi el-Osmani'den keremlerin ve güzel ahlakın kaynağı, güzel ahlak ve içinin temizliğiyle, etraftan kendisine işaret edilen, seyyidim, senedim, mahbubum ve dayanağım mevlamız, el-Molla Yahya el-Mervezi'ye.

Kerim ve Hallak olan Allah Teala'dan üzerinize selam olsun. Mektubunuzla müşerref olduk, güzel hitabınızla lezzetlendik. Mektubunuzda, zatı şerifinizin selametinden bahsettiğinizi, hoş görünen ihlas ve diğer yüksek değerler elde ettiğinizi anladım. Sonucunuzun güzel olmasına, maksadınıza nail olmanıza, parlak sünnet-i seniyyeye tabi olmaya muvaffak olmanıza ve berrak tarikatı aliyyede sülukunuzun kolaylaştırılmasına dua ettim.

Tarikat-ı Aliyye'yi inkar eden, tehlikelere ve belalara girmeye pek yakındır. Yüce Allah, resullerin sonuncusu nebilerin imamı, habibinin yüzü suyu hürmetine -yerin ve göklerin devam ettikleri müddetçe, O'na (aleyhi ekmeluttehaya) aline ve ashabına salat ü selam olsun- bizleri ve sizleri velilerle karşı karşıya gelmek ve onlara eza vermekten sakındırsın. Allah (c.c) seçtiği kullarının zümresinde bizleri haşr eylesin, Amin.

Sonra bu miskin fakirden sizlere vasiyet; takat ve kuvvetiniz yetinceye kadar, zikri hafi için azim ve gayret etmenizdir. Keşf ve yakın bilginleri, şühud ve irfan önderleri ittifak etmişlerdir ki; kalbi hastalıkların giderilebilmesi için, zikri kalbi, en faydalı ilaçtır. Yine vasiyetim, bu miskin ve şaşkın kulu, güzel sonuç için dua ederek hatırlamanızdır. Ves-selam.

25. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, Köysancak'taki halifesi Molla Abdullah el-Celi (r.a)'ye göndermiştir. Allah (c.c) onun feyizlerini üzerimize yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Gerçek dostum, akıllı arkadaşım, gözümün nuru Şeyh Abdullah'a, -devamlı olarak Rabbin himayesinin gölgesinde korunsun ve velilerin inayet kucağında terbiye edilsin.-

Mektubunuz bize ulaştı. Yazdıklarınızı anladım. İstikametinizin güzel olmasından dolayı Allah'a hamd ettim şimdi ve her zaman, Allah'ın kamil tevfiginin sizlerle olması için dua ettim. Çünkü basiret sahibi olan kişi döneceği yerden gafil olmaz. Vakit ise çok kıymetli ve kısadır. Gaflete dalmak sufinin şanı değildir. Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya) 'den varid olan;

"Dünya mel'undur... İçindekiler de mel'undur. Ancak Allah'ın zikri ve sevdiği ameller müstesnadır."⁵ hadis-i şerifi sana kafidir.

Son nefeste lazım olacakla meşgul olmanızı, sünnet-i seniyyeye tabi olmanızı, aldanma yeri olan dünyanın zahiri güzelliklerine iltifat etmemenizi, ister az ister çok olsun avamın adetlerine bakmamanızı ve bu miskin kulu tevfig ve hüsnü hatime duasından unutmamanızı tavsiye ederim.

Allah'ın selam ve rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

26. MEKTUP

Mevlana Halid bu mektubu Dimaşk'a bağlı Tıl köyündeki müridlerine göndermiştir. Allah (c.c) kabirlerini münevver ve kokulu kılsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Mahlukların en fakiri, fakirlerin ayaklarının toprağı, ashabına ve ahababına edepleri ve mektupları göndermeyi terk etmekle kusurlu, fakat onlara karşı muhabbetini ve duasını devam ettiren Halid'den Allah yolunun muhibleri Hacı Mustafa, İmam Şeyh Mustafa ve Tıl köyündeki ihvanınadır.

Hepinize Allah Teala'nın rahmet ve bereketiyle kabul olan müjdeleri taşıyan selam ederim.

Ayrılık müddeti uzadı. İhtiyak ehlinin gönlündeki arzuyu harekete geçirdi. Sizlerin tarafınızda az veya çok hastaya şifa verecek, susuzluğunu kandıracak bir şey belirmedi.

Sizler mektup yazmanın edepten olduğunu bilmiyor musunuz? Mektup yazmakta, feyz ve mededi celbetmek ve adet edilen zikre rağbetin tazelenmesi vardır.

Kardeşlerim; dünya ve ahiretinizde muhtaç olduğunuz Mevlayı Zülcelal Hazretlerine karşı samimi olun. Fazlı keremiyle sizlere ihsan eden, iyilik yapan Allah'ın zikrini terk etmeyin. Zira Cenab-ı Allah bakınız şu hadis-i kudside ne buyuruyor:

"Kime düşmanlık yapmayı irade etsem ona zikrimi unuttururum. O da Benim haram kıldığım şeyleri yapar. Sonra gazabım onun üzerine gelir, azabıma uğrar. Kimi seversem zikrimi ona ilham ederim. O da günahları bırakır ibadetle meşgul olur. Sonra onu Kendime yaklaştırım. Onu razı olduğum ve nimetlerimin yeri olan cennetime koyarım."

Kuran-ı Kerim'in birçok ayet-i celilelerinin zikrin yüceliğine şahadet etmesi ve zikrin çokça yapılmasını istemesi, zikrin şeref ve yüceliği için kafi değil mi? Yine Kuran-ı Kerim zikrin terki hususunda çeşitli uyarılarla korkutmuştur. Bu söylediklerimiz dalalet eder ki zikir Allah'a yükselen amellerin en sevimsisi ve murada nail olan kullar için vesilelerin en güzelidir.

Allah (c.c)'ın "Beni zikredin bende Sizleri (rahmetimle) zikredeyim.(Bakara,157) kavl-i celilesi zikrin şerefi hakkında yeterli değil mi?

Devamlı olarak okuduğumuz "Kim Rabbin zikrinden yüz çevirirse Allah onu şiddeti artan bir hesaba sokar" (Cin,17) ayetini unutmayınız.

Şunu da bilirsiniz ki kalben yapılan zikrin hiçbir zaman muarızı ve münkiri yoktur. (Kalp ile yapılan zikre riya, ucub ve zikrin sevabını silecek herhangi bir şey karışmaz.)

⁵ Feyzu'l-Kadir, III,549, Had.No:4281

Bu söylediğime Allah'ın (c.c) "Rabbini, nefsinde, ona yalvararak ve gizli olarak zikret" (Araf, 205) ayet-i celilesi işaret etmektedir.

Ahiretiniz için uyanınız ve sizleri uyarana kulak veriniz. Allah Teala'ya dönünüz. Zira O'ndan kaçacak yer yoktur, ancak kaçış O'nadır. Hayır da ancak O'nun yanındadır. Hüküm ancak O'nun kudret elindedir. Gizli ve aşikar hiçbir şey yoktur ki O muttali olmasın. Seyidimiz Hz. Ebubekir Sıddık'ın (r.a) Peygamber Efendimizin (aleyhi ekmeluttehaya) vefatından sonra buyurmuş olduğu hutbeyi hatırlayın. O hutbede: "Uyanınız, kim Muhammed'e ibadet ediyorsa biliniz ki Muhammed vefat etmiştir. Kim Allah'a ibadet ediyorsa Allah Hayy'dır hiç ölmez." Demişti.

Allah'ın tevfikine mahzar olan kişiye bu söylediklerimiz yeter. Uzatmaya ihtiyaç yok. Allah (c.c) bu söylediklerimize vekildir. Hepinizden dileğim, virdlerinizden sonra dua etmeniz ve selamı sahabenin büyüklerinden Efendimiz Kusem (r.a)'ın eşiğine tebliğ etmenizdir. Allah'ın rahmet ve rızası onun üzerine olsun. Hamd alemlerin Rabbi Allah'a (c.c) mahsustur.

27. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu Dımaşk'ta ikamet eden halifesi ve tekke caminin hatibi Şeyh Ebu Bekr el-Bağdadi (r.a)'ye göndermiştir. (Allah sırrını yüceltsin.)

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Yardımla birlikte Allah'ın selamı ve dualarımız günahlara boğulmuş olan bu miskinden Allah (c.c) yolundaki kardeşi, Allah (c.c) için dostu Sıddık (r.a)'ın adıyla adlandırılan Ebu Bekir'in üzerine olsun.

Sizler birkaç defa mektup gönderme talebinizi zikr etmişsiniz. Kelimelerinizden bir çeşit muhabbet kokusunu gizli ve açık olarak kokladım.

Yazdıklarınızdan bir kısmını görüşme vaktine bırakmışsınız. O konu gerçekten de benim kalbimin en derin köşesinde sizlerinkinden daha fazla kaydedilmiştir. Sonra her şey bir vakte bağlanmıştır. Allah'ın takdir ettiği şeyler zaman ve saatle sınırlanmıştır.

Fakirlerin sırları yazıyla ifade edilmez. Onların bütün gizli halleri buluşup şifahi olarak konuşmakla halledilir.

Sizlerin cenabınızdan dileğim, mahlukların en şerefli, varlıkların hülasası, seyidimiz Muhammed Mustafa'nın (aleyhi ekmeluttehaya), (aline ve salatın en efdali ve tahıyyatın en kamili olsun) yolu üzerinde doğru olarak kalabilmem için bazı vakitlerde güzel dualarla beni hatırlamanızdır.

Sünnet-i seniyyeye mütabaat en büyük saadet, yüce ve ebedi devlettir. Himmetleri yüce kişiler için ona mutabaattan başka hiçbir şeyin değeri yoktur. Son kelimamız, sizlere selam.

28. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, öz kardeşi muhterem babam Mahmut Sahib'e göndermiştir. Allah (c.c) sırlarını yüceltsin. Hac farızası için 1239 yılında kendisine müsaade etmiş, orada gerekenler hakkında bu mektupta tavsiyede bulunmuştur.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. Selam Allah'ın seçtiği kulları üzerine olsun. Sana Allah'a taati ve takva üzere bulunmanı, nerede olursan ol insanlara eza ve cefa vermemeni, özellikle Harem-i Şerif'te daha fazla titiz davranmanı tavsiye ederim.

Gıybetini yapsalar dahi sen kimsenin gıybetini yapma. Hiç kimsenin dünya malından bir şey alma. Şeriatın alınması helal kıldığını al ve onu hayır yollarda harca. Mü'min kardeşlerin aç ve yoksul durumda bulunurken şehvetin için harcama yaparak lezzetlenme. Kesinlikle yalan söyleme, hiç kimseyi hakir görme, hiç kimseden nefsinin

üstün olduğunu düşünme, kalbi ve bedeni ibadetlerde tüm kuvvetini sarfet. Bunun yanında nefesine hiçbir zaman makbul olacak hayır işlemedim düşüncesini kabul ettir. Çünkü ibadetlerin ruhu niyettir. Niyet ise ancak ihlas ile mümkündür. Senden daha büyük olanlara ihlas gerekirse sana nasıl gerekmesin. Allah'a (c.c) yemin ederim ki; annem beni doğurduktan bugüne kadar, Allah katında makbul ve muteber olup hesabı sorulmayacak bir tek hayır işlediğime inanmıyorum.

Eğer kendi nefisini bütün hayır işlerinde iflas etmiş olarak görmüyorsan bu cehaletin en son noktasıdır. Eğer iflas etmiş olarak biliyorsan Allah'ın rahmetinden ümitsiz olma. Zira Allah'ın (c.c) fazileti, kul için, ins ve cinlerin amelinden hayırlıdır. Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor;

"De ki: Allah'ın lütfuyla, rahmetiyle (evet) ancak onunla ferahlansınlar. Bu onların toplayıp yığdıklarından hayırlıdır." (Yunus,58)

İbn-i Abbas (r.a) bu ayetin tefsirinde "onların topladıkları" lafzının "kesbettikleri" manasına geldiğini söyler. Şeytanın, akıllarıyla oynadığı kişiler gibi Allah-u Teala'nın fazlına güvenerek ibadetleri de terk etme. Zikr-i kalbiyle murakabeye devam et. Yolda yürürken dahi ondan ayrılma.

Bütün işlerinde Allah Teala'nın güç ve kuvvetine yapış. Ulu Sadatların (ks) ruhaniyetine sıkı tutun. Alimlere ve Kuran-ı Kerim hafızlarına ikram ve hürmet eyle. Yapabildiğince Kuran-ı Kerim okumakla meşgul ol. Fıkıh ve hadis ilimlerine diğer ilimlerden fazla çalış.

Huzur-u kalbi seni bunlardan alıkoymasın. Zahiri işlerle meşgul olurken, kalbin huzurdan uzaklaşması, meşrebinin darlığının ve güçsüz olmasının alametidir. Teheccüd, işrak, kuşluk, evvabin gibi nafileleri bırakma.

Devamlı abdestli bulun, az uyu, günde üç sefer aşağıdaki tesbihi çek; "Sübhanallahi ve bihamdihi adede halkıhi ve rızae nefsihi ve zinete arşıhi ve midade kelimatihi"

Senden talep etseler bile hüküm sahibi hiçbir emirin işine girme.

Müslümanların imamının salih olmasına ve halkının da ıslah olmasına dua et. İslam dininin, düşmanların üzerine galip gelmesini Allah-u Teala'dan talep eyle. Kendi varlığını terk ederek, güç ve takatini Allah Teala'nın ibadetine sarf etmeye, yanında bulunan mal ile kanaat etmeye ve Makam-ı Mahmud Sahibinin (Allah-u Teala'nın salat ve selamları O'nun aline ve ashabının üzerine ebedül ebede kadar devam etsin) sünnetine sıkıca tutunmaya çalış.

Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

29. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, Mekke-i Mükerrede bulunan Mevlana El-Hac Abdulmü'min el-Buhari'ye göndermiştir. Cenab-ı Mevla Teala bizi onun yolunda devam ettirsin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

İkram ve izzetin birlikte olduğu selam Allah (c.c) yolundaki kardeşim ve Allah (c.c) rızası için dostum el-Hac Abdulmü'min'edir.

Allah (c.c), onu kendisinin has kulu kılsın ve masivadan uzaklaştırsın. Göndermiş olduğunuz keremli mektubunuz, en aziz ve bereketli bir saatte bize ulaştı. Şerif zatınızın sıhhatinden ve yüksek tabiatınızın müstakim olmasından haber veriyordu. Gayet çok sevinmemize ve keyiflenmemize sebep oldu. Güzel ahlakınızdan ve şerif tabiatınızdan ricam, bu miskini hüsnü hatime, parlak sünnet-i seniyyeye ittibada istikamet üzere başarılı olmam için ve İslam dini üzere ölmem için duadan unutmamanızdır.

Allah (c.c), keremli Peygamber-salat ve selam O'nun aline ve ashabına olsun- hürmetine, kurtuluşu ve doğru yolda istikametinizi devam ettirsin. Düşmanlarınızı ve size hased edenleri helak eylesin.

Sizlere vasiyetim, miskin ve hiçbir şeyi olmayan şu fakirin selamını Maverunnehir'e döndükten sonra, yüce türbelerini ziyaret nasip olursa, oradaki Nakşibendi Sadatı'nın (ks) ruhaniyetlerine tebliğ etmenizdir. Allah (c.c) Onların parlak sırlarını yüce etsin.

Başta ve sonda selam.

30. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu Köysancak halifesi bilgin, allame, merhum Şeyh Abdullah Celizade'ye göndermiştir. Allah sırlarını mukaddes eylesin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Mektubunuzu mütalaa ettik. Şüphelerinizin cevabını birkaç sebepten dolayı yazmadık.

Birinci sebep, yazdığınız bazı şüphelerde sizinle aynı şekilde düşünüyoruz. İkinci sebep, zatı aliniz fakirlerin hallerinden merhalelerce uzaksınız. Dolayısıyla mesele mektup göndermekle tam açıklanamaz. Bu konuda hiçbir şüphem yoktur. Bundan dolayı mektup yazmakla meşgul olmak boş şeylerle uğraşmaktır. Boş şeylerle uğraşmayı terk etmek kişinin saadetinin gereğidir. Üçüncü sebep, elçinizden sizlerin buluşmaya azimli olduğunuzu işittiğim için meselenin çözümünü buluşma zamanına tehir ettim.

Son olarak: bizlerin ve sizlerin, Allah'ın baş gözlerini açıp, kalp gözlerini kapattığı ve insanların yapı ve kusurlarını araştıran, kendi ayıp ve kusurlarını unutup, din kardeşinin kusurlarını sonuna kadar tespit eden, kendi günahlarını ise hiçbir zaman kabul etmeyenlerin durumuna düşmememiz için şüphelerinize cevap yazmadım.

Hüsnü niyet şartıyla buraya gelmekle bizleri şereflendirirseniz muhakkak ki hayra sebep olursunuz.

Allah bizlere ve sizlere hayırlı sonuç ihsan eylesin.

31. MEKTUP

Bu mektup Dimaşk'tan yüce halifeliğin merkezi olan İslambol'a müridi ve halis dostu, devlet-i aliyyenin dostu ve yüce ricalinden olan Muhammed Necip Bey'e cevap olarak gönderilmiştir. Allah onun kudsi feyizlerini üzerimize yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin, tasalı, garip Halid'den (ks) muhlisi ve akıllı dostu Necip Bey'e; Allah'ın rahmetine ve velilerin bereketine nail olmuş Necip Bey'e selam olsun.

Edepleri ve ihlasın çeşitlerini içeren ve sağlam temel üzerine kurulmuş muhabbetinizi belirten mektubunuz geldi. Sizlere karşı güzel iltifat ve şefkatli nazarımızı celbetti. İhlas ve istikametinizi devam ettirin. Zira kıyamet günü için onlar en güzel sermayedir. Yalvararak ve pişmanlıkla günahlardan istiğfar etmeyi unutmayın. Hilekar ve alçak dünyaya iltifat etmeyin. Dünya mel'un şeytan ile nefsin tuzağıdır. Din ehlinin nazarında dünyanın hiçbir değeri yoktur. Çünkü onlar dünyanın hakikatini ayne'l yakin olarak görürler.

Buhari, İbn-i Ömer (ra)'den rivayet ettiği sahih bir hadiste O şöyle der:

"Peygamber Efendimiz benim omzumu tuttu ve şöyle dedi:

Dünyada garip ve yolcu gibi ol."⁶

Allah bize kafidir. O ne güzel vekildir.

⁶ Buhari,Rikat,3; Tirmizi, Zühd,25; İbnu Mace, Fiten,14

32. MEKTUP

Allah kabrini münevver ve kokulu kılsın. Mevlana Haild (ks) bu mektubu, müridler için zikrin adabı hakkında yazmıştır. Sadat-ı Kiram nezdinde itimat edilen de bu adablardır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Yardımlı yalnız O'ndan talep ederiz. Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. (Selam Allah'ın seçtiği kullar üzerine olsun.)

Bu mektup faydası olacağı umularak önderlerimiz yüce Nakşibendi Sadat-ı Kiramı (ks)'nın nezdinde zikrin ve diğer bazı edeplerin neler olduğu hakkında yazıldı.

Bilesin ki, birinci zikrin yani kalp ile yapılan ism-i zat zikrinin edepleri şunlardır:

Zikri yapan kişi namazdaki teverruk oturusunun tersine oturacaktır. Abdestli ve önü kibleye gelecek şekilde sağ ayağını sol bacağının altından çıkarıp sağ kalçasının üzerine dayanarak oturacaktır. Dil ile beş, on beş ve ya yirmi beş sefer "estağfirullah" diyecektir. Gözlerini kapatacak, üst dişleri alt dişlerinin üstüne gelecek, dudaklarını bitiştirecek, dilini ağzın üst tavanına, damağına yerleştirecektir.

Bütün duyguları ile kalbe yönelerek hayali ile zikrin kalbe geçmesine dikkat edecektir. Nefesi kendi halinde gidip gelecektir. Kalbiyle günahkar ve kusurlu olduğunu, hiçbir şeye kabiliyeti olmadığını, bütün salih amellerinin boş olduğunu düşünecektir. Yaptığı amelden ümidini kesip, Allah'a iltimat edecek, onun faziletine güvenecektir.

Sonra, ölümü, ölümün hallerini, kabri, kabir korkularını ve ölümün şu anda kendisine geldiğini ve bu nefesinin dünyada aldığı son nefes olduğunu tefekkür edecektir.

Daha sonra bir fatiha ve üç ihlas-ı şerifeyi okuyarak sevabını tarikatın imamı, yaratılanların gavsı, akan feyiz ve yayılan nur sahibi Hz. Hâce Bahaüddin Nakşibend eş Şeyh Muhammedü'l-Üveysiyy'ül Buhari (ks)'ye hediye edecektir. Kalbiyle istimdat isteyecektir.

Bundan sonra, Şeyh (ks)'inin suretini iki kaşları arasında sabit kılacaktır. Onu alnında tasavvur edecektir. Kendi alnıyla Şeyhinin alnına dikkatlice bakarak kalben ondan istimdat isteyecektir. Şeyhinin suretini alnında tutarak, istimdat istemeye RABITA denir.

O sureti hayaliyle kalbinin ortasına atar, öylece orada bırakır. Bütün duygularını kalbiyle birleştirir. Kalbini her şeyden boşaltarak lafza-i celali ve manasını, eşi benzeri olmayan zatı kalbinde tasavvur eder. Zaten ism-i akdetsen anlaşılan da odur. Lafza-i celalin dalalet ettiği mana ile kalbini dolduracaktır. Kalbini bu düşünceyle doldurmasına vukuf-u kalbi denir.

Vukuf-u kalbiye gerek vird çekerken gerekse virdin haricinde mümkün olduğu kadar riayet etmek gerekir. Zikrin en kamil şartı ve faydalı olanı budur. Sonra vukuf-u kalbiye birlikte kalp diliyle, "Allahümme ente maksudi ve rıdake matlubi" denilmelidir.

Sonra kalbiyle zikre başlamalıdır. Fakat mümkün olduğu kadar vukuf-u kalbiye ve kalbin Allah'tan başkasından boş olmasına dikkat edilmelidir.

Her yüz çekildiğinde ve ya daha az miktarda: "Allahümme ente maksudi ve rıdake matlubi" cümlesi tekrarlanmalıdır.

Vird esnasında zikir yapan kişide kendinden geçme ve bütün dünyadan gafil olma gibi bir hal peyda olup, nefsinde ve şuurunda az bir şey kaldığında hemen zikri terk edip vukuf-u kalbiye dalmalı, onun keyfiyetine tabi olmalıdır.

Virdden dolayı gelecek varidatı bekler. Kalbini feyzin inişine hazır tutar. Zira kendisi idrak edemese bile az bir müddet içinde birçok feyizler üzerine yağabilir. Sonra isterse bu varidatla gözlerini açabilir. İkindiden sonra kendisi için bir saat veya daha az bir müddet ayarlar ki o saatte zikir yapmadan rabita ve vukuf-u kalbiye meşgul olur.

Müridin kalbi, istese de başka şeyleri düşünemeyecek ve Allah'ın zikrinden gayrısının giremediği bir duruma geldiğinde RUH latifesine geçilir. Ruh latif bir cisim olup sağ memenin altındadır. Sonra da SIR'a geçilir.

Sır, sol memenin üstünde, kalbin yukarisındadır. Sonra HAFA'ya geçilir. Hafa, sağ memenin üstünde Ruh'un yukarisındadır. Sonra AHFA'ya geçilir. Ahfa, göğsün ortasındadır.

Bu beş letaif emr alemindeydir. Hiçbir madde yaratılmadan önce Cenab-ı Allah bunları ol (kün) emriyle yaratmıştır. Cenab-ı Mevla bunları yarattıktan sonra Alem-i Halktaki letaiflerle birleştirmiştir. Alem-i halk letaifleri Cenab- ı Allah'ın maddeden yarattığı nefs-i natika ve anasır-ı erbaadır. (toprak, su, hava, ateş)

Daha sonra zikir nefs-i natıkaya geçirilir. Bu nefsin yeri, dimağdır. Diğer dört unsur nefse dahildir.

Yukarıda saydığımız yerler sırasıyla zikir yerleridir. Kalbten sonra letaiflerdeki zikrin sağlamaşması ve sabitleşmesi yine ifade edilen tertiptedir. Nefis letaifinde zikir sağlamaşıp yerleştiğinde zikr-i sultani hasıl olur. Zikr-i sultani demek; zikrin insanın bütün vücuduna yayılması, hatta her şeyde zikrin görülmesi demektir. İkinci zikir nefy-ü isbat zikridir. La ilahe illallah kelimesi ile yapılan zikirdir. Letaiften sonra bu zikir telkin edilir. Adabı ve keyfiyeti şöyledir:

Birinci zikirde olduğu gibi dilini üst damağına yapıştırır. Nefesini göbeğinin altında tutar. Sonra göbekte La'yı düşünür. Göbekten dimağa kadar bir çizgi şeklinde çeker. Oradan İLAHE lafzını sağ omuza çeker. Sağ omuzdan İLLALLAH lafzını çam şeklinde kalbe indirir. Kalb bir et parçası olup sol yandadır. Kaburga kemiklerinin en küçüğünün altındadır. Lafza-i Celali kalbe kuvvetlice vurdurarak en derin köşesine indirmelidir.

O kadar kuvvetli vurmalıdır ki hararetiyle bütün vücud etkilensin. Nefy tarafı olan LA İLAHE lafzıyla tüm sonradan yaratılan şeylerin varlığını nefy edecektir. Onlara yok gözüyle bakacaktır. İspat tarafı olan İLLALLAH lafzıyla da Hak Teala'yı ispat edecektir. Ona beka gözüyle bakacaktır. Kelime-i Tevhid bütün letaiflerin yerlerini kuşatacaktır. İntikallerde hasıl olan çizgileri ve kelime-i tevhidin manasını mülahaza etmelidir. Kelime-i tayyibenin manası bütün ibadet edilen şeyleri nefyetmektir. Zira mabud olan şey maksud olur. Bu kelimenin sonunda Muhammedurrasullullah demelidir. Bunu söylemekle Peygamber Efendimize (aleyhi ekmeluttehaya) ittiba etmeye bağlı kalacağına irade eder.

Zikr-i Sultani: Zikr-i sultani bir insana galip olursa artık o her şeyden zikir ışıtır. Allah'ı tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Zikr-i sultani sahibi bu ilahi sırta mahzar olur.

Kelime-i tevhidi nefesinin kuvvetine göre tekrarlamalıdır. Nefesinin ancak kelime-i tevhidin tek olduğu vakit bırakmalıdır. Buna vukuf-i adedi denir. Her nefesini bırakmadan evvel kalbiyle: "İlahi ente maksudi ve rıdake matlubi" demelidir. Nefesini bıraktıktan sonra biraz istirahat etmelidir. Sonra tekrar aynı minval üzere ikinci nefese başlanır. Yalnız her iki nefes arasında gafil olmamaya dikkat edilmelidir.

Bir nefesle yirmi bir sefer "la ilahe illallah" söyleyebilecek seviyeye gelindiğinde kendisinden gafil olma ve zikirde kayp olma hali hasıl olur. Buna zikrin neticesi de denir. Eğer sayı yirmi bire ulaştığı halde zikrin neticesi hasıl olmazsa muhakkak edeplerde eksiklik ve kusur bulunmasından dolayıdır. Bu durumda salikin baştan başlaması gerekir. Salikin fiili ve kavli, ameli ve itikadının zikrin manasına uygun olması gerekir. Zira, bu nefy-ü isbat virdini çeken kimse, zikrin dışında Allah'tan başkasını kendisine maksad olarak görmeye devam ediyorsa o kimse yalancıdır. Zikrinde doğru değildir.

Nefy-ü isbat zikrinde nefeslerin adedini herhangi bir şarta bağlamak yoktur. Önce cezbeye kabiliyeti olanlara birinci zikir, önce sülukun hasıl olması kabiliyeti olanlara ikinci zikir iyidir. Her ikisi de kalbi zikirdir.

Salik zikirde çok çalışıp hakkıyla gayret gösterirse, menfi olanları yok edip müsbet olanda sabit durursa ve netice de hasıl olursa kendisi için murakabe gerekir.

Zikrin haricinde adap şunlardır: Devamlı abdestli bulunmak, abdest sünnetlerini, ısrak sünnetlerini, istihare sünnetlerini, kuşluk sünnetlerini, evvabin sünnetlerini kılmak. Teheccüd namazına, cemaate ve namazın gerektirdiklerine devam etmek. Bunu yanında yapabilirse ikindiden sonra rabita ve zikirle meşgul olursa daha kamil ve efdal olur. Bütün bu vakitlerdeki amel çok mühimdir.

Müride lazım olan, kitaba ve sünnete tabii olmak ve bidatleri terk etmektir. Herhangi bir iş ve çalışmayla meşgul olan müridin virdi gece ve gündüz beş binden aşağı olmamalıdır. Daha fazla çekerse güzel ve kamil bir iş yapmış olur. Çalışmayan kimse beş binden fazla çekmeli, mümkün olduğu kadar vaktini zikirle geçirmelidir.

Mürid tarikatı kabul etmeyen kimselerden ne kadar uzak durursa o kadar iyi olur. Zira münkirle karışıp görüştüğü, ilişkide bulunduğu ölçüde, batın ehlinde kalb kasveti ve gaflet meydana gelir.

Yemek hakkında riayet edilmesi gereken edepler şunlardır: Yemeklerin en güzellerini aramamalıdır. Yemek; namaz kılmayan, tarikatın münkiri veya cünüb olan kimsenin eliyle hazırlanmış olmamalı. Temiz, abdestli ve namaz kılan kimselerin eliyle hazırlanmış olmalı. Yemek hususundaki bu edepler yapılması güzel olan edeplerdir. Vacip değildir.

Mürid ibadetlerinde, adetlerinde şeriate riayet etmelidir. Herkes kendi güç ve takatine göre dört fıkhi mezhepten birine uymalıdır. Sünnet-i seniyyeye ittiba etmelidir. Nefsini devamlı zillet içinde düşünmeli, Allah'a yalvarıp O'na dönmelidir.

Nerde olursa olsun kalbini şeyhinin kalbine bağlamalı, şeyhinin huzurunda ve uzağında karşısındaymış gibi edep ve terbiyesini korumalıdır. Tevfik veren Allah'tır. Tevfikin sahibi O'dur. Allah'ın bol salat ve selamı Efendimiz Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'ın alinin ashabının üzerine olsun. Sübhane Rabbike Rabbil izzeti amma yesifun ve selamun alel mürselin vel Hamdülillahi Rabbil alemin.

33. MEKTUP

Allah (c.c) bizleri kendi edebiyiyle ahlaklanan ve doğru yolu üzerinde sabit olanlardan kılsın. Bu mektup müceddidiye meşrebine göre murakabe ve murakabeden doğan kudsi hakikatları beyan eder.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. Salat ü selam Allah'ın Resulünün (aleyhi ekmeluttehaya) üzerine olsun.

Bilmiş ol ki maiyyet murakabesinden sonra, akrabiyyet murakabesi gelir.

Cenab-ı Hak Sübhanehu:

"Biz ona şah damarından daha yakınız." (Kaf,16) ayet-i celilesiyle bu murakabeye işaret eder.

Akrabiyyet murakabesi velayet-i Kübra dairelerinin birinci dairesidir. Velayet-i kübranın üç tam bir de yarım dairesi vardır. Bu yarı daireye KAVS denir. İkinci ve üçüncü ve KAVS dairelerinde muhabbet murakabesine geçilir. Bu murakabeyi tasdik eden ayet-i celile "Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever." (Maide,54) ayet-i kerimesidir.

Velayet-i kübrada doğru bir idrake sahip olanlar için ilk gördüğü hallerden başka haller görünür. Bu velayet Peygamberler (aleyhisselam)'ın velayetidir. Daha sonra toprak unsurunun dışındaki üç unsurdan BATIN isminin musemmasının rabitası yapılır. Buna velayet-i ulya denilir. Sonra toprak unsurundan, nübüvvet kemallerinin murakabesi vardır. Sonra risalet kemalinin murakabesi vardır. Sonra da Ulul-Azm'in kemalinin murakabesi vardır. Bundan sonra da heyet-i vahdaniyyenin murakabesi gelir. Heyet-i vahdaniyye letaif-i aşere birleşmesinden meydana gelir. Beşialem-i emirden kalb, ruh, sır, hafa, ehfa'dır. Beş tanesi de halk alemindendir. Nefs ve ansır-ı Erbaa denilen toprak, hava, su ve ateştir. Hepsisi kemale erince bir latife gibi olur. O vakit kalp Allah'ın (c.c) feyizlerinin indiği ter olur. Sonra Hz. İbrahim'in (aleyhisselam) dostluk makamının

murakabesi gelir. İbrahim (aleyhisselam)'ın dostluk makamı ve hakikatinin kaynağı zat-ı Akdes (c.c)'in bizzat murakabesidir. Sonra muhabbet-i zatiyenin dairesi gelir. Bu daireye, muhabbeti zatiye ve hakikat-i Museviyye'ye kaynak olması itibarıyla Makam-ı Musevi ve Murakabe-i Zat da denir.

Sonra hakikati Muhammediyye'ye kaynak olması itibarıyla murakabe-i zat ve muhbubiyeti zatiye ile iç içe bulunan muhibbiyeti zatiyenin dairesi gelir. Sonra hakikat-i Ahmediyye'ye menşe olma kaynak olması itibarıyla zat murakabesi ve halis hubb-i zat dairesi gelir.

Sonra la tayn (tayinsiz), mutlak Hazret-i Zat mertebesi vardır. Sonra güzel Kabe'nin hakikati gelir. Bu hakikat Allah (c.c)'in azamet ve kibriyasının zuhurundan ibarettir. Burada bütün mümkünatın, Allah'a secde ettiği itibarıyla Zat'ın murakabesi vardır.

Bunların akabinde Hakikat-i Kuraniyye mevcuttur. Bu, Zat-ı Aliyye'nin misli olmamak ve hakikat-i Kuraniyye'ye meşe olduğu mülahazasıyla vüs'at'ın mebdei (genişlik başlangıcı)nden ibarettir.

Bunu takiben oruç ve namaz hakikatı gelir. Bunlar oruç ve namaz hakikatine kaynak olduğu itibarıyla Zat-ı Teala ve Tekaddes Hazretlerinin misli olmamasının kemal vusatinin ibarettir. İki yerde vusât kelimesini kullanmamız, bu manaları izah etmekte, ifade sahalarının dar olmasından ileri gelmektedir. Bu hakikatlerin, yaşanması esnasında Kur'an-ı Mecid'in okunması ilerlemeye ve yükselmeye vesile olacağından faidelidir.

Sonra sırf mabudiyyet bakımından halis mabudiyyet ve seyr nazarinin hasıl olma dairesi gelir. (Nazar ve görüş seyr-i süluk manasında kullanılmıştır). Bu seyr, kademi değildir. Çünkü kademi seyr abdiyyet makamlarındadır.

Bütün bunlar tarikat-ı aliye-i Nakşibendiyye'deki murakabe ve makamların isimleridir. Bu hususta Müceddidiye Mektubatında (İmam Rabbani'nin (k.s) mektubatı) geniş açıklamalar mevcuttur.

Bu gibi makamlarda murakabe ile meşgul olanlar anlatılanlardan payını alacaktır. Mürşid olan şeyhin teveccühü ile de ilerleme ve yükselmeler hasıl olacaktır. Muvaffak kılan Allah-uTealadır.

34. MEKTUP

Allah (c.c) ondan razı olsun, Mevlana Halid (ks) bu mektubu; talebesi, muhakkik allame, Seyyid İbni Abidin (r.a)'e icazet olarak göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd, her beldede ve asırda ilimin ışığını yükselten, ilim ehlini hak yol üzere sabit kılan, onları fetih ve yardımı ile destekleyen Allah-u Telaya mahsustur. Salat ü selam, Fetih ve Nasr sureleri kendisine nazil olan Efendimiz Muhammed'e (aleyhi ekmeluttehaya), 'o'nun aline ve ashabına olsun. Bu selam hiçbir zaman kesilmesin.

Çeşitli ilim dalları vardır. Onlar çok derindir. Said; ilimlerin en tatlı kaynağını talep edendir. Önceki ve sonraki alimlerin icma ettikleri gibi ilimlerin en şerefli şeriat ilimlerinden, fıkıh ve hadistir. Dünya ve ahirette kurtuluşumuz ancak bu ilimlerledir. Bu ilimler, kalplerimizin ışığı ve kıymetli dayanağımızdır.

Tefsir ve fıkıh ancak Nebvi hadis rivayetiyle tamamlanır. Çünkü hadis ilmi onların hepsini özetler. Zor meselelerini açıklar. Mutlak olanları kayda bağlar. Bu sebeple manevi değeri ve kıymeti inci gibi olan hadis ilmi ile tefsir ve fıkıhta derinleşme tamamlanır.

Büyük alimler, eskiden beri diyar diyar dolaşarak dağınık olan hadis-i şerifleri, yalan ve uydurma olanlardan ayırmışlar, dalgali denize girmeye benzeyen bu iş için bir çok alim ruhlarını verirdesine yollara düşmüşlerdir. Bu çalışmaların sonucunda Hz. Muhammed'in (aleyhi ekmeluttehaya) sünneti seniyyesi parladı ve temize çıktı. Güzelliği ve kokusuyla isteyenlerin istifadesine sunuldu.

Önceki ve sonraki devirlerde hayır ehli alimler, kendisiyle iftihar ettiğimiz Hz. Peygamber Efendimiz'in (aleyhi ekmeluttehaya) hadis-i şeriflerinin rivayet silsilesinde bereketlenmeye devam ediyorlar. Bunun için de kafileler halinde ehlinin yanına gitmek için yarışıyorlar.

Durum böyle olunca Haşimiyye sülalesinin ışığı, Fatimi silsilesinin aydınlatıcısı, yüksek kabiliyet sahibi, ilim ordusunun başkanı, meclislerin ziyneti, asil, şeref sahibi, yüksek ahlaklı, himmet sahibi büyük alim, faydalı tasniflerin ve benzeri bulunmayan telif eserlerin sahibi, öyle ki İslam beldelerinde fayda bakımından bütün fıkıh kitapları içinde en faydalısı ve meseleleri en fazla zabteden "Redd'ül-Muhtar" ile "Minhatü'l-Halik" ve "Nesematü'l Eshar" kitaplarından başka hiçbir kitap yayınlamamış olsa sadece bu kitapları görenler bunları yazanın faziletinin ve himmetinin yüceliğini idrak edeceklerdir. Kimsenin inkar edemediği apaçık izzet ve şeref sahibi, beldesinin azizi, zamanın eşsizi, akla ve nakile dayanan ilimlerin allamesi, bir çok alim kişilerin aciz kaldığı meseleleri derin fikriyle çözen, zamanın parlayanı, irfanın süsü, aydınlatan ışık, meşhur yıldız, latif ve parlak bahçeye benzeyen efendi ve dayanak Seyyid Muhammed Emin bin el-Merhum Seyyid Ömer Abidin (Allah kadrini yüceltsin, makamına leke düşüren bütün ayıplardan korusun) ismindeki bu zat, rivayeti bizim açımızdan sahih olan veya ilmi bize nisbet edilen şeylerin bütün icazetini, özellikle bu yaprakların içinde bulunan ve bir hüküm isbat edildiğinde onlara güvenilen meşhur hadis kitaplarının icazetini bizden talep etti. Rivayet ettiğim her şeyde, hadislerle ve silsileleriyle bereketlenmesi için kendisine icazet verdim.

Böylece en tatlı kaynaktan istifade etsin. Bana icazet verenin helal kıldığı şekilde ve her salikin nezdinde muteber olana riayet etmek şartıyla, benden rivayet yapmasını kendisine mübah kıldım. Gerçi ben icazet vermeye ve icazet almaya ehil olmadığımı itiraf ederim. Allah Sübhanehu ve Teala gökler ve yer devam ettiği müddetçe onun şeref ve değerini yüceltsin, rütbesini düşürmekten korusun.

Kendisinden, hak yolunda muvaffakiyet ve hüsnü hatime için bize dua etmesini rica ederim.

35. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; icazet olarak fazıl, meşhur hattat Kozan'lı Şeyh Harun (ks) Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah'a (c.c) kendi zatı için razı olduğunuz bir hamd ile hamd olsun. Salt ü selam, Allah'ın mahluklarından halifelik, vahiy indirmek ve hitap etmek için seçtiklerinin en büyüğü Efendimiz Muhammed'e (aleyhi ekmeluttehaya) ve O'nun aline ve ashabına olsun.

Allah yolunda kardeşim ve Allah rızası için sevenim olan Şeyh Hasan Efendi'ye -Allah (c.c) şimdiki halini ve akıbetini güzel eylesin feyz ve bereketini müminlerin üzerine bolca yağdırsın- talip olan kimselere nazarının tesirli olduğunu, onların kalplerine nurları yerleştirmeye ve kalplerindeki zulmetleri kaldırmaya güzel bir kudretle sahip olduğunu tecrübe ettikten sonra taliplere zikir ve teveccühü telkin etmesine ve Nakşibendi tarikatında irşad yapmasına icazet ve izin verdim.

Ben ancak, yüce silsiledeki Sadatlardan (ks) izin aldıktan, nebevi ve şer'i istihareleri yaptıktan sonra icazet veririm. Bu duruma göre velilerin yoluna sıkıca yapışmak isteyen herkes onun sohbetini ganimet ve fırsat bilsin.

Emrinden ve hizmetinden ayrılmayanlara, akıllı olanların akıllarının kuşatmadığı ve alimlerin ilimlerinin yetişmediği rütbelere nail olacağına kefil olurum. Kendisini Kur'an-ı Kerim'e ve Sünnet-i Seniyyeye sıkı bağlanmaya, kendisine tabi olanların akaidini ehli sünnetin görüşlerine göre düzeltmesini emir ve tavsiye ederim. ehli sünnet, zevk ve keşif ehli insanların ittifaklarına göre fırka-i naciye'dir. Kur'an hafızlarına, fıkıh alimlerine ve fakirlere hürmet etmeni ve saygı göstermeni tavsiye ederim. Kalbinin selim olması nı, nefsinin başkalarını affedici, elinin mert, yüzünün güler olmasını, bağış yaparak eziyetleri

def etmeni, tarikat kardeşlerinin hatalarını affetmeni, küçüklere ve büyüklere nasihat etmeni, dava ve husumeti terk etmeni, kimsenin elindekine tamah etmemeni ve ihtiyaçların temininde yalnız Allah'a itimat etmeni tavsiye ederim. Gerçekte kim Allah'a güvenip itimat ederse Allah onu boş çevirmez.

Kendiniz için kurtuluşu ancak doğrulukta ümid etmenizi, Allah'a vasıl olmayı bütün kainatın efendisi Hz. Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya) Efendimize uymada görmenizi, kendinizi hiç kimseden daha efdal zannetmemenizi, hatta nefsinizi dahi görmemenizi tavsiye ederim.

Size haset ve koğuculuk yoluyla saldıranları Allah'a havale edin. Himmet ile onların şerlerini defetmeye kalkmayın. Zira bu Tarikat-ı Aliyye'nin Meşayih-i İzamından öyle erler vardır ki onların himmetleri karşısında dağlar parçalanır. Eğer onlar isteseler Allah-u Teala'nın kudretiyle fesadın kökünü kısa bir zamanda keserler.

Allah-u Teala, Efendimiz Nebi ve ümmi Muhammed'e (aleyhi ekmeluttehaya) aline ve ashabına, mahlukların adedince, kendisinin razı olacağı ölçüde, arşının ağırlığı ve kelimelerin miktarınca salat ve selam etsin.

Hamd, alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

36. MEKTUP

Allah sırrını yüceltsin, Mevlana Halid (ks) bu mektubu; halifesi alim, fazıl, eğribozlu Ahmet Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Belağat ve fesahatta meşhur kişilerin dillerinin saymaktan aciz kaldığı, Nebilerin ve velilerin akıllarının şaşırdığı hatta onların en kamillerinin hakkıyla yerine getiremeyeceklerini ikrar ettikleri gibi, Allah'a hamd etmekten aciz olduğumu itiraf ederim.

Salat-u selam Resullerin sonuncusu ve nebilerin sultanı (aleyhi ekmeluttehaya) üzerine ve hidayet yıldızları takva imamları olan aline ve ashabına olsun. Cenab-ı Hakk'ın abd-i acizi Halid der ki:

"Yüce kardeşim, şerefli ve şefkatli mevlamız el-Hac Ahmet Efendi'ye teveccüh yapmak, zikir telkin etmek ve Nakşibendi Tarikatını -(Allah bu tarikatın efendilerinin sırlarını yüceltsin. Bu tarikatın ehlini sünnet-i seniyyeye uymaya muvaffak kılsın.)- talep edenler isteklerini yerine getirmek için icazet verdim."

Her şeyi tamamen şeriat olan, kıyamet gününde kurtuluş ve Mevla'nın rızasını kazanmaya en yüce vesile olan, tarikat-ı aliyenin aslına muhalefet etmediği müddetçe yukarıda adı geçen (Ahmed Efendi (ks)) söylediğim şeyler hususunda izinlidir. Şeriatın azimetlerine yapışmaktan ibaret olan tarikatın kurallarına bütün işlerinde bağlı kaldığı, devamlı olarak Allah'ın (c.c) kendisini kontrol ettiğini unutmadığı, kendi nefsinin kusurlarını gördüğü, şehvetlere dalmaktan yüz çevirdiği, taat ve ibadetlerdeki gevşeklikten uzak kaldığı ve aldaniş yeri olan dünyadan yüz çevirdiği sürece izinlidir.

Dolayısıyla onun reddi benim reddimdir. Onu kabul beni kabuldür. Onun eli benim elimdir. Onun yardımı benim yardımımdır. Sizleri ve onu varlığını yok etmeye, taat ve ibadete takat ve kuvvet harcamaya, gerek Allah (c.c) ile gerek başkaları ile olsun sözünüzü yerine getirmeye, yanınızda olanlara kanaat etmeye, bütün mühim işlerinizde Mahbub ve Müheymin olan Allah'a tam tevekkül etmeye, naciye olarak vazedilen parlak ehl-i hak fırkasının görüşlerine uygun olarak itikat konularını tashih etmeye, Ashab-ı Kiram'ın hidayet yollarına sıkıca tutunmaya ve bağlanmaya, onların aralarındaki münakaşaya dalmamaya ve hüsnü zan etmeye davet ediyorum.

Ashab-ı Kiram (r.a) ümmete hidayet vesilesi olmuştur. Kitap ve sünneti rivayet edip, bize yetiştirmişlerdir. Onları zedeleyen kimse dinini zedelemiş olur. Bundan başka söyleyeceğim bir şey yoktur. Allah (c.c)'dan dünya ve ahirette afiyet talep ederim.

Hamd alemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.

37. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; kardeşi, halifesi Şeyh Mahmud Sahib el-Osmani (ks)’ye Nakşibendi ve Kadiri tarikatlarında icazet olarak göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla,

Hamd, sevdiklerinin letaiflerine ef’al, esma selbi ve subuti sıfatlarıyla, keyfiyet ve kemiyetten münezze ve mukaddes olan zat-ı ehadiyyeti ile tecelli eden Allah’a mahsustur.

Mevla (c.c) sevdiklerinin letaiflerini; alem-i halktan olan kötü sıfatlardan, beşeri bulanıklıklardan tezkiye ve tasfiye etmiştir. Seçtiği kulların ruhaniyyetini, aşkın ateşi ve tecelliyatının nurlarıyla, mutlak vahdetin şuhudundaki cemalin müşahadesine çıkarmıştır.

Onlara kesretteki vahdeti, vahdetteki kesreti basiret gözüyle göstermiştir. Kadim ve ezeli keliminde onlar hakkında şöyle buyurmuştur;

“Allah’ın veli kullarına korku yoktur. Onlar mahzun da olmazlar. Onlar o kimselerdir ki dünyada iken iman ederek Allah’ın (azabından) korkarlardı. Dünya ve ahire hayatında onlar müjdeler vardır.” (Yunus,62)

Ayrıca; “Kim ki Allah için kırk gün ibadetinde ihlaslı davranırsa hikmetli sözler kalbinden çıkıp diline gelir.” (Münavi, Feyzu’l Kadir, VI,43,Had. No:2542) hadis-i şerifini buyuranEfendimiz Mevlamız Hz. Muhammed’e (aleyhi ekmeluttehaya) ve mahlukların en hayırlıları, halkı Allah’a çağıran,Ehadiyet güneşinin ve Allah’a yakınlığın tanınmasına hidayet vesilesi olan al ve ashabına salat ve selam olsun. İlimlerin en büyüğü ve Allah nezdinde en şereflişinin batın ilmi olduğu bir hakikattir. İnsan bu ilimle çirkin ve kötü sıfatlardan temizlenir. Kişinin kabiliyetine göre kurtarıcı ve güzel ahlakla ölmeden evvel ölmesi bu ilim sayesinde.

Şeriat ilminin, şeriat ağacından peyda olan tarikat dallarının yeşillenmesi, marifet yapraklarıyla bezenmesi, hakikat-i Mahmudiyyenin mahbubiyetinin meyvesinin hasıl olması batın ilmiyledir. “Her ilmin şerefi o ilmin sayesinde bilinenlerin şerefinden kaynaklanır.” Sözü gerçekleşmiş bir hakikattir.

Bu hak ve gerçek icazete bakanlar şunları bilsin: Öz kardeşim, güvenilir kuvvetim, şerefli alim, fazıl, abid, mücahid, kamil, devamlı Allah’ı murakabe eden, efendi, kalbimin sevinci, gözümün ferahı, Şeyh Mahmud Sahib –(Allah (c.c) elini tutsun ve medediyle ona yardım eylesin)- benim yanımda Tarikat-ı Aliye-i Nakşibendiye-i Müceddidiyyede ve güvenilir kulb olan Kadiriye Tarikatında-(Allah (c.c) her iki tarikatın yüce sırlarını mukaddes eylesin)- seyr ü süluk yaptı. Neticede emir aleminden olan letaifleri Allah zikriyle temizlendi. Allah’ın (c.c) efal, esma, selbive subuti sıfatlarının tecelliyatının nurlarıyla ve keyfiyet ve kemiyetten münezze olan mukaddes zatının tecelliyatıyla bu hal hasıl oldu. Kendisine ledün ilmiyle birlikte batını ilim verildi.

Alem-i halktan olan dört unsurun letaifleri ve nefis latifesi, manevi hastalıklardan ve beşeri bulanıklıklardan temizlendi. Tarikattaki makamların mertebelerini tanıdı. Kendisine müridlere zikir telkin etmesine, irşad talep edenlere süluk yaptırmaya, tarikattaki hatmelerin bütün çeşitlerini okumaya, Kuran-ı Kerim’i, delail-i hayratı ve evradı okumaya icazet ve izin verdim. Özellikle “Aliyyet’ül-Ektar ve Seyf’ül-Bettar fi’s-Salati’n Nebiyi ve’l Muhtar” ismindeki virdimde de izin verdim.

Her şeyi ve edebiyle şeriat olan, kıyamet günündeki kurtuluşa, Mevlanın rızasına nail olmaya ve yücelmeye vesile olan, şeriattaki azimetleri yerine getirmekten ibaret olarak kabul edilen tarikatın usul ve kurallarına muhalefet etmediği müddetçe yukarıda adı geçen hususlarda iznilidir. Kendisine, devamlı Allah-u Teala’ya dalmaktan ve taattaki tembellikten yüz çevirmek, aldatma yeri olan dünyadan uzak kalmak şartıyla izin verdim. Onun reddi benim reddim, onun kabulü benim kabulümdür. Onun eli benim elimdir, mededi benim mededimdir.

Kendisine vücudunu nefyederek ibadet ve taatlarda bütün gücünü harcamayı, verdiği sözleri yerine getirmeyi, elinde olanla kanaat etmeyi, bütün mühim işlerinde mahbub ve müheymin olan Allah (c.c)'a tam tevekkülle parlak, yüce fırka-i naciye olduğuna ittifak edilen,ehl-i hakkın görüşlerine göre akaidini düzeltmeyi, sıkıca sahabe-i kiramın hidayetine tutunmayı, onların aralarında meydana gelen kavga ve ihtilaflara dalmaktan sakınmayı ve sahabe-i kiramın ümmetin hidayet rehberleri olmalarından ve Kitab ile sünneti bize nakletmelerinden dolayı haklarında hüs-ü zan etmeyi tavsiye ederim. İrşad ehli gördüğü kişileri seyr-ü süluka tabi tutarak, rütbe ve makamları tanıttıktan sonra istediği ve dilediği yerde icazet vermek için kendisine izin ve icazet verdim.

Hakikatte şeyhlerin icazetleri ebedi bir nimet ve saltanatı kalıcı olan bir devlettir. Kim onların emrine imtisal ederse hidayet bulur, kim onlara muhalefet ederse dalalete gider, helak olur.

Cenab-ı Allah kendisine Tevfik ihsan eylesin, onu Şeyhlere (ks) ihtilaf etmekten muhafaza eylesin.muttaki kimselere imam, taliplere faydalı nur kılsın. Kendisinden ricam;bu fakir abd-i acize hidayet yolunda tam muvaffak olmak ve hüsnü hatime ile ruhumu teslim etmem için duadan unutmamasıdır.

38. MEKTUP

Kitabın aslında bu mektup mevcut değildir.

39. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; öz kardeşi Şeyh Mahmud Sahib'e (ks) teveccühte okunması için göndermiştir. Tarikat-ı Nakşibendiyye silsilesindeki ehlullahın isimlerini zikretmektedir.

40. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; 39 mektupta adı geçen öz kardeşine göndermiştir. Yüce Kadiriye Tarikatının erleri hakkındadır.

41. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; muhlisi, Şeyh İbrahim Efendi'ye Hatme-i Hacegan yapmasına izin vermek için göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın marifet için seçtiği kullar üzerine olsun.

Zelil, hakir gayet miskin ve fakir kul Halid en-Nakşibendi el-Müceddidi der ki; Tarikatın muhlisi ve hakikat ehlinin muhibbi İbrahim Efendi'ye Hatme-i Hacegan için izin verdim. Ehlinin yanında ve bilinen şartlara riayet ederek haram yemekten ve batıl sözlerden sakınman, insanlar uykuda iken Rabb-i Teala'ya münacat için kalkman, büyük günahlara cesaret eden kimseleri özellikle –Allah bizleri ve sizleri korusun- içkiye devam edenleri doğru bir tevbe ile tevbe etmeden hatme halkasına oturmalarına müsaade etmemen, benim, Sadat-ı Kiramın ve Melaike-i Kiramın ruhaniyetlerinin hatme halkasında hazır bulunduklarını tasavvur etmen şartıyla izinlisin.

Aşağıda yazıldığı gibi İslam sultanının nusretine, şeref, hizmet ve devletin kıyamete kadar devam etmesine hatmeden sonra dua et. Bu değersiz fakire de taat ve ibadette muvaffak olması, amelini ihlasla yapması, dini ilimleri yayması, nefsin, insin ve cinin şerrinden korunması ve hüsn-ü hatimem için dua etmelisin.

Sultan için yapılacak dua:

Allahım büyük himmet sahibi olan sultanımızı muhafaza eyle. Onu gaybın askerleriyle teyid eyle. İslam dinini muhafaza etmeye yardım eyle. Günler devam ettiği müddetçe ehlinen ona halef olabilecek kimseleri payidar eyle.

Karada denizde askerlerimizi galip eyle. Vezirlerini, yardımcılarını ve elçilerini ıslah eyle. Sultanımızı ve yardımcılarını, beldelerin imarına ve kulların rahatına sebep kıl, onlarla sünnet-i seniyyeyi ihya ettir. Parlak ve açık nebevi şeriatın alametlerini onlarla yücelt. Sultanın düşmanı dinin düşmanı olduğundan düşmanlardan yardımını kes ve onları rezil rüsvay et.

Dinden çıkan ve emrinden uzaklaşanları helak eyle; köklerini kurut. Hayatta olanları helak olanlara ilhak eyle. Selamet ve afiyeti üzerimize, hacılara, savaşanlar, düşmana karşı hazır kıta gibi bekleyenlere, misafir olanlara, karada ve denizde Hz. Muhammed'in (aleyhi ekmeluttehaya) ümmetine takdir eyle. Allah'ın salat ve selamı Peygamberimize al ve ashabına olsun. Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

42. MEKTUP

Mevlana Halid'in (ks) bu mektubu Behçetüs-Seniyye adındaki kitapta bulunmaktadır. Kitabın yazarı Şeyh Muhammed bin Abdullah Hani'ye (ks) icazet göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd ve kerem sahibi ve bol hibe eden Allah'a mahsustur. Salat ü selam kendisine hikmet ve açık konuşma verilen efendimiz, senedimiz, sığınağımız Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'nın üzerine , aline, ashabına ve kıyamet gününe kadar kendisine tabi olanlara olsun.

Allah (c.c) yolunda kardeşim olan Muhammed bin Abdullah Hani'ye (ks) teveccüh yapması, Nakşibendi tarikat-ı aliyesine -Allah bu parlak tarikatın ehlinin sırlarını mukaddes eylesin.- göre irşad ve zikir telkin etmesine icazet ve izin verdim.

Şer'i istihareyi yapmadan ve temiz silsiledeki Sadat-ı Kiram'ın (ks) ruhlarından izin almadan icazet vermedim. Kendisine gizli ve aşıkarak takva üzere olmayı, nerede olursa olsun imkan dahilinde emr-i bil maruf nehy-i anil münkeri yerine getirmeyi, kurtuluşun ancak doğrulukta ve seyidimiz ve bütün mahlukların seyidi Muhammed Mustafa'nın (aleyhi ekmeluttehaya) ittibaında görmeyi tavsiye ederim.

Allah'ın salat ve selamı her vakit Efendimizin üzerine, aline, ashabına ve güzelce onlara tabi olanlara olsun.

Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

43. MEKTUP

Allah (c.c) onun nurlu ve bereketli feyizlerinden üzerimize yağdırsın. Mevlana Halid (ks) bu mektubu; allame fazıl, Basra kadısı Seyyid Abdulkadir Haydari Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla..

Allah için kardeşim mübarek Haydariye şeceresinin bir dalı Seyyid Abdulkadir'e sonsuz selamlarımı iletirim. Fakirler hakkındaki ihlas dolu muhabbeti ve velilerin manevi kucağındaki terbiyesi daimi olsun.

Selim olan zatınızın sıhhatini bildiren, vehhabiye fırkasının zayıfladığını ve bizim haberlerimizin yüce eşiğinize ulaştığını müjdeleyen mektubunuz bize geldi. Mektubunuzda ehliyetinizi ve ihlasınızı haber veren alametler var. Allah (c.c) sizleri dünya ve ahirette en hayırlı mükafatlarla mükafatlandırsın. Hatemü'l Enbiya (aleyhi ekmeluttehaya)'nın parlak alinin ve ashabının

(radiyallahu anh) yüzü suyu hürmetine sizleri seçtiği halis kulların zümresiyle haşr eylesin.

Haberlerimizin uzun zamandır kesildiğini ve hacla ilgili dilekçenizle birlikte gönderdiğiniz mektuplarınızın cevabını veremediğimizden şikayet ediyorsunuz evvela o mektup bize gelmedi.

Saniyen; tarikat sadatı (ks)'nın keşif ve hakikat ehlinin ileri gelenlerinin işaretleriyle, şerefli annemizin ziyareti için Bağdat'tan Süleymaniye tarafına gittim. Beraberimizde birçok sevenimiz de geldi onlardan biri senin kardeşin muhlis müridimiz Molla Ubeydullah Efendi'dir.

Köyümüze ulaştıktan bir müddet sonra; Süleymaniye valisi, kendisinden ve babasından fakirler hakkında önceden sadır olan bazı uygunsuz davranışlarından dolayı özür dilemek için Süleymaniye kadısı ve bir takım muteber kimseleri bize göndermek suretiyle bizi isteyeceğini haber aldım. Derhal Sine'ye bağlı orman arazisine gittik.

Burada kardeşin Molla Ubeydullah'a sıla-i rahim akraba ve ihvanın ziyareti için Mavran'a gitmesini emrettik. Sıcaklar geçtikten sonra Allah (cc)'ın izniyle Medinetü's-Selam'a döneceğiz.

Bu yazdıklarımın içerisinde, kardeşiniz Molla Ubeydullah'ın az mektup göndermesindeki kusurundan dolayı özür dilemesi de dahildir. Özür kerem sahibi kişilerin yanında makbuldür.

Bir diğer sebep; bazı zaman peyda olan batını hallerin bu fakiri bütün zahiri edeplerden uzaklaştırıp dünya işlerinden alıkoymasıdır. Nadiren de olsa bir mektubunuz cevapsız kalsa veya cevabı gecikse zatınıza iltifat etmediğimizden veya güzel hitabınıza az değer vermemizden dolayı değildir.

Esselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatüh.

44. MEKTUP

Cenab-ı Allah bizleri onun kudsi yardımlarıyla şereflendirsin. Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Kudüs-ü Şerif'in halifesi Şeyh Abdullah Ferdi (ks)'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kullar üzerine olsun. Fakir abd-i aciz Halid Osmani'den, habibi Şeyh Abdullah Ferdi (ks)'ye gül kokulu selam olsun.

Bazı müridleri genel halkadan ayırarak özel sohbe tabi tutmak, teveccühlerini ayrı yapmak için birçok defa bize istişare maksadıyla hatırlatmalarınız oldu. Bir müslümanın faydasına ve ıslahına sebep olacak ne olursa olsun yapmakta sakınca yoktur. Fakat bunda talep edenler fakir ihvan ile oturmaya razı olurlarsa, tevazuya daha yakın ve riyakarlıktan daha uzak olacağından feyizleri çok olacaktır. Böyle yapmaları sünnet-i seniyyenin mütebaatına uygun, kalblerinin ıslahı için daha güzeldir. Cahillerdeki cahiliye adetini de daha fazla zail eder.

Hizmetçimiz Molla Ahmet Hatip'in yüz çevirerek tarikata bağlı kalmaması meselesine gelince, onun birçok hile ve desiseleri olmasına rağmen bu konuda özürdür. Garip ve abartmalı bir üslupla yazmış olduğu mektubundan hile ve desiselere muttali olursun.

Sana takatini Allah'ın taat ve ibadetine sarf etmeni, mevcuda rıza göstermeni, azamet sahibi ve müheymin olan Allah Teala'ya devamlı yönelmeni tavsiye ederim. İslam nimetine ve mukaddes makamda ikamet-i müyesser eden Cenab-ı Mevla'ya şükretmekte gafil olma. İslam sultanına ve bu hiçbirşeyi olmayan şaşkına güzel akıbet için dua etmeyi unutma.

45. MEKTUP

Allah (c.c) kendisinden razı olsun. Mevlana Halid (ks) bu mektubu büyük halifesi Şeyh İsmail Şirvani'ye ihtar ve korkutmak maksadıyla göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Çok hakir ve zelil olan kuldan, kapısının hizmetçisi ve dostlarının önderi Şeyh İsmail'e. Allah (c.c) onu ayıplanan şeylerden ve çirkin huylardan korusun. Amin.

Hidayet yıldızları ve takva önderleri büyüklerimiz "küfran-ı nimeti" şöyle tanımlamışlardır: Nimetleri meşgul olarak nimet sahibini unutmaktır. Nakşibendi Tarikatının hakikatına erenler (ks) "vücudundan fena olmayan kimsenin rabitası, salık için fena halini te'min etmez. Hatta çoğu sefer onu tehlikelere sokar." Demişlerdir. Bizden selam ve kelamınızı keseceğinizi ummuyordum. İnsanlığın kemali ve vefakarlığı gereği, bizim tarafımıza gelmenizi, yönelmenizi bekliyoruz. Kendiniz gelmeseniz de, en küçük işlerinizde bize müracaat etmelisiniz. Elçilerle mektuplar gönderip daima bizi hatırlamalısınız.

Hizmetçilerimizden daha uzakta, daha çok zorluklar içerisinde bulunan, sohbeti daha eski, hizmetleri daha fazla olan kimseler bizim işaretimiz olmadan hareket etmezler. Sen, bu tarikatı, zamanımızda şeyhlik iddiasında bulunup aldatıcı, hilekarlığın batıl sözleriyle kıyas etme. Hakikat sahibi olan Şeyh müridi ile Rabbi arasında vasıta vardır. Vasıtanın yüz çevirmek demek Rabbinden yüz çevirmek demektir.

Müride sizin suretiniz zahir olsa da, siz kendi suretinizin rabitasını kimseye öğretmeyiniz. Çünkü o hal şeytanın öyle göstermesindendir. Emrim olmadan kimseye halifelik vermeyiniz. Senin halifelik verdiğin kimseler nasıl olurda Erzincan ve Bitlis yörelerindeki halifelerle rekabete girerler.

Yemin ederim ki, meseleye bilginiz olduğu halde bilgisiz gibi davranmaya devam ederseniz, tamamıyla sizlerden uzaklaşıp yüzümüzü çeviririm. Dikenin çok sert ağacın el ile sıyrılması, benim yüz çevirmem kadar acı vermez. Önceden uyarı kimse sonradan özür dilemek zorunda kalmaz. Sizi uyarıyorum, dikkatli olun.

Kelamın sonu selam.

Not: "Mevlana Halid'in (ks) Şeyh İsmail'e bu mektubu göndermesinin sebebi; Şeyh İsmail'in bazı müridlerine kendi rabitasını yaptırmasıdır. Şeyh İsmail kendinin kemal derecelerine ulaştığını zannetmiştir. Mevlana Halid (ks) onun dalaletine düşmesinden korkarak ikaz etmiştir. Herkesin belirli bir makamı olduğunu, o makamın sınırına tecavüz etmemesini emretmiştir.

Şeyh İsmail (ks) hatada olduğunu anlayınca hidayet yoluna döndü. Bu olaydan sonra Şeyh Mahmud Sahib'e gönderdiği bir mektubunu gördüm. Mektubunda Mevlana Halid'in (ks) yoluna sımsıkı sarıldığını, irşadının gölgesine bağlı kaldığını, Halidiyye Tarikatı'nın adabına riayet ettiğini, terbiye ve nizamından çıkmadığını ifade ediyordu."

Bu not, Esad Sahib'in (ks) 45. mektubun arkasından yapmış olduğu açıklama kısmından alınmıştır.

46. MEKTUP

Allah (c.c) onun eşsiz muhabbetinden bize de içirsin. Mevlana Halid (ks) bu mektubu büyük alimlerden Dimeşk'in Şafii müftüsü Şeyh Ömer Efendi, meşhur muhaddis Şeyh Abdurrahman Kuzberi ve mevlamız Şeyh Abdurrahman Tayyibi (r.a)'ye yazmıştır. Onların talebine icabet ederek, Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'ın "Kulun Allah'a yakın olduğu hal secde halidir"⁷ mealindeki hadis-i şerifinin manasını tahkik etmiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'ın "Kulun Rabbine en yakın olduğu hal secde halidir." Bu hadis-i şerifte kast edilen mana; kulun secdede olduğunda, secdede olmadığı durumlara göre Allah'a yakın olma halinin daha fazla hasıl olmasıdır. Allah'ın rahmetini ve fazlını çekmekte, kulun secde ile meşgul olması, diğer ibadetlerle meşgul olmasından daha önde gelir. Allah'a yakın olmaktan murad, rahmetine, marifetine yakın olmaktır. Bu hadis hakkında bazı fakihlerin söylediği şekilde namazdaki secdenin namazın diğer rükunlarına göredaha efdal olduğuna dalalet ettiği açıktır.

⁷ Müslim, Salat, 215; Tirmizi, Deavat, 118; Nesai, Mevakit, 35

Muhakkik sufilerin görüşü de budur. Secdenin efdal olması hususunda şunları söylerler: "Secdenin efdal olması, insanın asıl maksadı olan başlangıcına ve dönüşüne işaret eder." Cenab-ı Allah'ın "Biz sizleri topraktan yarattık. Sizleri toprağa iade edeceğiz. İkinci kez sizleri topraktan çıkaracağız."⁸ ayet-i celilesi başlangıç ve sona işaret eder.

Seyyidimiz imamımız Muhammed bin İdris Şafii (r.a) kıyamın, secdeden daha efdal olduğunu söylemiştir. Bunun delili Müslim'in Cabir bin Abdullah (r.a)'dan rivayet ettiği hadis-i şeriftir. Bu hadi-i şerifte Peygamber Efendimiz "Namazın en efdali kıyâmı uzun olan namazdır."⁹ buyuruyor. İmam-ı Şafii'nin (r.a) sözü aşağıdaki hususlar kuvvetlendirmektedir.

a-) Kıyamın zikrinin farz, secdenin zikrinin sünnet olması,

b-) Kıyamın zikrinin Kur'an, secdenin zikrinin tesbih olması,

c-) Kur'an-ı Kerim'in başka kelimelere üstünlüğü Alla'nın yarattıklarına üstünlüğü gibidir.¹⁰ hadis-i şerifinin varid olması

d-)Farz olan amelin sevabı, nafil olan amelin sevabından yetmiş kat daha efdal olması.

Bunlardan dolayı namazın üçüncü rüknü olan kıyâmı açıklarken kenarına şöyle yazdım. "Bütün rükünlerin en efdali kıyamdır. Sonra secde, sonra rükudur." Şihab Kalyubi (r.a) "Ravda" kitabına uyararak "Öyle ise hiçbirşey kıyamın yerini tutmaz." Demiştir.

47. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu sadık müridi allame, Seyyid Muhammed Esad Haydari'ye yazmıştır. Ona hayır dua ve dileklerini bildirip, özlemini dile getirmekte ve hüsnü hatimesi için niyaz etmektedir.

48. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu tahsil gördüğü bazı hocalarına göndermiştir. (Talebelik döneminde yazmıştır.)

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah, Peygamberleri (a.s) bütün alemin üzerine mükerrem kılmış, Onların içinden Hz. Muhammed Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'i seçerek yüceltmıştır. Allah'ın selamı O'na aline ve ashabına olsun.

Bizleri öğrenme ve öğretme yoluna sevk eden Allah'a yemin ederim. Bu yemin bilerseniz gerçekte çok büyük bir yemindir. Vatanımdan ayrıldığım zaman zatınıza vasıl olmaktan başka hiçbir şey irade etmedim. Evimden yolculuğa çıktığımda kapılarınızın toprağını gözüme sürme çekmekten başka hiçbir şeye niyet etmedim. Halbuki bizim memleketimizde de alimler sayılamayacak kadar çoktur. Vatandan ayrılmak da bir hayli zordur. Zor olduğunu bile bile kolaymış gibi kabul ettim. Dostların sohbeti her şeyden daha tatlı olduğu halde terk ettim.

O makama vasıl olduktan sonra duramamamın sebebi kalabalığa ve izdihama takatimin olmamasıdır. Bu tehlikeli yerde taş ve toprağa tırmanarak inzivaya çekilmenin sebebi sizlerin köylerinizdeki yazlıklara gitmenizi beklemekten başka bir şey değildir.

Şimdi eğer bize dönmeyi emrederseniz geleceğiz. Yoksa biz yolculuk zamanının gelmesini bekleyeceğiz. Allah'ın kalem-i ezeli ile yazdığına razıyız. Ves-selam.

⁸ Taha suresi,55. Ayet

⁹ Müslim, Müsafirin,164

¹⁰ Tirmizi,Sevabu'l-Kur'an,25;Darimi, Fedailu'l-Kur'an,6

49. MEKTUP

Allah merkadını münevver kılsın. Mevlana Halid (ks) bu mektubu muhlis ve samimi müridi Necip Paşa'ya (r.a) göndermiştir. Mektupta büyük ve değerli vezir, Suriye'nin valisi, El-Hac Veliyüddin Paşa'nın azl olunduktan sonra tekrar vazifesine atanması için tavsiyede bulunmuştur.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulların üzerine olsun.

Bu mektubu yazmamın birinci sebebi fakirlerin nazar yeri ve büyüklerin haline imrendikleri Muhammed Necip Efendi'nin hal-ü keyfiyetini sormaktır. Allah (c.c) kendisini -Nakşibendi büyüklerinin bereketiyle bereketlendirsin.-

İkinci sebep dostumuz, vakar sahibi, valimiz Veliyüddin Paşanın -Allah dilediği şeylerle kalbini ferahlandırırsın.- bu azl hadisesi ile kendisine bir kalp kırıklığı hasıl olmuştur. Allah Teala'dan kalbinin kırıklığını gidermesini, en güzel hale döndürmesini niyaz ederim.

Sonra sizlere bu konuda himmetinizi sarfetmenizi ve kalbinin güzelleştirilmesine itina göstermenizi emrederim.

Allah Teala'dan ümid ettiğimin yakın zamanda hasıl olması için kendisine yardım edin. Bu şekilde mahzun ve kalbi kırık kalmasın. Zira fakirlerin hizmetinde kusur yapmamıştır. Özellikle Hicaz seferinde fazlasıyla ilgi göstermiştir. Bu durumda sizlerin ona karşı göstereceğiniz muamele, bana yapılmış gibi olacaktır.

Bu fakir, dostları mükafatlandırmakta eli kısıdır. Biz onu sizlerin himmetinize, söz ve emniyetinize havale ettik. Gözettiğiniz bu zata, kusurlu davranmanıza razı olmam. Sizlerin gayretinin hiçbir teşvike ihtiyacı yoktur. Bundan dolayı sözü daha fazla uzatmamayı, olmasını istediğiniz meselenin gerçekleşmesine uygun buldum. Arife tarif gerekmez.

Salat ve selamın en efdali, mahlukların Efendisi ve karanlıkların ışığı Hz. Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'ın üzerine, kerem sahibi aline ve ashabına olsun.

Başta ve sonda selam.

50. MEKTUP

Mevlana Halid bu mektubu Seyyid Abdulkadir Haydari Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

En üstün muhabbet ve sevgiyle süslenmiş takılara, tevazu ve güzel itikadın cevherleriyle süslenmiş gerdanlığa benzeyen şerefli mektupları; ilim irfan ve edebin menbaı, güzel ahlak ve şerefli neseb gibi iki fazilete sahip Efendim, Seyyidim Sıbgatullahzade, asilzade, himmet sahibi Kubbetü'l-İslam olan Basra'nın kadısı Seyyid Abdülkadir Efendi tarafından bana gelendi.

Seyyid-i Enam'ın (aleyhi ekmeluttehaya) Efendimiz yüzü suyu hürmetine, hibe ve nimet sahibi olan Allah (c.c) tarafından fazlasıyla nimetlendirilmeye, yardım ve azametle takviye edilmeye devam edilsin.

Bu durumu çok garip gördüm. Zira bir fakire, sufiye mahbub olan Allah'ın muradı bütün muradların üstünde olmazsa o kimse fakirlerin cemaatinden sayılmaz.

Ehli olan kişilerin nezdinde sahih keşif ile şu mesele sabittir: Bütün kainatta Allah'tan başka müessir yoktur. Öyle ise mürid başına gelen her olayın Aziz olan Allah'dan geldiğini düşünmelidir. Her hadiseyi Allah'dan gördükten sonra, artık gelen hadiselerin değişmesine çalışmamalıdır. Misal olarak; mektuplar elinden alındığında ikinci bir mektup gelinceye kadar beklemesine gerek yok. Mektupsuz gitmeli, hediyeler de elinden alınsa bile durum değişmez. Kalbinde ben yüce Hazret'e nasıl mektupsuz giderim diye düşünmemelidir. Zira madem bunu alan yüce Allah'tır; O'nun iradesi boş elle gitmeyi

gerektirmektedir; bunun da büyük hikmetleri vardır. Fakat biz o hikmetleri bilmekle mükellef değiliz.

Eğer onun orada durması durumunda anlaşıldığı kadarıyla müridliğin edebi gereği meseleyi şeyhine arz etmekse, emrimizi daha önce kendisine söylemiştik. Şeyhinin emri yine aynıdır. Bu günden sonra hiçbir maksatla bir yerde durmasın. Başına ne gelirse, huzur-u aliyede zikretsin. Setr-i avretten başka elinde bir şey kalmamış olsa da endişe edip üzülmesin.

Dua ediciniz olan bu fakire, Haremeyn-i Şerifeyn tarafından gelen sevindirici haberler göndermişsiniz. İslam askerlerinin galip gelmeleri, durumlarının güzel olması, vehhabiye fırkalarının zelilliği, helak ve hüsrana yaklaştıkların müjdelarını vermişsiniz.

Allah Sübhanehu ve Teala müjdenize müfakat olarak sizleri cennet ile mükafatlandırsın, rızasında başarılı kılıp doğrulukla zor işleri kolay etsin, Amin.

Kardeşiniz Mahmud Sahib fazlasıyla saygı ve teslimiyetini, selam ve hürmetlerini bildirir.

51. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; dostu ve muhlisi olan allame büyük alim seyyid Abdülkadir Haydari Bağdadi Efendi'ye (ks) göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Garip ve miskin olandan; edebi akıllı, habib, vefakar ve güzel ahlaklı, seçilmiş dostum, eskiden beri nazar yerim ve kerem sahibi, İslam'ın önderi ve Allah'ın (c.c) Beytül-Haramının dehlizi Basratül-Feyha'nın kadısı Abdülkadir Efendi'yedir. Cenab-ı Allah onu Nakşibendi büyüklerinin bereketiyle kuvvetlendirsin.

Zatınızın sıhhatini bildiren ve gerek bu fakire, gerek onun etbaina ve gerekse de taraftarlarımızdan Hindistan ve Mekke'den gelip Basra'da yerleşen kimselere yapmış olduğunuz nimet ve ihsanlarla dolu mektubunuz geldi.

Zaten yüce zatınız, yanımızda iyilikle tanınmakta ve dostlarına çok ihsan ve inam etmekle bilinmekteydi. Dolayısıyla açıklanmasına gerek olmayan birşeyi açıklamışsınız. Açıklanması gizlenmesinden daha iyi bir meseleyi çok fazla uzatmışsınız.

Sonra kalbinizin çok halis olmasından, rütbeniz ve derecenizin yanımdaki yüksekliğinden, hiç kimsenin cesaret edemeyeceği bir işe yönelmişsiniz.

Neden kalbimin ona karşı bulandığının sebebine muttali olmadan ve kendisinden işlediği hatayı size bildirmeden, eski hizmetçim olan kardeşiniz Ubeydullah'ı (ks) affetmemi istemişsiniz.

Kalbinizin hoş olması için ben onu affettim. Bununla çok sevinmelisiniz.

Zira onun birçok tehlikelerden kurtulmasına sebep oldunuz. Kardeşinizin affı; benim üzerimdeki haklarınızın ve iyiliklerinizin bir kısmının ödenmesi anlamını taşır. İnşallah gelecekte onun kıssasını size söyleyeceğiz.

Sizlerin kardeşlerinizden işittiğiniz, bazı ihvanın ona iftira atmasından dolayı ona kalbimin kırılması diye bir hadise yoktur. Eğer Cenab-ı Allah bir araya gelmemizi takdir ederse, yaptığını size tek tek açıklayacağım.

Gerçek sebep himmetinin düşüklüğü olmasına rağmen kalbimin ona kırılmasına sebep olan olayı kardeşiniz tam aksine söylüyor. Meseleyi bilmeyen de "Niçin filan adam Ubeydullah'tan kırıldı? Halbuki onun sırdaşı, gizli şeylerin heybesi idi." derler. Hülasa ben onu bir daha yaptığına dönmek, yapmış olduğu hatasını gizlemek, kalbimin kırılmasına sebep olan asil meseleyi öğrenmek ve öğrendikten sonra unutmak şartıyla affettim ve hakkımı helal ettim.

Bütün dostlarıma selam ederim. Özellikle zamanın Haririsi Osman bin Sened el-Vaili'ye selam ederim. İnşallah onun benim yanımdaki bağışı kaybolmayacak. Gecikmesi benden değildir.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

52. MEKTUP

Allah bizleri O'nun bereketi ile şereflendirsin. Mevlana Halid (ks) bu mektubu bir önceki mektupta adı geçen Bağdat'taki Şafi ve Hanifilerin müftüsü, halifesi ve arkadaşı Seyyid Ubeydullah Haydari (r.a)'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Dostlardan uzak düşmüş miskinden; kendisi hakkında ne kadar ağır sözlerle konuşırsam, şükredici bir dille bana hitap eden ve eziyet verdiğimde sabırlı bir kalp ile karşılayan efendiye en güzel ve en kokulu selamlarımı iletirim.

Eskiden beri dostumuz olan zatın garip bir ibaresi ile yazdığı mektup bize ulaştı. Mektubu mütaala edince ondaki garip üsluba hayret ettim. Ne kadar hoş bir mektup. Dostu hatırlatıyor. Aşkından çok iştiaklı ziyaretçiyi hatırlatıyor. Bülbüllerin konaklarını ve ona tabi olan evin harabesini, oradaki dostların emniyet içinde olduklarını hatırlatmakla bizleri heyecanlandırıyor.

Mektubun nazım olan kısmı kutup yıldızlarından daha üstün ve nesir kısmı da süreyya yıldızı gibi parlaktır.

Yazmış olduğunuz Büseyne ve Reyra hakkında eskiden söylenenleri ispat etmiştir.

Şiir:

Ondan önce su'de'ye aşk ile ağlasaydım.

Şifa bulurdu nefsim, sonra pişman olmazdım.

Lakin önce o yandı, heyecanlandırdı beni,

Dedim: Önce başlayan kazandı fazileti.

Kalbimde ümmetin işleriyle uğraşma yorgunluğu var. Çok fazla boş laf ile rahatsız ediliyorum. Dar olan evimizde çok sayıda ziyaretçi ağırlamak zorundayım. Bütün bunlarla meşgul olmasaydım mutlaka mektubunuzun bana kazandırdığı aşk ve iştiağı bütün güzellikleriyle ifade edecektim. Dolayısıyla bu kadarıyla yetindim.

Mektubun sonu selam.

53. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu, eskiden beri muhlisi ve samimi müridi tahkik ehli, sahih ve zayıfı ayıran, Bağdat'ta Hanifilerin müftüsü Seyyid Es'ad Sadreddin el-Haydari (ks)'ye göndermiştir. Allah (c.c) O'nun yüce sırlarını mukaddes eylesin ve O'nun nurlarından üzerimize yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah-u Teala'ya hamd, Allah'ın (c.c) Resullerinin en şereflişine salat ve selamdan sonra, meşhur ve mübarek vakitlerdeki kabul olması umulan dualarımızla, alim, bilgin, meşhur, güzel ahlak ve temiz soy gibi iki şerefi kendinde toplayan, fazilet ve edep gibi iki güzel huyu birleştiren, fakirleri seven kerem sahibi, büyük efendim, Bağdat'ın müftüsü el-Hac Muhammed Es'ad Efendi'ye selamlarımı sunarım.

Allah Sübhanehu ve Teala, onu velilerin nazar ve beraberliği ile şereflendirip yüce Sadat-ı Kiram (ks)'in hal ve yolunda daim eylesin.

Sevgi ve halis dostluğumun gereği olarak yazdığım bu mektubumla yapmak istediğim sadık ve samimi muhabbetlerine bir teşekkür etmektir.

Önce şunu bildireyim: Bu fakir tüm dostlarıyla Şehrüzar'a ulaştı. Oradan Baban hakimi Mahmud Paşa'nın Süleymaniye kadısını ve birkaç değerli kimseleri yanımıza gönderip, hakkımızda daha önceden yapmış olduğu fiilinden dolayı, kalbimizi almak için şehre

çağıracağını işittik. Bu durumdan dolayı bizde Sine'ye bağlı olan köyümüz Orman'a gittik. Sonra bildiğiniz gibi bazı alimlerin onu bundan men ettiklerini ve onun da bu fikrinden caydığını haber aldık. Allah Teala'ya hamd olsun. Böylece yapmak istedikleri müdafaa zahmetinden ve onların elçileriyle konuşma zorluğundan kurtulduk.

Şimdi ise, fakirlerden bir cemaatle sufilik ve yokluk işleriyle meşgul oluyoruz. Takat ve kuvvetimizin miktarınca sizlere salih dualarımızı ithaf ediyoruz.

Sizlerden ricam, bazen bu fakiri, parlak sünnetin ittibaina muvaffak olması için dualarınızla hatırlamanız ve karşılaşınca kadar da haberlerinizi bizden kesmemenizdir.

Feleklerde hareketler devam ettiği müddetçe Allah (c.c)'ın selam, rahmet ve bereketleri üzerinize olsun.

54. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Süleymaniye'den, eski muhlisi ve sağlam talebesi, büyük alim Bağdat valisi Davut Paşa'ya (ks) göndermiştir. Allah (c.c) onun aziz sırlarını yüceltsin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Güzel kokular saçan selamımı gönderirim. Dünyada ve ahirette feyz ve kurtuluşunuza sebep olacak duamız inşallah kabul olmuştur. Miskin, kul ve alçak gönüllü fakir Halid'den şeref ve yüceliğin zirvesine yükselen, efendilik, yüksek himmetler ve bol ihsan sahibi, kılıç ve kalem sahibi, Hazreti Vali Cenabına -Allah Subhanehu ve Teala onu mahlukların himayesi için kuvvetlendirsın ve başlangıç ile sonunun güzel olmasını ihsan ve in'am eylesin.-

Mektubunuz, gözlerimin nuru, Nakşibendi tarikatı aliyyesinin, Sadat-ı Kiram'ın (ks) göz bebeği aziz dostum Haydari Zade es-Seyyid Sıbgatullah Efendi ile beraber geldi. Yüksek rütbenizden ve kuvvetli vakarınızdan bu düşük fakire karşı sadır olan hareketinizi çok güzel bulduk. Vezirlerdeki ve reislerdeki tevazuya düşkünlük nasıl güzel görülmesin? Özellikle böyle fakir ve miskin olan kimselere karşı daha da güzel görünür. Yemin ederim ki sizler gibi kimselerin, benim gibi kimselerin hallerini sorması şaşılacak şeydir. Vezirlik rütbesiyle süslenmiş sizin gibi bir zatın kalbinde, bu miskin basit ve günahlara gark olmuş kimseyi bulundurmasına hayret edilir.

Allah-u Teala sizleri bu tevazu ile yüceltsin ve büyüklenmekten korusun. Allah (c.c) sizlerin, başta bulunmanızı ve değerinizin artmasını, günbegün fazl-ü ihsanıyla muhafaza eylesin. Ulül-l-emr olan kimselerde tevazu, şeref ve ziynettir. Büyüklenmek ise -Allah Subhanehu ve Teala sizleri ondan korusun- kötülüğü bilinen bir davranıştır.

Yüksek zatınıza gizli değildir ki, emir ve vezirlerin selahı -Allah (c.c) sizleri onunla şereflendirsın- mahlukların selahı demektir. Onların fesadı ise -Allah (c.c) sizleri ondan korusun- maiyetindekilerin fesadı demektir.

Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehayya) duayı herkese genel olarak yapmamız için emir verdi. Hiç şüphe yok ki, tebliğ edilmese bile, sufilerin adetleri kerem sahibi vezirlere, diğer tüm müslümanlara ve İslam'a dua etmeye çok itina göstermektir.

Dolayısıyla sizlerin, niyetlerinde sadık olan insanları korumaya ve yardım etmeye, dul ve yetimleri himaye etmeye devam ettiğiniz ölçüde, genel olarak yapılan dualardan istifade etmeye hakkınız vardır. Bu günden itibaren, emrinize uyararak ve sizlerin fakirlere karşı ihsanınızın hakkını yerine getirmek maksadıyla, Müheymin ve nimet sahibi Allah-ü Teala dilerse, sizlere hususi olarak dua edeceğiz.

Başta ve sonda Allah-ü Teala'nın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

55. MEKTUP

Mevlana Halid bu mektubu; eski muhlis dostu samimi mensubu, Basra'nın kadısı, es-Seyyid Abdül-Kadir el-Haydari el-Halidi (r.a) Efendiye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla..

Allah (c.c) sırrını yüceltsin ve O'nun değerini hased edenlerin hilesinden korusun. Hamd yalnız Allah'a (c.c) mahsustur. Salat ve selam kendisinden sonra Peygamber gelmeyecek olan Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'nın üzerine olsun.

Zelil kuldand; efendi ve sened olan, mevlamız, himaye edilmiş Basra şehrinin kadısı, Abdül-Kadir el-Haydariye -Tarikatı aliyenin Sadat-ı Kiram'ın himmetleriyle, Rabbü'l İzzet Tebareke ve Teala'nın himayesinin gölgesinde himaye edilmesi devam eylesin.- Kendisine, dünya ve ahirette faydalı olacak işleri hiç beklemediği yerden gelen yardımlarla müyesser olsun.

Ayrılık müddeti uzadı, dostlar arasında görüşme nadir oldu. Bundan evvel sizin üstün mektuplarınızın ışıklarıyla ünsiyyet bulurduk. Halis yazılarınızın muhabbetinin kokusunu koklardık. Mecburi olduğumuz zahiri ayrılığımızın meşakkatini mektuplarınızla giderirdik. Farsça olan şu beyiti kendimize örnek alırdık:

Vaktaki gül gitti, gül bahçesi harab oldu.

Gül suyundan başka kimden alayım gülün kokusunu.

Çoktan beri bizlere pek az mektubunuz geldi. Bu davranışınızda, sizlere karşı güzel zannımız devam etmektedir. Ancak şiddetli aşk sahibi miskinın kerem sahibi velilerin burcu olan Bağdat şehrine gelmesiyle, göndermiş olduğunuz kutlama, bizim için yeterlidir. O mektubunuzda bir çok nazımı ve nesiri inciler gibi dizmişsiniz yine birçok garip ve benzersiz manaları, kısa ibarelerle ifade etmişsiniz. Dolayısıyla o mektup bir tane bile olsa, birçok mektubun yerini tutar. Ne mutlu size, mektupta topladığınız emsalsiz manalar ve sıraladığınız nükteler ne kadar güzeldir.

Başınız sağolsun. Şerefli anneniz de, İlahi huzura göç eyledi. Onun sonu birçok havas ve avam kimsenin temenni ettiği şekilde gerçekleşti. Zira kendisinden imanın selameti ile ve güzel bir sona ulaştığına delalet eden alametler görülmüştür.

Evvel ve ahir hamd Allah Teala'ya mahsustur. Allah'ın selamı üzerinize olsun.

56. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Şam'da Köysancak halifesi, celizade, mevlamız Şeyh Abdullah Kaki'ye -Allah rahmet eylesin- göndermiştir. Cenab-ı Allah ve Tekaddes hz.leri ruhunu yüceltip, Cennetü'l-Kurb'a yükseltsin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin kul olan Halid'den, sadık dostu ve efendisi olan Molla Abdullah el-Celiye'dir.

Allah Sübhanehu Teala O'nun kalbini, hilekar dünyanın süslerinden uzaklaştırsın. Onu nefsi emmarenin aldatmasından muhafaza eylesin. Amin.

Bizim halimizi sormakla, fazilet ve ihsanda bulunursanız Allah Tebareke ve Teala'ya hamd olsun bu fakir, bolluk ve güzellik içerisinde. Ancak buralarda çok bulunan bidatlerden dolayı, üzüntülü ve bıkkın vaziyetteyim. Şu mukaddes arazinin (Şam) böyle olduğunu bilseydim buraya hicret etmezdim. Bununla beraber şerefli dostlarımdan bazıları "bu miskinın buraya gelmesi sebebiyle bidatlerin eskiye nazaran, onda birden daha az kaldığını" söylüyorlar.

Şimdi ise fesadın az olduğu, kalbime istirahat edebileceği bir yer arıyorum. Bulursam Allah Teala'nın izniyle ne kadar uzak olsak da yine oraya hicret edecektim.

Kalbim sizlerden ayrı olmanın ateşiyle yanıyor olsa bile kusur dalgaları arasında boğulmuş olan bu göünahkarla karşılaşmak için yerinizden hareket etmenize razı değilim. Çünkü hayatta kalsam bile Şam'da kalacağım belli değildir. Parlak sünnet-i seniyyeye tabi olanlar az olduğu müddetçe, kalbi karar ve itminan muteber görülmemiştir.

Sizlere malum olsun ki, kıyametin büyük alametlerinden başka bir şey kalmamıştır. Onlar da az bir zamanda zahir olabilir Allah Teala'nın salat ve selamı, O'nun hak dinini tebliğ

eden ve zuhuru kıyamet alametlerinden olan Hatemü'l Enbiya (aleyhi ekmeluttehaya)'in üzerine, O'nun davetine icabet eden, bütün al ve ashabına olsun. Vel-hamdülillahi rabbil alemin.

57. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; -Allah (c.c) kendisinden razı olsun- Bağdad Seyyidlerinin başı Seyyid Abdül-Aziz el-Geylani Efendi'nin irşadına itina gösterilmesi ve kerem sahibi olan dedelerinin yolunda yetiştirilmesi için Bağdad'taki halifelerine göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. Ve bize kafidir. Salat ve selam Allah Tebareke ve Teala'nın seçtiği kulları üzerine olsun.

Som altından daha safi, aziz ve muhlis olan Kadiriyye Postnişini Seyyid Abdül Aziz'in bana ulaşan mektubu, şayet birinizin telkiniyle değil de, kendi akıl ve zekasıyla yazılmış ise içindekiler benim hoşuma gitti ve hayrette bıraktı.

İkinize de, kendisine çok teveccüh etmeyi emr ederim. Kendisi devamlı olarak lafza-ı Celal ile arada sırada az bile olsa rabita ile meşgul olsun. Allah (c.c) dilerse, kendisi de bu nimete şükür ederse, fakir bizzat buradan teveccüh edecektir. Bunun faydasını da görecektir.

Sonra kendisine rabita da fena hali meydana gelirse veya bilinen tesiriyle beraber, rabita kendisinde zahir olursa (mürşidinin sureti görülürse) veyahut hiçbirşey zahir olmadan rabitadan dolayı kendisine yeni bir tesir hasıl olursa ki bu üçüncüsü teveccüh kuvvetinin en aşağı mertebesidir; bir gün sonra bile zahir olsa bunu garip görmeyin. Çünkü hakikatte tesir, rabitadan başka birşeyden değildir. Bu söylediğimiz üç yoldan herhangi birisi hasıl olduğu vakit, kendisi bana teveccüh etsin.

Kendisi için yaptığım istihare şöyle çıktı; Bilinen yolda varlığını yok etmek için rabıtayı sabit kılacak sonra da dedesi Gavs-ı Azam'ın -Annem, babam kendisine feda olsun.- ruhaniyetinden yardım isteyecektir.

Onun kerem sahibi selefinin adet ettikleri viridlere gelince; vird dersi almak isteyenlere kalbi olanları veya dil ile olanları -kalbin dile uygun olması şartıyla- telkin etsin.

Kendisi ise zikr-i kalbi ile meşguliyetini hiç terk etmesin, çok çalışsın ki çok yücelsin. Kerem sahibi olan velilerin senetleriyle (silsilede ki zatlar), Kadiri tarikatının silsilesini sonradan kendisine yazacağım. Bu şekilde muameleyi kendisinden başka kimseye yapmadım. Yapılmasına da razı değilim.

Ben bu şekilde muameleyi başkaları için de istedim fakat Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala ondan başkası için kabul etmedi. Sonra da kendisine silsile ile birlikte Kadiri tarikatı aliyesinin bazı adabı gelecektir.

Bütün bu muameleler, onun Kadiri tarikatı aliyyesinin virdini kimseye vermeye ehil olmadığını itiraf etmesinden ve sadık olmasından dolayıdır. Şayet o sıdkını ve tevazuunu artırır, kendisine yapılan güzel muamele de artar, yoksa artmaz. Kim bir iyi amel işlerse kendisi içindir, kim de bir kötülük işlerse günahı yine kendisinedir. Sizler onun haberini bana iletin. Hatta kendisi de tüm haberlerini saadette bana bildirsın.

Seyyid bu muameleyi büyük bir nimet kabul edip, bu nimetin gerektirdiği şekilde hareket etmelidir. Kendisine verilen nimetin hakkını yerine getirmeye çalışmadığını gördüğünüzde bu mektupta ifade ettiğim hususları kendisine açıklamayın. Onu bırakın istediği gibi yaşasın.

Gavs-ı Azam (ks) kerem sahibi olan evladından, tarikat için bana müracaat edene bu şekilde davranmamı işaret etti arzusu bu yöndedir. Hayatta bulunan çocuklarından bu muameleye tam layık ve ehil olabilecek birisini görmedim. Eğer Seyyid Abdulaziz gayret edip bu meselenin hakkından gelirse dünya ve ahiret saadetini kazanmış olur. Gayret etmezse de kendisi bilir.

Ves'selam...

58. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Yüce hilafetin merkezinde bulunan muhlisi Ragıp Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Fakir kul olan Halid en-Nakşibendi'den; muhlis dostu Ragıp Efendi'ye. Selim bir kalpten selam ile birlikte Naim cennetine ulaştıracağına ümid ettiğimiz dualarımızı göndeririz. Birkaç satır yazı yazma isteğinizi taşıyan haber bana ulaştı. Bende sizlerin bu isteğinizi yerine getirmeye çalıştım.

Alçak dünyanın çekiciliğine kapılmadan, bütünüyle ondan uzaklaşmanızı, bu konuda çok dikkatli davranmanızı emrediyorum. Sufiyye Sadat-ı Kiramı "Tarikata yöneldikten sonra tarikattan yüzünü çeviren gerçekte Allah'ın gözünden düşer." buyurmuşlardır. Allah (c.c) sizleri bundan korusun.

59. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Şam'dan Diyarbakır'daki muhlis muhibbine cevap olarak göndermiştir. Allah (c.c) türbesini rızasının yağmuruyla sulandırsın. Kendisini Cennet'ül-Firdevs'in en yüksek yerlerinde meskun kılsın

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah (c.c)'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kullarının üzerine olsun. Miskin Halid'den Amed'de ikamet eden muhlis arkadaşınadır. Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Tarikattan uzaklaşan ve günah denizinde boğulan kimselerin kurtulması için, sizler bizden Şeyh Ahmed el-Hatib veya tarikatta nazarı tesirli bir başkasını göndermemi şiddetli bir biçimde istediniz. Bağdad'ta bulunduğumuz sıra birkaç mektubunuz, Şam'da da bir mektubunuz geldi.

Sizlere terk ve tecrid sahibi, müridlerin perdelerini kaldırmada tecrübeli, tesiri kuvvetli birisini seçtim bu zat Baki olan mevlasına yönelmiş eski arkadaşımız firakı ile meşhur Şeyh Muhammed'dir.

Konuşması ve görünüşü bakımından zayıf olmasına rağmen İnşallahu Teala tasarruf ve kalbi yönleriyle büyük olduğunu göreceksiniz. Şeriat şiarı, tarikat da yolu olduğu müddetçe güzelce ve kuvvetlice kendisine uyunuz.

Sizlere ve ona, bolca zikretmenizi, devamlı olarak Allah Tebareke ve Teala'ya sığınmanızı ve yalvarmanızı fani olan dünyanın zahiri güzelliklerinden yüz çevirmenizi, Baki olan ahirete çok fazla rağbet ve arzu etmenizi, ölümü ve kabirdeki yalnızlığı hatırlamanızı, hesap ve kıyamet için dirileceğiniz güne herşeyinizle hazırlanmanızı, parlak sünnet-i seniyyeye yapışmanızı, çirkin bidatlerden yüz çevirip kaçmanızı, İslam'ın yardım göndermesine, din düşmanlarının, kötuleyicilerin ve dinden dönenlerin mağlub ve rezil olmaları için dua etmenizi tavsiye ederim.

Şu günahkar ve aşktan şaşkın kimsenin sonunun güzel olmasına ve Seyyid'il-Enam olan Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'e uymayı başarabilmem için, kerim, nimet ve ihsan sahibi olan Mevla Tebareke ve Teala'ya huşu ile dua ediniz.

Her göz açılış ve kapanışında binlerce salat-ü selam O (aleyhi ekmeluttehaya)'nun üzerine, kerem sahibi olan aline ve ashabına olsun.

Mektubun başında ve sonunda selam.

60. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Hindistan memleketi başkentine insanların önderi büyük alim, derin anlayış sahibi, Hind memleketinin muhaddisi, et-Tuhfet'ul-İsna Aşeri'nin yazarı, el-Kerim bin el-Kerim mevlamız Şah Abdülaziz el-Müceddidi'ye göndermiştir.

Bu zat muhaddis Şah Veliyullah ed-Dehlevi'nin oğludur. Allah (c.c) sırlarını yüceltsin. Kabrine nur yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah (c.c) İslam ve müslümanların şeyhini kuvvetli eylesin. Onun uzun yaşamasıyla, şeriat ve dini kuvvetlendirsın. Teveccühüm, imam, himmet sahibi, kuvvetli ilim ve bol amel sahibi seyyidim, senedim, sünnet-i seniyyeyi ihya eden makbul ve hoş görülmeyen bidatleri gideren mevlamız Şah Abdülaziz'edir. Allah (c.c) onun fazilet ve bereketini, mahlukların üzerine akıtsın. Mü'minlere onun bereketli nefesleriyle kıyamete kadar imdat eylesin.

Eğer siz, miskin olan duacınızın ahvalinden sorma lütfunda bulunursanız, onun kalbi iştiyakınızla yanmaktadır.

Yüce hazretlerinizden ricam, gam ve üzüntümüzün ateşini hatırlamakla söndürmeniz, el yazınızla kederlerimizi giderecek bir mektup ihsan etmenizdir. Bu miskin, diğer uzak olan tebalarınızla kıyas edilmez. Çünkü mesafenin uzunluğundan ve araya bir çok derelerin, çöllerin ve şehirlerin girmelerinden dolayı, ancak birkaç senede bir mektuplaşmak kendisine müyesser oluyor. Sizlerin halini bilmemiz de mümkün olmuyor. Görüşmenin mümkün olmaması da açık bir gerçektir. Şu şiiri söyleyen ne kadar güzel söylemiştir:

"Nasıl kavuşayım ben dostuma

Yüksek dağlar ile ölüm pusuda"

Sizlerin tarafınızdan, fazıl, kamil, alim, ilmi ile amil her iki kardeşiniz olan Seyyidim Abdülkadir ve Seyyidim Rafiuddin - Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala sizlerin ve onların varlığıyla, müslümanları faydalandırsın. Seyyid'il Mürselin'in (Allah'ın salat ve selamı O'nun aline ve ashabının üzerine ebed'ül ebed devam eylesin.) yüzü suyu hürmetine Mevla, sizlerle, bidatçilerin ve inkarcıların lekelerini temizlesin- En güzel vakitlerde müstecab dualarınızla bu fakiri hatırlamanızı isterim. Sizlere muhtaç olan fakire, herbir seferde bir mektup ihsan ederseniz, kelamınızla nimetlenmiş olur.

Seyyidim, senedim hidayet yolunda uyduğum kıblem, güvencem, imanım, yarın için kendime azık ettiğim, tarikatımızın şeyhi, hakikati ihya eden , Şeyhim (Abdullah Dehlevi (ks))'in yanında bu fakir için şefaate talep ediniz. Zira herbir hizmetçisi için yanına gelme imkanı ve yanında feyizlere nail olma kolaylığı vardır. Ancak bu miskin öyle değildir. O zahiri olan bu devletten mahrumdur ve dünyadaki ayrılık vafimızdır. Sözüm uzadı ve maksudunu açıkladı. Sözün en hayırlısı ise maksada delalet eden ve kısa olanıdır.

Allah Tebareke ve Teala'nın selam, rahmet ve bereketi üzerinize olsun. Kardeşim İsmail el-Mevlevi'ye de selam ederim. Kendisine bana dua etmeyi tavsiye ederim.

Sizlerden ricam babanızın -Allah (c.c) türbesini kokulandırsın- kitabının, özellikle "Hizbü'l-Bahrin" şerhiyle birlikte olanının icazetini tazeleyiniz. Yine sizlerden ricam fıkha göre, yaş hurma, üzüm ve yaş taneler hayatıyeti olmayan hareketsiz nebatattan mıdır? Eğer bunların hayatıyeti söz konusu ise ikisi arasındaki farkı bize açıklayınız. Allah (c.c) sizleri hayır ile mükafatlandırsın.

61. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Şeyh Mahmud Sahib'e göndermiştir. Allah (c.c) ruhunu yüceltsin. Süleymaniye'nin hakimi ve amcam hazretlerinin vekili olan muhlisi, merhum Süleyman Paşa el-Babani'ye bazı konularda çalışmalarına yardımcı olması hususundadır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Bulutlardan dökülen yağmur suyu ile bize nimet ve ihsan eden, Allah (c.c)'a hamd olsun. O Allah ki, iki denizi salıvermiş, birbiriyle karşılaştırmış, onlardan birini tatlı, diğerini ise tuzlu ve acı yapmıştır.

Salat ve selam mürüvvetin kaynağı ve muhabbetin menbaı olan Muhammed Mustafa'nın (aleyhi ekmeluttehayya) üzerine olsun. O ki; Allah-u Teala onu aydınlık bir ay ve parlak bir güneş kılmıştır. Yine salat ve selam insanların cemaat cemaat Allah (c.c)'ın dinine girmesine vesile olan al ve ashabına olsun.

Adalet ehli olan emirler ve ilmiyle amel olan alimler üzerine haktır ki; fakirlerin haline tam hakkı ile riayet etsinler ve alimlerin işine çok önem ve itina göstersinler. Sadakaları vermek ve ihsanda bulunmak hakkında birçok ayeti kerime nazil olmuştur. Nimet sahibi Allah Teala'dan sevabını umarak iyilikte bulunmayı tergib ve teşvik eden mütevatir ve güvenilir hadisler söylenmiştir. Dillerde dolaşan ve meşhur olan hadis-i şeriflerin açıkça belirttiği gibi, insanlardan yardıma en fazla layık olan ilim ehlidir. Kulakların işittiği ve gözlerin gördüğü gibi idarecilerin en fazla kıymet ve değer vermeleri lazım gelen kimseler alimlerdir.

Fazilet sahibi olan habibimiz, seyyid İsmail el-Berzenci, Şeyh Ahmet el-Erbili ve onun oğlu, böyle alimlerdenidir. Bu nedenlerden dolayı diğer efendilere ve alimlerin hepsine yardım ettiğimiz gibi, onlara da diğer arkadaşlarımıza örnek olmak gayesiyle okyanus gibi olan bağışımızdan bir damlasıyla da olsa yardımda bulunmayı uygun gördük. Bu mektubun içinde gönderilen şeyler ile kendilerine ihsanda bulunduk. Listede yazılı olanlar, gerçekte mallarımızın en değerlileridir. Kendilerine selam söyleyin ve o malları da kendilerine teslim ediniz. Kendi nefislerine ve ihtiyaçlarına harcasınlar. Bununla da yüce devlet-i aliyyeye duacı olsunlar. Yüce eşiğinizde yükselmek talebiyle devamlı kalsınlar. Hamd alemlerin Rabbi olan Allah Teala'ya mahsustur.

62. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Basra'nın kadısı, yakın muhlisi, allame, fazilet sahibi, Seyyid Abdülkadir el-Haydari el-Marvaniye'ye göndermiştir. Allah (cc) kendisinden razı olsun.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah Teala'ya mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah-u Teala'nın seçtiği kullar üzerine olsun.

Miskin ve aşktan şaşkın olandan vefakar dostu, İslam kubbesinin kadısına; (Seyyid'il Enam Efendimiz -Allah (cc)'ın salat ve selamının en faziletlisi O'na, aline ve ashabına olsun- sünneti seniyyesine uymaya muvaffak olmaya ve islamı yaymakta dünya malına iltifat etmemeye devam eylesin)

Ayrılık müddetinin uzaması, buluşmamızın zor olması, şevk ve iştiağımızı harekete geçirdi. Sevgimizin ve vefanın gereği olarak bu mektubu yazmaya acele ettik.

Bağdat'taki imamların ziyareti ile müşerref olduğumuzu sizlere bildiririz. Sizlerden emel ve ümidimiz fakirler hakkında ihlaslı olmada ayaklarınızı sabit kılmanızdır. Sizin kimsenin hatrına bakmadan, güzel hüküm verdiğinizizi açıktan iştıyoruz.

İkinci olarakta, güvenilir bir yoldan, bazı tarikatı aliye muhiblerinin siretlerinin güzel olduğunu ve onların tasarruflu ve tecrübeli ashabımızdan birisinin gönderilmesini çok meyil ve arzu ettikleri haberini alınca, üstünde senedi olan Şeyh İsmail'i sizlere gönderdik. Allah Teala'dan duam budur ki; onu hidayet ve doğru yola gitmeye sebep kılsın.

Her hadise ve işte ancak Allah-u Teala'nın fazlı ve tevfiği talep edilir. İnsanlar ne kadar büyük ve yüce velilerden olurlarsa olsunlar, bir alet ve vasıtanın başka bir şey değildir. Sizler, kendisine zahiri ve batini olarak yardım etmeye hazır olunuz.

Mektubu daha fazla uzatmayalım. Doğru ve hidayet yolunda bulunan kardeşimiz Şeyh Osman bin Sened'e selam ederiz. Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala kendisi için herşeyin bedeli ve karşılığı olsun. Hamd alemlerin rabbi olan Allah Teala'ya mahsustur.

63. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; halifesi allame, büyük zat, seyyid Ubeydullah el-Haydari el-Mervani (r.a) Efendi'ye göndermiştir.

Cenab-ı Mevla Teala bizleri O'nun edep ve terbiyesiyle edeplendirsin. O'nun aşk şarabından bize içirsin.

Rahman ve Rahim olan Allah 'ın adıyla,

Bu mektuplar fakir olan kul Halid en-Nakşibendi'den, muhibbi ve eski muhlisi Ubeydullah el-Haydari Efendiyedir.

Cenab-ı Allah kusurlarını kendisine gösterip ve gayet zaif ve gevşek olmakla beraber, aldanarak ulu velilere saldırmaktan kendisini korusun. Amin.

Mektupta, bana istişare ettiğin işe gelince, zerre kadar o işle senin nüfuzun ve alakan yoktur. Sen muhakkak bilirsin ki; gecesi de gündüzü gibi parlak olan Nakşibendi Tarikatı Aliyye'sinin esası, şeriat temelleri üzerine inşa edilmiştir. Tarikat-ı Aliyye'nin hedeflerine ermek isteyen bir kimse için esas, şeriata dair hiçbirşeyin değiştirilmemesidir.

Tarikat-ı Aliyye'nin adab ve kaidelerine riayet edilmezse, tarikata girmek mübarek olmadığı gibi, akıbeti de güzel olmayacaktır.

Tarikat-ı Aliyye'nin en önemli edeplerinden birisi de, tarikatta talip olan bir kimsenin, kendisine bir şeyi seçmemesidir. Bir talip kendi virdini değiştirmek isteyince, Sadat-ı Kiram (ks) 'ın üstü kapalı veya açık olarak onun hakkında söylediklerini benden işitmişsinizdir.

Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala sana hilafet rütbesini takdir ettikten sonra Sadat-ı Kiram (ks)'ın gönüllerini razı etmek ve onları yüceltmekten başka bir şey sana layık ve uygun değildir. Hatta değil onların büyükleri için, müntesiplerin küçüklerine dahi rahmet, şefkat ve tevazu kanadını alçaltmanız lazımdır. İnsanların rızasına uyarak, Tarikat-ı Aliyye'nin temel esaslarında kesinlikle değiştirme ve bozma yoluna gitme. Dünya büyükleriyle birleşmek ve ünsiyet bulmak için tarikatı zelil kılma. Tarikata ve tarikat ehline karşı, gayet güzel edeple davranmaya çalış. Dünyanın gerek kolay gerek zor olan hiçbir rütbesi sana fayda vermez. Hatta sen benim emrime riayet etmezsen ahiretinde zarar göreceğin gibi, dünyada da zarar göreceksin. Ayakların kaydıktan sonra pişman olman artık sana hiçbir fayda vermeyecektir.

Eğer, şimdi benim yolumda olsaydın bu konuda gayret edeceğin çok şeyleri benden işitecek ve yaptığın fiilin kötü olduğunu Sadat-ı Kiram (ks)'a karşı edebi terkettiğini kabullenip itiraf edecektin. Tüm söz ve fiillerimizde Allah (c.c) sığınırız.

Habibim Es'ad Efendi'ye Molla Sıbgatullah'a selam ederim. Cenab-ı Allah onu terbiye eyleyip yüceltsin ve ilim ile şerefini arttırsın.

Eğer benim razı olmamı istersen tarikatın kaide ve kanunlarına göre insanların kurtuluşuna vesile ol. Herkesin yanında "Muhakkak ki ömrünü boşa zayı ettiğini, işinin başlangıcında, ortasında ve sonunda da Tarikat-ı Aliyye'nin kaidelerini terkettiğini" itiraf edeceksin.

Vallahi, eğer benim bildiğimi sende bilseydin kan ağlayacaktın. Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala, seni en mühim olan şeylere yöneltsin. Gerçekte yediğin yemeğin zehirli olduğunu, zahiri güzel ve hoş görülen şeyleri sana göstereyim.

Abdülğafur ve iki arkadaşı Molla Muhammed el-Cedid ve Musa el-Ceburi'ye gönderdiğimiz mektubu da oku, bu konuda buraya yazmadığım bazı şeyler orda vardır. Son sözümüz size selam.

64. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Bağdat'taki kamil halifesi, çok şerefli sohbet arkadaşı Mevlamız Seyyid Ubeydullah el-Haydari Efendi'ye (r.a) cevap olarak göndermiştir. Allah (c.c) sırlarını mukaddes eylesin ve onun teveccühleriyle üstümüze bereket ve feyzler yağdırsın.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala, en sağlam kardeş şerefli ve yüksek rütbeli dostum, haya ve edebin menbaı, ahlaken ve neseben kerim olan Seyyid Ubeydullah el-Haydari Efendi'ye, en sağlam kalble yoluna yapışmayı ve Mevlasına yönelmeyi kendisine nasip eylesin.

Mevla herkesten daha hayırlı ve Baki'dir. Sizlerin kerem sahibi mektubunuzun okunması, benim aşkıma heyecana getirdi. Medinetü's Selam olan Bağdat'ın bu sebeble hatırlanması sevgimi arttırdı.

Sizler mektubunuzda, bizim şimdiki bulunduğumuz beldeleri çok kötülemişsiniz. Medinetü's Selam olan Bağdat'a gelip ikamet etmemizi teşvik etmişsiniz. Cenab-ı Hakk, Bağdat'ı gelecek fitne ve fesadlardan muhafaza eylesin.

Akıl sahibi olan kimselerin yanında, bu iş, hiç şüphe yok ki çok güzeldir. Onun güzel görünmesi yalnız zatınıza has değildir. Değil akıllı kimselerin yanında, delilerin yanında bile, Bağdat, Süleymaniye beldesine nasıl tercih edilmez? Yalnız, Cenab-ı Mevla Teala'nın takdir ettiği ne ise o olur. Tüm işler kendi vaktine bağlıdır. Allah (c.c)'ın takdiri de değişmez. Musibetler üzerine sabretmek ise fakirlerin şanıdır: "Fe inna lillahi ve inna ileyhi raciun" "Gerçekte biz Allah içiniz onun mülküyüz ve gerçekte ona döneceğiz."

Zeynuddin'i tarikattan kovmakla çok güzel yaptınız. Sizi takdirle karşılıyorum yalnız sizlere halim olmayı, hakkınızda yapılan suçlara karşı müsamahalı davranmayı, cahillerin çirkin fiillerinden yüz çevirmeyi, boş ve faydasız sözlerden sakınmayı, sükuta ve Allah (c.c)'ın cemalini mütaalaya devam etmeyi tavsiye ederim. Bunlarla hem kendiniz meşgul olunuz hem de başkalarını meşgul ettiriniz. Bu miskine hüsn-ü hatime için dua etmekle ihsan ve in'am'da bulununuz. Devamlı Allah-u Teala'ya yalvarmakla meşgul olunuz. Kusurlu olduğunu bilerek kalmanızı ve gerek uykuda gerekse de uyanıkken duacınızın tarafına iltifat etmenizi tavsiye ederim.

Gözümüzün süruru olan Sıbgatullah Efendi'ye selam ederim

Allah (c.c) uzun ömür nasip etsin. Eskidekinin hilafına, bu sefer kardeşim alim, fazıl Abdullah Efendi'ye müstakil bir mektup gönderdim. İbrahim ağa ve onun ehlinin suçlarını da affeyledik. Sizlerden ricam şudur ki istikamet üzerine bulununuz.

Mübarek Nakşibendi şeceresini nazım şeklinde yazmanız -(Fakirin medhinden başka)- çok hoşuma gitti.

Tarikatın emri ve hali terakkidedir. Terakkiyi yük olarak kabul eden günbegün düşmekte olduğunu bilsin.

65. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Bağdat'ın halifesi, kamil, muhlis, allame, fazilet sahibi, Seyyid Ubeydullah el-Haydari el-Mervani'ye göndermiştir. Allah CC türbesini rıdvan yağmuru ile bereketlendirsın, onu Cennetü'l Firdevs'in en yüksek yerine iskan eylesin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Salat ve selam kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olan Hazreti Muhammed Mustafa (aleyhi ekmeluttehaya)'nın üzerine olsun.

Kerim ve nimet sahibi olan Allah Tebareke ve Teala'dan şunu dilerim ki; O'nun cemalinin muhabbetinden deli olanlarla huzuruna kavuşma aşkıyla şaşkın olanları muamelelerinde

ayaklarını sabit kılsın ve kendilerine hüsn-ü hatime'yi nasip ve müyesser eylesin.

Allah yolundaki kardeşim ve Allah'ın rızası ve aşkı için dostum olan efendim molla Ubeydullah da bu duadan hissedar olsun. Ben ve ailem öz kızkardeşim olan, Abdül-Hakim'in annesine selam ederiz. Cenab-ı Allah ikisine de güzel lütuf ve ihsanıyla muamele eylesin. Gerçekte O kerem ve cömertlik sahibidir.

Abdül-Hakim benim ve ehlim tarafından yerimize vekaleten, merhum Hasan efendinin hanım ve kızına taziye memurdur. Tarafımızdan onların kalplerini teskin etmeye çalışsın. Onlara şöyle anlatmaya gayret sarfetsin ve desinler ki; bu fakir bundan sonra Rahman olan Allah CC 'ın izniyle ve dilemesiyle eskiden baktığım gözle bakmayacağım.

Sizlere bildiriyorum ki; Süleymaniye ehlinin inkarcıları öyle bir ihlas ile değişmişler ki yeryüzünde öyle bir ihlas görmemişim. Buradakilerin ihlasına aldanarak Bağdat'ta ki dostlarıma karşı vaadlerimi yerine getirmeyeceğimi zannetmeyin. Ancak, çok fazla izdihamdan dolayı, birçok arzu ettiğimiz şeyleri yerine getiremiyoruz. Sonra, dostlarıma ayrı ayrı mektup yazmak ve tek tek selam göndermek müyesser olmadı.

Şevval'in altıncı gününden sonra, emir sahibi olan ne yaparsa yapsın, inşallah o tarafa göç etmeyi bildiririz.

Şimdilik, seni tüm muhlislere selamımı tebliğ etmek için kendime vekil kıldım. Molla Muhammed İmam'ı selam ile selamlarız. Sizin fikriniz neyin üzerine kesinleşti ise bize bildiriniz.

Allah CC 'ın selam, rahmet ve bereketleri üzerinize olsun.

66. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Bağdat'tan Süleymaniye'ye, münkirler cemaatinin başı Seyyid Ma'ruf'u af etmesi hakkında ve onun talebine cevaben göndermiştir. Allah CC kabrini nur, rahmetini bol eylesin. Cennet'ül Firdevs'teki menzilini yüceltsin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd layıkıyla Allah CC 'a mahsustur. Salat ve Selam, O'nun halkının en hayırlısı olan, Muhammed (aleyhi ekmelelutehaya) üzerine, aline ve ashabına olsun.

Miskin olan kuldand ve düşmüş olan fakirden, fazilet ve edep sahibi, haseb ve nesebce şerefli, seyyidim mevlamız, efendim Seyyid Ma'ruf'un zatınadır. Kerim ve Rauf olan Allah CC onu affeylesin.

Güzel ibarelerinize ve latif nazik işaretlerinize tebliğ etmesini emir ve tavsiye ettiğimiz kardeşim Molla Hüseyin el-Kadı bize ulaştı. Burada gözümüzün süruru olan, faziletli, alim, Seyyid İsmail'e söylediğimiz güzel ahlak ve buluşmaya olan iştiağınız, garaz ve ihtilaf ehlinin koğuculuğundan dolayı, ittifak olarak, bu fakir hakkında sizlerden sadır olan fiillerden esef ve pişmanlığı itiraf ettiğiniz haberine vakıf oldum. Kalemimizin yazdığı ve mahud olan risalenizde bulunan şeylerden özür beyan etmeniz, bu konuda hakikate muttali olmadan, fesatçılara uyduğunuz söylemişsiniz. O haberiniz ki; bazı avam müridlerin nezdinde, gayet vahşete ve düşmanlığa sebep olmuştur.

Bu miskin hakkında öyle hükümler vermişler ki, kulaklar onları dinlemekten kaçınır. Onlar, haram olan şeyleri helal ve mübah kılmak, küfre dalalet eden kelimeleri söylemek, bu memleketi istila etmeye kalkışmak ve bunlardan başka da ahmak, kafasız kimselere layık şeyleri bana isnad etmeniz ki bunun tafsili zatınıza, yakıcı zekanıza ve temiz tabiatınıza gizli değildir. Halbuki ben ise, bana nispet edilen, bozukluk ve fesadın hepsinden uzağım.

Sonra, adı geçen Seyyide sizlerden sadır olan ve geçmiş şeylerden uzak olduğunuza dair bir mektup yazmamı bana ulaştırması için emretmişsiniz. İsterim ki bu yazacağım beraatname, ülfıyyet kapılarına bir anahtar olsun ve hilaf ile münakaşanın karanlık gecelerine bir ışık olsun.

Her iki elçiden de sizin olumsuz hareketlerden uzaklaşacağınıza kendinizi tutacağınıza kesin karar verdiğiniz bana ulaştı.

Kaybedilen dostluk ve kardeşliği güzel ülfet, muhabbet ve güzel muamele ile telafi edeceksiniz. Anlaşmazlık ve soğukluğu, dostluk ve beraberce sohbetle tebdil edeceksiniz.

Bu haliniz beni gayet sevindirdi. Bu nimet için Allah CC 'a defalarca hamd ü sena ettim. Şükür O Allah' ki, anlaşmazlık ve ihtilafı, ittifak ile tebdil etti. Ayrılmanın uzamasından sonra, visal ile buluşma sebeplerini kolaylaştırdı. Cenab-ı MevlaTebareke ve Teala, bizleri bu nimet üzere devam ettirsin. Bu arzu ve isteğimizi bize tamamlatsın.

Mektupta istediğiniz şeye biz imtisal ettik. Bu bizim en güzel matlubumuzdur. En belîğ ve fasih tarzda cevabını sizlerden dileriz.

Sizleri af etme ve hakkından beri etme ise, o zaten gece ve gündüz devamlı benden sadır oldu. Sizler de işittiğiniz gibi, bunu birkaç sefer toplantı ve cemaatlerde de aşîkar olarak söylemişimdir.

Birbirimizle birleşerek ihtilafı terk etmeye insaf ehli olan kimse muhakkak ki taraftardır. Tasavvuf yolundan bir pay sahibi olduğunu iddia eden kimse velev ki tarikatta payı az bile olsa birleşmeyi nasıl istemez?

Sizlere de gizli değildir ki, bu vahşetin asıl sebebi, gidip gelmeyi terk etmek ve insanların sözlerine kulak vermektir.

Şayet sizlerden bana ulaşan doğru ise bundan sonra vesvese ve şüpheyi gerektiren sözlerden yüz çevirmeniz lazımdır. Zira takva ehlinin halleri, akıl ve ilimin ötesindedir. Kıyas ile de idraki mümkün değildir. Aramızda ve sizlerden sadır olan sözlerden artık bugünden sonra, ayağın sabit kalırsa ve kalemin tuğyan etmezse, bu miskin sana öyle neticeler ve faydalara kefil olur ki, onları bir başkası ve kalen anlatamaz. Şairin dediği gibi;

Bundan öte nice sırlar var amma

Gizlenmesi hayır olur daima.

Allah'ın selam, rahmeti ve bereketi sizlere ve her iki evladınız, Seyyid Muhammed ve Seyyid Ahmet'e olsun.

67. MEKTUP

Allah CC bizleri onun nefesiyle bereketlendirsın. Nurunun bir parçasını üzerimize indirsin. Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Dımaşk'tan Bağdat'a samimi muhlisi ve yakın dostu ilim tahsilinde arkadaşı, büyük alim, fazilet saibi mevlamız Şeyh Abdurrahman Ruzbehani (r.a)'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Kitabı kuluna indiren Allah CC 'a hamd olsun. Dostları hallerinden haberdar kılmakla keder ve üzüntüyü kaldıran nimet sahibi Allah Teala'ya şükürler olsun.

Salat u selam Efendimiz Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'in üzerine olsun. O'nun güneş gibi cemalinin perdesi tam olarak açılmadı. Biraz açılmasıyla ise, kendisine emir veren parmağının heybet ve korkusundan ay ikiye bölündü. O yüce azamet sahibinin gelmesiyle dikili putlar baş aşağı devrildi.

Yine salat u selam O'na tabi olanların üzerine olsun. Onların parçalayıcı pengeleri için düşmanlarının kanlarından başka kına ve boya yoktu. Aline, ashabına, ezvacına ve zürriyetlerine de salat u selam olsun. Allah Teala'ya yemin ederim ki; O, kalbimi sizlerin iştîyakınız ateşiyle yakmıştır. Ayrılığınızın üzüntüsünden vücudumuz, gözyaşlarımızın denizinde boğulmuştur.

Yine Allah'a yemin ederim ki; O, kavuşma zamanlarında aşkın mutluluğunu ihsan ve ikram eyledi. Cemalinden mahrum kaldığım zaman, ayrılık bardağından acılar içirdi.

Hiçbir vakit geçmez ki, zikriniz ve bahsinizde benim yakınlığım ve iştihakım olmasın. Sizlerin hayali her zaman benim yanımdadır. Ben sizlerden ayrıldıktan bu yana, gece ve gündüz gözlerimden dereler dolusu göz yaşı döküp onlardan oluşan nehirleri denizlere akıtıyorum. Gözlerim bulut, göz yaşlarım yağmur oldu. Bulutlar vasıtasıyla üzerimize bol bol yağmur yağdıran ve bu dostumu nazarımda değer ve şeref bakımından yücelten Allah'a şükrederim.

Konuşmanın sonu sizlere selam olsun.

68. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Bağdat'ın müftüsü olan, halifesi ve dostu allame es-seyyid Ubeydullah Haydari efendiye göndermiştir. Allah rahmet eylesin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Kıymetli sözleriyle üzüntümüzü gideren, yazılarıyla kederlerimizi dağıtan, Allah rızası için muhibbim, efendim, yüce haydari silsilesinin kıymetli evladı Cenab-ı Molla Ubeydullah'a halis selamlarımı sunarım. Cenab-ı Mevla kendisine yardımcı ve herşeyin karşılığı olsun.

Bundan sonra kerem sahibi mektubunuz ile şereflendik. Hikmetli üslubuyla şevkimiz ve aşkımız coştı. Mektubunuzdaki iltifatımızı talep etmenizi teemmül ettik. Güzel ibarelerinizi ve saf işaretleriniz tatlı ve hoş gördük. Yalnız şu var ki, siz de terakki ve yükselme ve onunla ilgili şeyleri hakkıyla uygulamayı çok az yerine getiriyorsunuz. Şart olmadan meşrutun hasıl olmayacağını siz bilirsiniz. Bazı taliplerin güzel ve yüksek hal sahibi olmalarıyla birlikte, tarikat-ı aliye'nin bazı şartlarına riayet etmemeleri bizim için delil olmaz. Zira onlar muradlardan olabilecekleri gibi ince kabiliyet sahibi de olabilirler. Şair bunu ne güzel ifade etmiştir:

Kurtuluşu istersin, yollarına girmezsin

Karada gemi gitmez bunu da mı bilmezsin?

Mevlamız Muhammed Esad Efendiye, onun kerem ve şeref sahibi oğlu Molla Sıbgatullah'a ve amca oğlunuz Molla Abdullah Efendiye selamımı tebliğ ediniz. Vehhabiler ve Medinetü's Selam olan Bağdat'ın valileri hakkında bana mektup yazınız. Zira vakalardaki bazı hadiseler, gördüğüm şekilde ortaya çıkıyor.

Allah'ın selam, rahmet ve bereketi sizlere ve yanınızdakilere olsun.

69. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; Bağdat'ın müftüsü, halifesi Seyyid Ubeydullah el-Haydari efendiye göndermiştir. Allah-u Teala sırlarını yüceltsin. Mevlana Halid (ks)'in evi Bağdat'tan Şam'a giderken Urfa'da vefat eden oğlu Mevlana Şehabeddin'in taziyesi için gelen mektuba cevaptır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Zelil olan kuldan, vefakar, şeref sahibi, seyyidim Ubeydullah'adır. Büyüklerin nazar ve bereketi üzerinize olsun. Yücelik ve şerefte, kemalin en yüksek mertebesine ulaşsın.

Bu muhabbet mektubunun yazılmasına sebep, ihlas ve edep sahibi, itikad-ı kamil olan muhlisinizin halinden sormaktır. Sizlere kuvvetli vasiyyetim; güneş gibi parlak olan yüce tarikat-ı aliyyeyi, açık ve nurlu olan sünnet-i seniyyeyi mutabaatla takviye etmenizdir.

Muhlisiniz olan erkek ve kadınlara kuvvetli bir emirle şunu tavsiye ederim. Aziz ve hayır sahibi ve şükrü kabul eden Mevla Teala'ya şükretsiner. Allah CC aşkında kemale ermiş kimse, Allah CC'a olan muhabbetinde ortaklığı kabul etmez. Hakiki mahbub olan Allah CC Gafur'dur. Biz dünya ve ahirette O'nun rıza ve talebinden başka bir şey istemiyoruz. Günahlardan yüz çevirmek ve taatlarda muvaffak olmak ancak Allah-u Teala'nın yardımı ile dir.

Sizler benden birçok sefer, üzerimdeki evlatlarla ilgili yüklerin hafifletilmesi için Cenab-ı Mevla'ya fazlasıyla talep ve ricada bulunduğumu işitmişsinizdir.

Selam olsun.

70. MEKTUP

Allah CC bizi irfanından istifade ettirsin. Bereketlerinin damlalarını üzerimize yağdırsın. Mevlana Halid (ks) bu mektubu sadık ve samimi müridleri, sır hazinelerine sahip Kudüs müftüsü, fazıl, allame, Seyyid Muhammed Tahir Efendi'ye (ks) ve saltanat-ı aliyenin merkezinde bulunan halifelerinden fazıl Hoca Ömer Rasim Efendi'ye (ra) göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kullarının üzerine olsun.

Bu abd-i acizin gözbebeği, şerefli ve ihlas sahibi muhlisimiz Kudüs-ü Şerif müftüsü Muhammed Tahir Efendi'ye ve Nakşibendi Tarikatı muhlisi ve mensubumuz Hoca Ömer Rasim Efendilerden bir mektup geldi. O mektupta kalbimizi sevindiren, gözlerimizi ferahlandıran iki mesele var:

Birincisi, bazı müslüman kardeşlerimiz, alem üzerindeki Allah'ın gölgesi, fakirlerin ve alimlerin sığınağı, mevlamız, büyük sultan padişah Mahmud Han'a kalbini bulandırmak gayesiyle içtihad ve zanlarına göre hakkımızda bir takım şeyler söylemişler. Cenab-ı Allah, onların sözlerini zahiri olarak güzel görmesine rağmen nefs-i emmarelerinin arzularından kaynaklandığını sultana ilham etmiştir. Sultan sözlerine kulak asmayarak açık bir şekilde onları kovmuştur.

İkincisi, her zaman gözbebeğim olan müftü'l-enam ve Şeyhülislam Mustafa Mekkizade'nin, aşktan şaşkın olan fakire, tam bir ihlasla kalbinin meyilli olmasıdır. Bu meseleler, büyük sultan yüce hakan için daha fazla dua etmemizi gerekli kıldı. Gece ve gündüz zafere ulaşması, doğruluğu, afet ve belalardan uzak olması, saltanatın devamlılığı, din düşmanlarının ve bozguncu kafirlerin said devletinin sayesinde silinmesi ve yok olması, aynı zamanda Allah-u Teala'nın Şeyhülislam'ı padişahın himayesinde muhafaza etmesi, devamlı padişahın lütuf ve inayet kaynağı olması için Cenab-ı Mevla'dan talep ve dua etmeniz gerekir.

Yola çıkmanıza sebep olan talebinizin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda kalbim merakta kaldı. Bu konuda bir şey yazmamışsınız. Bunun için gönlümüz sizlerin tarafından bir haber bekliyor. Kalbimiz sizleri tefekkür etmektedir. Bu meselenin açıklanmasına mani olan şeyin hayır olduğunu ümid ederim. Cenab-ı Allah her zorluktan sonra kolaylık kılar. Allah CC 'ın salat ve selamı Nebilerin ve Resullerin sonuncusunun üzerine ve bütün aline ve ashabına olsun.

Bütün fakir ve miskinlere özellikle dua ve selam ederim.

Kelamın en hayırlısı selam ile bitendir.

71. MEKTUP

Mevlana Halid (ks) bu mektubu; alim, fazıl, Molla Muhammed Said es-Süveydi el-Bağdadi Efendiye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Habibim Muhammed Said Süveydi'ye selam ederim. Talebine uygun olarak seninle ilgilenmesi için Musa el-Ceburi'yi görevlendirdim. Dolayısıyla Abdulgafur'un sohbetinden ayrıl. İlim, amel ve sana maksad olanla uğraş, maksad olmayanı bırak.

Allah CC bizleri ve sizleri ıslah eylesin.

Hamd Allah CC'adır.

72. MEKTUP

Allah CC derecesini en yüce mertebelere yüceltsin, bizleri onunla birlikte peygamberlerin sonuncusu olan Hazreti Muhammed (aleyhi ekmeluttehaya)'ın sancağı altında haşr eylesin.

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Medine-i Münevvere'deki muhlis etbana göndermiştir.

(Oradaki halifesi Şeyh İsmail Zelzelevi'nin tarikattan kovulan Abdülvehhab'ın, Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) aleyhinde yazdığı risaleyi Abdülvehhab'ın tesirinde kalarak, Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz)'e getirme hatasına düşmesinden dolayı Medine'deki etbain Şeyh İsmail'i istememeleri ve Mevlana Halid hazretleri onun yerine Seyyid Abdülkadir Berzenci'yi göndermesi mektupla bildirilmektedir.)

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin ve şaşkın olmuş Halid'den güzel beldeye ikamet edenlere selam olsun.

Ey tarikat kardeşlerim! Allah sizleri hayırla mükafatlandırsın. Sizleri hakiki aşk şerbetinden içirerek sarhoş eylesin. Fitneye giren o kuldun -Allah bizleri korusun- delilik ve haiflik halleri ortaya çıktığından hemen ona karşı tavır aldığınızı öğrendim. Bu haber hoşuma gitti. Allah CC sizleri istikamet yolu üzerinde sabit kılsın. Sizleri nimet ve keremiyle, pişmanlık gerektiren şeylerden korusun, Allah CC bu davranışınızı kemal rızasıyla kabul etti. Bu fakir de, yaptığınızı çok güzel buldu.

Bunun için sizlere Seyyid, senet, fazıl, büyük, alim kendine güvenilen ve kamil, efendim Seyyid Abdülkadir el-Berzenci Efendi'yi gönderiyorum. Cenab-ı Allah onu hayrında muvaffak eylesin.

Sizleri kendisine uymaya ve imtisal etmeye dikkat edin. Hareketlerini kendinize örnek edinin. Sözlerine kulak verin tasarrufunun tam ve geçerli, halinin yüksek olduğuna itikad edin. Eğer Cenab-ı Allah CC'nin kesinleşmiş takdiriyle o, başka bir beldeye gidecek olsa bile, onun kemalatından istifadeye çalışınız.

Cenab-ı Allah Tebareke ve Teala faziletini ve ihsanını tamamladığı Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'den bu miskine iltifat etmesini dileyin.

Allah'ın salat ve selamı O'nun alinin ve ashabının üzerine olsun.

Hamd Allah'a mahsustur.

73. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; samimi muhlisi Akka vilayetinin hakimi, merhum Abdullah Paşa'ya hicri 1242 senesinde, Lübnan'daki Dürzilerin, ayaklanmasının bastırılması sırasında göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Güç ve kudret, yüce ve ulu olan Allah'ın yardımıyla. Siz hangi tarafa yönelirseniz Allah'ın yardımı sizinle olsun. Rahman her taraftan sizleri korusun. Çeşitli yollardan seçtiğiniz yolunuzla kastettiğiniz meramınızı yerine getirsin.

Yardım ve meded talep eden mektubunuz bize ulaştı. Muradınızı kolaylaştıracak ilahi tevfiikle Dürzilere karşı galip gelmenizi sağlayacak, onların hareketlerini ve meydan okumalarını durduracak Allah'a yönelme hasıl oldu. Allah'tan ümidim her zorluğu kolaylaştırmasıdır. O herşeye kadirdir.

Sizler niyetiniz doğrultun, arzularınızın gerçekleşmesinde, bütün zor ve kolay işlerinizi başarmada Allah'a güvenip tevekkül edin. Az veya çok bütün işlerinizde Sadat-ı Kiram (kaddesallahu sırrahulaziz)'in ruhaniyetinden himmet talep edin. Bütün fiil ve sözlerinizde kendi güç ve kuvvetinizden vazgeçerek Allah'ın güç ve kuvvetine sarılın.

Peygamber Efendimizden (aleyhi ekmeluttehaya) varid olan sözlerden ve sana icazet verdiğim vazifelerden gafil olma. Zira her virdin bir varidi vardır.

Allah'ın salat ve selamı resullerin efendisine, tüm al ve ashabına olsun.

Hamd Allah'a mahsustur.

74. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; 73. mektupta adı geçen büyük vezir ve Akka vilayetinin değerli hakimi Abdullah Paşa'ya cevap olarak göndermiştir. Allah CC gözlerini aydınlık etsin.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Cenab-ı Allah gözlerinizi sevindirsin, sizleri yardımıyla kuvvetlendirsın ve takviye eylesin. Kendi nefsinizi görmekten sizleri korusun. Emirlerini yerine getirmeye, nehyettiklerinden kaçınmaya muvaffak kılsın.

Askerlerimizin Dürzilere galip gelmesi müjdesi, Dürzilerin Allah yolunda savaşımların saldırılarına karşı koyamayıp yenildikleri haberi bize geldi. Allah Teala'ya dostlarına yapmış olduğu güzel muamele ve düşmanlarının köklerini kesmesinden dolayı hamd ve sena olsun.

Arzu ve talep ettiğiniz şekilde mansur ve muzaffer olup nazarları iksir gibi olan Sadat-ı Kiram'ın (kaddesallahu sırrahulaziz) teveccühüne mazhar olasınız.

Kelamımızın sonu selamdır.

75. MEKTUP

Cenab-ı Allah CC bizleri onun bereketiyle şereflendirsin; Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Bağdat'taki halifelerin önderi, halifesi Şeyh Muhammed Cedit'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin ve fakir kuldan, gözbebeği Molla Muhammed Cedit'edir. Allah CC kendisini kusurlu fiillerden ve kötü hasletlerden korusun.

Hizmetçimiz Esad ibni Naib Efendi -Allah Tebareke ve Teala onu bela ve musibetlerden korusun- ihlası hakkında yazdıkların onun ihlasının bazı alametleridir. Yazdıklarınızdan fazla bilmediklerin var. Sen O'nun rızasını kazanmaya çalış. Ben O'nun razı olduğundan razı olur, gazaplandığından gazaplanırım.

Vezir Davud Paşa Hazretlerinin güzel muamelelerinden dolayı, bütün muhlislerimiz hatta Bağdat ahalisinin kendisine karşı kuvvetli ihlasa sahip olduklarını yazmışsınız. Sizin yazdığınız ihlas, diğer memleketlerdeki huzur ve tevazu ehlinden hediye edilen makbul duaların ve güzel medh ü senaların yanında büyük denizlere karşı bir damla su gibidir. Hatta birçok zeki ve anlayış sahibi kimseler; Ebu Naib Efendi'den zahir olduğunu söylerler.

Hacı Muhammed'in ihlasını beyan etmişsiniz. Onun ihlası aşıkardır. İzaha gerek yoktur.

Genel olarak Süveydi ailesi, özellikle Molla Muhammed Emin ve Molla Esad mektup yazarak "Molla Muhammed Said'in yanına gelmek üzere sefere çıkmak istediğini onların kendisine mani olarak medresede kalıp ilim okutmasını ve tarikatı yaymakla meşgul olmasını emrettiklerini" bildirdiler. Bu konuda isabet etmişler. Muhammed Said'in çoluk çocuğunu terkedip buraya gelmesine razı olmam. Batın aleminde yakınlık ve uzaklığın bir olduğunu o yakinen biliyordur. Yakınlık ve uzaklık arasında hiçbir fark yoktur. Dolayısıyla buraya kadar yorulmakta hiçbir faydası olmaz. Kendisi ilim, amel, akşam ve yatsı arasında ve tan yeri ağarmasından güneş doğuncaya kadarki zamanı taat ve ibadetle ihya etsin.

Teheccüd namazı kılın.

Kendisine hatme-i hacedan yaptırmaya ve başarabilirse Kuran-ı Kerim hatmini indirmeye izin verdim. Benden talep ettiği hususa gelince, o konuda izin vermiyorum. Vakti geldiğinde onun da gerçekleşeceğini zannediyorum.

Muhlis dostlarımızın mektuplarına kendi yazımla yazamamış veya hiç cevap vermemiş olmam onlardan uzaklaştığım veya unuttuğum zannıyla yorumlanmasın.

Daha önce yazmış olduğum gibi bir kuşun yavrusuna duyduğu şevk ve arzudan daha fazla onlara muhabbet besliyorum. Hatta onları gençliğimin ilk çağlarından daha çok arzuluyorum. Ancak yanımda mektup yazacak kimse yok.

Şam'daki dostlarım benim huyumu bilmiyorlar. Ayrıca Allah'a hamd ve sena olsun din işleriyle çok fazla meşgul olmamdan boş vaktim olmuyor.

Onlardan ricam beni afv edip, hoş görmeleri, kalbi muhabbet, gıyapta yapılan dua ve cenaplarına yazabildiğim kadarıyla yetinmeleri.

Genel olarak bütün muhiplerimize ve özellikle sana sünnet-i seniyyeye ittiba, nefsanî arzu ve isteklerini terk etmeyi, meşrebini geniş tutmayı, tarikat ihvanının sürçmelerini görmemeyi ve onları affetmeyi, fani olan dünyanın zahiri güzelliklerinden kalben uzaklaşmayı, varlığını terk etmeyi, bütün gücünü Allah CC'a taat ve ibadetle sarfetmeyi ahde vefa göstermeyi, var olan ile kanaat etmeyi, şuhudu tahsil etmek için çok çalışmayı tavsiye ediyorum.

Kelamın sonu, hepinize selam olsun.

76. MEKTUP

Allah CC kendisinden razı olsun. Bize onun himmet ve medediyle yardım eylesin. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu büyük alim, kamil, fazıl mürşidlerden ve Bağdat'ta güvendiği kimselerden olan Şeyh Muhammed Cedit ve Seyyid Abdülgafur Müşahidi (kaddesallahu sırrahulaziz) 'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Kulların en zelilinden, efendilerim Abdülgafur ve Muhammed Cedit'e Kerim ve Mecid olan Allah'ın selamı, rahmeti üzerinize olsun.

Sizlerin bir süredir bir parça kağıtla veya mektupla hatırlarınızı soramadım. Eski dostum ve samimi muhlisim Ubeydullah Efendiyle birlikte sizlerde mektup yazmayı arzuladım.

Kendisini evine gönderdim. İlimden geriye kalan kısmı tamamlamasını ve alimlerin devamlı geçilen yol gibi kabul ettikleri meseleleri okumasını, ilim talebiyle meşgul olmasını emrettim.

Eskiden olduğu gibi irşad vazifesi ikinize verilmiştir. Siz irşadın azında çoğunda, küçüğünde büyüğünde serbestsiniz. Kendisinin başka uğraşları olacağından size karışmasın.

Sizlere parlak şeriata uymayı, aydınlık sünneti seniyyeye ittiba etmeyi, müslüman kardeşlerinize şefkatli ve uyumlu davranmayı, irşadınızın tesiriyle kendinizi beğenme hatasına düşmemeyi, en küçük şeylerde bile kendine güç ve kuvvetinizden uzaklaşıp, Allah CC'ın güç ve kuvvetine sığınmanızı, Musa Ceburi'ye güzel muamele ve iyilikle davranmanızı tavsiye ederim.

Selam.

77. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; müridi, eski dostu, ilim tahsilindeki arkadaşı allame, muhakkik mevlamız Şeyh Abdurrahman Ruzbehani'ye virdini değiştirme talebi üzerine cevap olarak yazmıştır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulları üzerine olsun. Gönderdiğiniz mektupla müşerref olduk. Mektubunuzda arz ve talep ettiğiniz hususun gerçekleştirilmesi için dua ettik.

Nefy ü ispat zikrine izin verilmesi, o virdi çekebilecek makama ulaşmaya veya büyük Hazretlerin (kaddesallahu sırrahulaziz) birisinin işaretine bağlıdır. Sizlere teveccüh ve iltifatımıza gelince bazı vakitlerde gerçekleşeceğini ümid ederim.

Mektup yazarken dikkat edilecek en mühim edep, müridin hallerini ve ulaştığı şeyleri az veya çok açıkça beyan etmelidir. Bu tarikatın azı da çoktur. Şu şiiri söyleyen bunu ne güzel ifade etmiştir:

Senin azın da bana kafidir

Hiç senden olana az mı denilir

Zikrin şeklini değiştirme talebinde bulunmak tarikat ehlinin bilinen adetlerinden değildir.

Kardeşin ve kardeşim Şeyh Ali'ye bakarak emredilmediğin meselelerle uğraşmaktan sakın, sonra azımsanmayacak faidelerden uzaklaşırsın. Büyük şeylerle uğraşmak çoğu sefer zarar getirir. Halbuki mürid bu zararın farkında değildir. Cenab-ı Hakk'ın: "Sevmediğiniz Bir şey sizin için daha hayırlı, hoşunuza giden Bir şey de hakkınızda şer olabilir. (Bakara 216) mealindeki ayet-i celilesi bu konuda kesin nastır.

Fakir ve hakir anladığım kadarıyla kalbinizin halleriyle nefy ü isbatı gerektirmiyor. Sizler de buna ulaştığınıza dalalet eden bir şey yazmamışsınız. Bu durumda eski vazifenize devam edin. İhlas ve itikattan kaynaklanan bir zan ile tarikat ehlinin adet ve kurallarını terketmenin kötülüğünü sadece havas olanlar değil avam tabakaları da idrak eder.

Kelamın sonu sizlere selam.

78. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Şeyh Ebü'l Hayr'a yazmıştır. Diyarbakır'daki halifesi merhum Şeyh Halid Cezeri'nin (radiyallahu anh) yanına gidip hatme-i haccana katılmasına izin verdiğini beyan etmektedir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed (aleyhi elfü elfi salatin ve selam)'e aline ve ashabına, salat ü selamdan sonra tasdik ve tevfik erbabına bizim Allah yolundaki muhlisimiz Ebu'l Hayr'ı Nakşibendi kabul ettiğimiz gizli değildir. Halifemizin yanında hatme-i haccana girmeye ve kalb virdlerini çekmeye kendisine izin verdik.

Kendisine parlak şeriatın hükümlerine ve Hazreti Muhammed Mustafa (aleyhi elfü elfi salatin ve selam)'ın sünneti seniyyesine uymayı; günahları ve çirkin huyları terk etmeyi ve bu abd-i acize hüsnü hatime için dua etmesini tavsiye ederim. Vesselam.

79. MEKTUP

Cenab-ı Allah CC bizlere O'nun medediyle yardım eylesin. Bereketlerinden üzerimize yağdırsın. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Koysancak'ı halifesi olan fazıl, alim, kamil mürşid mülazım Şeyh Abdullah Celi (kaddesallahu sırrahulaziz)'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Bu miskin ve aşkıdan şaşkın olanı seven, kınayıcıların kınamalarıyla ve ahmak kimselerin boş sözleriyle gevşemeyen muhibbime sonsuz inayet ve ikramla birlikte çok selam ederim. Çoktandır ayrılığınızın ateşiyle azaptayız. Karşılaşmayı beklemekten artık yorulduk. Mektubu getiren arkadaşın sizlere gelmesi söz konusu olunca ayrılık ateşini, sizleri hatırlamak vesilesiyle söndürdük. Hemen bir parça yazmak için acele ettik. Eski

sözlerimizin tazelendiğini, güzel ve kerim ahlakınıza iltifatımızın fazla olduğunu müjdeleriz.

Hatmeye, teveccühe, yüce tarikatın beğenilmesine ve yayılmasına itina göstererek çalışınız. Cuma ve salı günü sabahları kalbinize feyzin gelmesini ve değerli nazarları talep ediniz. Kamil mümin Rabbinin rızasından başka hiç bir şeye kulak asmaz ve iltifat etmez. Allah'tan başkasından kurtuluş ümit etmez. Vaktini şükürle değerlendirir.

Bulanıklığa sebep olan dumanlar açıldıktan sonra istikamet ehli olan kimseye gıpta edilir. Başkalarının kötülerine ve kınamalarına kulak asmayanların çalışmaları takdir edilir. Zorluk çıkaran halini zorla düzeltmeye çalışan pişmanlık parmağını ısıracaktır. O'nun kıyamete kadar da hatası düzeltilmez.

Her kelamın başında ve sonunda Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

80. MEKTUP

Allah CC kendisinden razı olsun. Medediyle bizlere yardım eylesin. Bu mektup Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz)'in muhlisi, güvendiği yakın dostu ve keskin görüş sahibi İbn-i Naib lakabıyla meşhur Seyyid Muhammed Esad Efendi (radiyallahu anh)'yedir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Selam ruhumun ve kalbimin yanında olduğu kimseye olsun. Muhabbet ateşini devamlı yanık tutan o muhabbet ateşinin huzuruyla şereflenmeden başka muradı olmayan kimseyi medh ve tebrik ederim.

Allah CC muhabbeti devam ettirsin. Benzerleri arasındaki makamını yükseltsin. Allah'a hamd olsun, bizler her yönden sizlerin arzu ve talep ettiğiniz gibiyiz. Keder ve üzüntüdeyiz. Sizin ayrılmanız bizler için en büyük bela ve musibettir.

Sizlerden ricam, hangi yolla mümkün olursa, imkan buldukça, durumlarınızın keyfiyetini bildirerek kalbimizi sözlerinizle ferahlatmanızdır. Cenab-ı Hakk maksadınızı seveceğiniz şekilde yerine getirsin. Sizleri himayesinin gölgesinden ayırmasın.

Kelamın sonu selam.

81. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu 1241 senesinde Beytullahü'l Harem'den Dımaşk'ı Şam'a İbn Ebu Feth adıyla meşhur olan fazıl,muhlisi Şeyh Salih Acluni'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulların üzerine olsun. Garip kuldan muhib, edip, güzel nesep sahibi Şeyh Salih'edir. Cenab-ı Allah kendisini rahmetine gark edip hıfz-u himeyesini kesmesin.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Mektubunuz geldi. Yazdıklarınız bizi sevindirdi. Allah'a hamd olsun. Mektup yazdığınız ana kadar bolluk ve sevinç içerisinde kötülüklerden selim bir hayat sürdürüyoruz.

Sizlere, en güzel tevfiğe ulaşmanız ve maksadınıza nail olmanız için dua ettik. Said cenabınızdan emel ve ümidimiz bizlere dua etmenizdir.

82. MEKTUP

Allah CC bizi onun medediyle kuvvetlendirsın. Onun bol ihsan ve yardımlarıyla bizleri faydalandırsın. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; allame, fazilet sahibi, güzel ahlak ve şerefli nesebe sahip Seyyid Muhammed Cündi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Zelil ve fani kul Halid en-Nakşibendi el-Müceddidi el-Osmani'den Allah yolundaki muhibbi ve rıza-i Bari için muhlisi güzel ahlak sahibi, alim, fazıl, zeki, Cündizade, Maarrütü'n-Numan müftüsü Muhammed Efendi'ye. Allah kendisini zamanın bela ve musibetlerinden muhafaza eylesin. Dünya ve ahiret maksatlarını kolaylıkla nasip eylesin.

Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun.

Mektubunuz bize ulaştı. Tatlı hitabınızda söylemek istediklerinizi anladık. Zat-ı şerifinizin selamette olduğunu, tam ihlas ve diğer faydalı hallerle huzur bulduğunuzu öğrendik. Bu ifadelerden lezzet aldık, memnun kaldık.

Bu durum, size daha fazla iltifat etmemizi gerektirdi. Ehl-i hakikatça malumdur ki, batın ehlinin kalpleri, müridlere onların sünnet-i seniyyeye ittiba, reddedilen bidatlerden kaçınma ve varlıklarını tamamiyle terk miktarınca meyl ve muhabbet eder. Bütün tarikat imamları arasında ortak olan şeyler şunlardır; kendi varlığını görmemek, bütün gayretleriyle Hakk yolunda çalışmak, mevcuda kanaat etmek, ahidlere vefa göstermek. Mevlayı müşahede ile O'ndan başkasını unutmak.

Size gücünüz yettiği kadar zikr-i hafiye sarılmanızı, icazet verdiğim viridlere devam etmenizi tavsiye ederim. Çünkü ehl-i keşifin ve bu yolun büyüklerinin ittifak ettikleri gibi kalp hastalıklarını tedavide en tesirli ilaç zikr-i hafi ve viridlere devamdır. Ayrıca bu fakir ve ilahi aşktan şaşkın olana Allah'ın tevfikine ve hüsnü hatimeye ulaşması için dua ediniz.

83. MEKTUP

Allah CC onun bereketlerinden bizi de faydalandırsın. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; değerli vezir, Akka vilayetinin hakimi, Abdullah Paşa'ya göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Bu fakir ve abd-i acizden, güzel ahlak sahibi, büyük vezir hazretlerine. Akan kaynak suyundan daha saf ve şeffaf dua ile esen rüzgarlardan daha nazik ve bereketli selam.

Bize ulaşan mektubunuz muhabbetin, ihlasın ve edebin çeşitlerini içermekte. Sahibini yücelten ayet ve hadisle sabit tevazuyu yansıtmakta. Bu fakirden makbul zamanlarda yapılacak güzel duaları talep etmişsiniz.

Sizler şuna inanın, önce İslam Sultanı (Müheymîn olan Allah CC onu korusun) sonra vezirler, devlet-i aliye'nin büyük ricali emirler, hatta kadılar ve müftüler için dua etmek bu fakirin boynunda ödenmesi gereken bir borçtur. Çünkü belde ve şehirlerin ıslahı onlara bağlıdır.

Allah'ın kullarının rahatı, kurtuluşu, ıslahı onların elindedir. Dolayısıyla onların iyi olmalarında genel fayda vardır. Fesadı da aynı şekilde genel fesada sebep olabilir.

Yalnız duaların kabul olması dua eden kimsenin kalbinin safiyetine ve dua edilen kimsenin kabiliyetinin güzelliğine bağlıdır. Mazlum ve çaresiz kimselerin isabetli oklara benzeyen duaları, bu fakirin ve miskin dualarına nazaran daha üstündür. Bir çok hadis-i şerifte bildirdiği gibi mazlumların dualarına facir veya kafir bile olsalar kabul edilmeye daha yakındır. Mazlumla Rabbi arasında perde yoktur.

Bu durum pak ve parlak olan şeriata itina etmenizi, beldenizdeki fakirlere ve halka karşı kırıcı olmamanızı gerektirir. Böyle yaparsanız kabul edilme vakitlerinde yapılan güzel dualara mazhar olursunuz.

Yüce Mevla'dan Sadat-ı Kiram'ın himmetlerine bağlı kalmanızı, Seyyid'ül En'am, karanlıkların nuru Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmeluttehayya)'in sünnetine yapışmaya devam etmenizi dilerim.

Kalp ehli tarafından gözetilmeyi dilerseniz, inkar ehlinin sözlerine kulak asmayınız. Allah CC'in bir kulundan yüz çevirdiğinin alametlerinden biri de; O kulun velilerin haysiyet ve şereflerine dil uzatmasıdır. Bu söz büyüklerin kelimidir. Kim velilerin aleyhinde konuşulan sözlerle kulak verirse o da onlardan sayılır.

Sizin vazifeniz inkar ehlini kovmak, fakir ve kalbi kırık olanlara iftira edenleri menetmektir.

84. MEKTUP

Cenab-ı Allah sırlarının nefhalarından bizlere ihsan eylesin. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz)bu mektubu; halifesi, Bağdat müftüsü Seyyid Ubeydullah Haydari (kaddesallahu sırrahulaziz) Efendiye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Abd-i aciz cefakar Halid Şehrizuri'den; beliğ beyanlarıyla tarikatın revaç bulmasına sebep olan hizmetçimiz, rıfk ve şefkat sahibi Ubeydullah Efendi'yedir. Allah CC özel yardımından istifade ettirsin. Takvasını ve ihlasını kuvvetlendirsın.

Şevkimizi coşturan, kavuşma günlerimizi hatırlatan mektubunuz mütaalasıyla şereflendik. Ard arda gelen habercilerinizle bu fakiri hatırlayarak birçok mektup gönderdiniz. Fakat bir sefer olsun taliplerin kabiliyetinin aynasında halinizi bildirmediğiniz.

Bir eşini görmediğim Ömer Efendi gibi dostlarımızın hallerinin keyfiyeti hakkında bir açıklama yapmadınız. Sık gelen mektuplarınız seyrekleşti. Halbuki mektuplaşmayı ve konuşmayı terketmek tarikattan yüz çevirmeye ve unutmaya sebep olur. Ehli kalbin nezdinde en mühim şey istikamettir. Halis müridlere göre makbul olmayan huy ise gevşeklik ve usançtır.

Bu fakir meşguliyetinin çokluğundan, söz sahiplerinin işlerinden kalben uzak olmasından dolayı dostları hayaline gelmiyor.

Sizlerden arzum ve ümidim, makbul ve müsteceb vakitlerde kabulü umulan dualarla, hüsnü hatimemiz ve Seyyid'il En'am Hazreti Muhammed Mustafa (aleyhi ekmeluttehaya)'in sünnetinin ihyasında muvaffak olmamız için duacınızı hatırlamanızdır.

Efendimizin ulu ashabına salat ve selam olsun.

85. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Şam'dan Bağdat'taki halifesi Muhammed Cedid'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Habibim Molla Muhammed el-Cedid'e -Allah CC kendisini sıratı müstakimde muvaffak eylesin. Hak ve hakikat ehli ile beraber yürümeyi öğretsin.-

Efendim Abdulgafur'a evlenme izni verdim. Evlenme masrafları normal olsun. Hatta az harcasınlar. Eğer benim sözüme göre hareket ederlerse sarf ettiği miktarı bildirsın. Oradan karşılanabilirse uygundur. İnşallah bütün masraflarını az veya çok ben karşılayacağım.

Molla Muhammed Musuli halis muhiblerdendir. İtikadıma göre ondan hiçbir soru veya cevap zahir olmaz.

Ev meselesi tevbekar hizmetçimiz, kardeşim, habibim, Naib Esad Efendinin ihtiyarına havale edilmiştir. Bu fakirin hallerinden geniş bilgi isterseniz Esad Efendiye müracaat ediniz. Onda kesin ve yakın haber vardır.

Mektupların cevaplarını yazmam için ısrar etme. Yanımda mektuplarımı yazacak yakınlarımdan kimse yok. Fakir ise Allah'a hamd olsun insanlarla bir arada oturma, gururlu kimselere laf yetiştirme hususunda sizler gibi değilim. Hadis-i Şerifte: "Ben ve ümmetimin müttakileri tekellüften uzağız." (Acluni, Keşfu'l Hafa I,232 Had. No:610) buyurulmuştur.

İnsanların mektuplarıyla uğraştığımda birçok hayırdan uzaklaşıyorum. Kim beni seviyorsa, hüsn ü hatime ve sünnet-i seniyyeye uymada başarılı olmam için dua etsinler. Benimde aynı şekilde onlara dua edeceğimi bilsinler.

Çok fazla mektuplaşmaya gerek yok. Mektupları fazla göndermek, bazen kınama, azarlama ve kalbin soğumasına sebep olur. Fakat mühim bir iş olduğunda veya kalbi sevindirecek bir haber olursa hiç beklemeden yazılsın. Böylece üzerimizdeki endişe ve karışıklığı gidermiş olursunuz.

Seyyidim Abdurrahman Ruzbahani Efendi razı olursa ailesiyle birlikte evimde otursun. Haya edep sakınırsa sen ve İbn Naib ısrar edin. Gerçekten istemiyorsa serbest bırakın. Evin durumuyla görevlendirdiğim kimse ilgilensin.

Hadikatü'n-Nediye kitabının sahibi Muhammed bin Süleyman (kaddesallahu sırrahuaziz)'a insanlarla ilgili rüyaları bildirmememk şartıyla selam ederim.

Son sözümüz selamdır.

86. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Bağdat'taki iki halifesine göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Seyyidim Abdulgafur ve Muhammed el Cedid'e selam ederim. Bu mektubu getiren kimse ehlinden uzak ve garip birisidir. Ailesi Yemen'de olup Basra üzerinden yanlarına gitmek istiyor. Yardım edebilecek kimselere bu konuda mektup yazın.

Sizlere Muhammed Said'in durumunu bildiriyorum. O, Abdulgafur'a itaat etmeye riayet etmemiştir. Bu konuda vesvese ve şikayet dolu bir çok mektup yazarak halifelerimi ve müridlerimi rahatsız etmiştir. Kendisine mektup veya başka bir şekilde bana müracaat etmemesini söyleyin. Müridlerden veya mürid olmayanlardan hiç kimseyi bana ricacı olarak vasıta kılmasın.

Sizlere tekrar söylüyorum. Gerek izin konusunda gerek icazet konusunda, gerek kabul edilme konusunda ve diğer konularda onunla ilgilenmek Abdulgafur'un vazifesidir. Ben Abdulgafur'u, kerim nesebinden başka hiçbirşey için sevmiyorum. Bununla beraber kendisinin tarikat adabına bağlı olduğunu da biliyorum. Dolayısıyla onun hakkında hiçbir şikayetçi kabul etmem.

Bundan önceki kendi el yazımla yazmış olduğum gibi Muhammed Said'in iznini halifem Abdulgafur'u razı etmesine ve emrine imtisal etmesine bağladım.

Kendisine Abdulgafur'un evliliğe hazırlık dönemi müddetince geçici olarak izin vermiştim. Tekkenin işlerinin ve hatme-i haceganın devam etmesinde yardımcı olmasını emretmiştim. Bağımsız bir şeyh olarak mutlak irşad için izin vermedim. Nasıl olur da o mektupla Bağdat'ın doğusunda ve batısında iftiharla "filan beni halife kılmıştır. Fakat Abdulgafur ve diğerleri hased ediyorlar." diyebilir.

İnsanlardan mektup alıp göndermiş. Halifelerimi kötüleyerek nefis-i emmare ve hased sahibi olarak nitelemiş. Her ne hali varsa Abdulgafur'dan başkasını kendisine şeyh edinmesin. Kesinlikle bana müracaat etmesin. Abdulgafur'un şeyhliğinden razı olmuyorsa kendisine izin verilmediğini bilsin. Nefsinden başkasını suçlamasın. Bununla beraber Abdulgafur'un da kusurlu ve anlayışının kıt olduğunu biliyorum.

Kelamın sonu selam.

87. MEKTUP

Allah CC bizi O'nun hidayet yolu üzerinde sabit kılsın. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Şam'da bulunan halifesi ve çocuklarının ilk vasisi olan Şeyh İsmail Enarini'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Pür taksir, abd-i aciz Halid en-Nakşibendi'den Şeyh İsmail hazretlerine -Allah kendisini güzel hal ve ahlaklarda muvaffak kılsın. Onu günahkarların ve suç işleyenlerin sığınağı yapsın.-

Yüksek hitabınızı taşıyan şerefli mektubunuz geldi. Mektubunuzda Muhammed Kerkük'den sadır olan çirkin fiilin affı için şefaathane olmuşsunuz. Bu miskin ve fakirin, gücü yettiğinde dostlarına ve ashabına karşı en güzel şekilde muamele ettiği, kötülüğü güzellekle müdafaaya çalıştığı sizlere gizli değildir. Ancak bazı insanların kötü ahlakı halim olan kimseyi de zorluyor. Hiç tasavvur edilmeyen davranışlara sürüklüyor. Öyle ki şer'an o kimseyi terketmemiz vacip oluyor. Artık güzel muamelede bulunmak gücümüzü aşıyor.

Hasılı adı geçen şahsa kalbimin bulanıklığı o dereceye varmıştır ki; sizinle tevessül etmeseydi affı dikenli ağacı el ile sıyırmaktan zor olurdu. Zira çok fazla fesad ve kötülüğü zahir oldu.

Gazabı yenmenin ecri ve sevabı Allah CC nezdinde çok büyüktür. Sizler onun affı için bizi hatırladınız. Bir göz için bin göze hürmet ve ikram edilir.

Kendisini mektubunun cevabında yazmış olduğum şartlarla af ve musamaha ettim. Kıyamet gününde faziletini umarak cezalandırmaktan vazgeçtim.

Vesselam.

88. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Bağdat'taki iki halifesine göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Seyyidim Abdulgafur ve Molla Muhammed el-Cedid'e selam ederim. Asırlarca insanların üzerine feyz yağdırmaya devam etsinler.

Mektubunuzda müslümanların rafizilere galip geldiğini yazmanız, kalbimin sevincine, gözümün ferah bulmasına sebep oldu. Bozgunculara buğz etmemden dolayı kalbimde hasıl olan kederi izale etti.

Mü'minlere yardım eden, bidatçıların fesadının kökünün kazınmasına fırsat veren Allah'a hamd olsun.

Evimin batı tarafındaki duvarının yıkıldığını, Habibim Abdurrahman Ruzbahani (kaddesallahu sırrahulaziz)'nin ailesinden hiç kimsenin zarar görmediğini, iki eski muhlisimizin, Hacı Mahmut ve Hacı Muhammed'in duvarı eskisinden daha güzel yapacaklarını yazmışsınız.

Seyyidim Abdurrahman Efendinin ve ehl-i beytinin zarar görmemesine Allah Tebareke ve Teala'ya fazlasıyla hamd ü sena ettim. Tamir masrafı hususunda sözünüz pek açık değil. Keyfiyetini ve masrafını kimin tarafından karşılandığını açıkça yazınız. Ben de ona göre parayı kime havale edeceğimi bileyim.

Eski dostum Molla Hattab'tan benim için bir kitap yazma talebinde bulunmanız kalbimi ferahlattı. Bunların hepsinden önemli olan; kitap ve sünnete yapışmanız, dini ilimlerin tahsilinde kuvvetinizi sarfetmeniz, ihlaslı bir şekilde amel etmeniz, daha önce sizlere yazmış olduğum nasihatlere imtisal etmenizdir.

Gerek muhlis gerek münkir olanlara af, afiyet, muhafaza, himaye , ibadetlerde başarılı olma, zararlı şeyleri terketme, dünya muhabbetinin ağına bağlanmama, dünya metaından kendini uzaklaştırma, haram yemekten uzak kalma ve kamil bir iman üzere ölme hususlarında dua ediniz. Vesselam.

Seyyidim ve gözbebeğim Mevlamız Muhammed Esad Efendi yaşadığı müddetçe terakkiye devam etsin. Kendisine, amcaoğluna Abdullah Efendi'ye, Hacı Miran'a ve ona intisab edenlerin hepsine selam ederim.

Molla Abdulgani ibn Cemil'e de selam ederim.

Büyük vezir hazretleri, bidatleri yok edip, sünneti ihya eden valilere genel olarak yaptığımız duaların kapsamına girmektedir. İnşallahürrahman ihlas ile galip gelmen ve Tevfik-i Bari'ye mazhar olmamız için özel dualarımızda sizleri unutmayacağız.

Dini ve dünyevi kötülüklerden selim bulunmasına duacıyım. Adaletle hareket etmesini, doğru yolda yürümesini, sünnet-i seniyyenin yayılması için yaptığı çalışmalarda muvaffakiyetini dilerim. Hakka yardımcı olmaya, din ve devlet düşmanlarını kahretmeye devam eylesin.

Dualarımızın sonu alemlerin rabbine hamddır.

89. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Kudüs-ü Şerif'teki muhlisi allame Şeyh Ömer el-Müctehid'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulların üzerine olsun.

Kardeşimiz Şeyh Ömer'e kerem ve nimet sahibi Allah'tan selam ve rahmet dilerim.

Sizler duacınızı mektup yazmakla ve hoş kelamla ihya ettiniz. Allah sizleri hayır ile mükafatlandırsın. Sizleri dünya ve ahiret zararlarından korusun.

Huzurun azlığından ve hatıratın çokluğundan şikayet etmişsiniz. Allah'a hamd olsun haliniz şükrü gerektirir. Zira sizler süluk yolunda daha yenisiniz. Huzur işi çok zordur. Zorluklara ve tehlikelere katlanılmadan kolaylıkla elde edilmez. Hatta elde edilmesi için dostları, memleketi ve ülfet ettiğiniz şeyleri terk etmeniz gerekir.

Yalnız kerim olan Rabbimden ümid ederim ki cenabınıza fazl ü ihsanıyla muamele edilsin. Huzurunuzu ümid etmediğiniz yerden karşınıza çıkarsın.

Sözümüzün sonu selam.

90. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Şam'dan Bağdat'taki halifesine göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Uzakta kalmış, terkedilmiş fakirden, seyyidi, dostu Abdulgafur'a ve ayrılık oklarıyla uzaklara düşmüş miskinden seyyidi, güvendiği Muhammed el-Cedid'e -Allah onlara iki cihan saadeti versin-

Mektubunuz geldi. Mektubunuzda gözümüzün süruru Bahaüddin'in bu tarafa yöneldiğini haber ediyorsunuz. Bahaüddin'in seferi konusunda ve yolda hizmetini yapan hizmetöi ve yardım eden kimseleri geniş olarak yazmışsınız.

-Hizmeti geçenlerin hepsini Allah dünya ve ahirette en güzel mükafat ile mükafatlandırsın.-

Şunu da bilin ki; Peygamber Efendimizin de bildirdiği gibi dünya bir sineğin kanadına değmez.

Bu mektubu yazdığım 17 Rebîevvel 1238 senesi perşembe gününe kadar onlar tarafından haber gelmedi. Allah'a hamd olsun hazırlıkları tamamdır. Her belde de asker onları kollar. O bölgenin büyükleri emniyetli bölgelere varıncaya kadar kendileriyle hareket ederler.

Eğer siz bizden sorarsanız Allah'a hamd olsun selametteyiz. Yüce Tarikat-ı Aliyye'ye rağbet artmakta ve parlaklığı yayılmaktadır. Yalnız bu fakirin bir köşeye çekilmeye olan meyli tahmin ettiğinizden daha fazladır. İnsanların bir araya gelmesiyle hatırım ve kalbim bulanmaktadır. Onlarla bir arada olmayı vakti boşa geçirmek olarak kabul ediyorum.

İnzivaya çekilmeyi o kadar çok istiyorum ki dostların aşırı talebine rağmen tarikatta ders vermeye başlamadığım gibi medresede de başlamadım.

Muhlisimiz Şeyh Ahmed Hatip teveccühle meşgul olmaktadır. Kendisine çok fazla rağbet var. Toplantılardan uzaklaşarak uzlete çekildiğimden yanımdaki arkadaşları beldelerine gönderdim. Molla İbrahim'i Cizre'ye; Seyyid İsmail Berzenci'yi, Şehriyar'a; Mahmud Sahib'i Süleymaniye'ye; Ubeydullah Efendi'yi Bağdat'a; Muhammed Meczub'u Kerkük'e; Seyyid Taha'yı Van'a gönderdim.

Sizler kitaplarımı çok güzel muhafaza ediniz. Yanıma gönderilmelerinde dikkatli davranınız. Musa Ceburi'ye güzel davranınız. Kendisini sevdiğim sizlerce gizli değildir.

Allah'ın selamı üzerinize olsun.

91. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Bağdat'taki halifesi Muhammed Cedit'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Miskin olan kuldan, kardeşim Muhammed Cedit'e -Allah CC O'nu selim kılsın.-

"Tasrih" kitabı merhum Musa Mendelavi'nin oğlu İsa'nın yanındadır.

"Şerhül-Metali" de Süleymaniye'deki Mehum Molla Abdülaziz'e ödünç olarak verilmiştir. Molla Abdurrahman o kitabı kardeşi Molla Ali'den alıp, sana göndersin. Her iki kitabı ve aylar, günlerle ilgili küçük kitabımla birlikte bize gönder.

Daha önce sizlere yazdığım hususi nasihatlarımla ilgili mektubun birer suretini kardeşim Şeyh Mahmud'a, Molla Abdullah'a ve Hidayetullah Erbili'ye gönder. Aynı mektubu Molla Muhammed Said Süveydi'ye iade edeceksin.

Mektubun içindeki nasihatlere kim muhalefet ederse bana bildirin. O kimseye edepleneceği şekilde muamele edeyim. Dünyanın sonu geldiğine dair alametler, birbirini tamamlar şekilde arka arkasına geliyor. Bu durumda emanet olan dünya sizi aldatmasın. Nefsi emmarenin arzularına ve temennilerine aldanmayın. Hangi vasıta ile olursa olsun, bana haber göndereceksin.

Molla Mustafa'nın bana gönderdiği, "İsabe" kitabı hakkında tam bir açıklık getirmemişsiniz. Parasıyla veya ödünç olarak mı gönderdiniz bana bildirsın.

"Suyuti" kitabının haşiyesinden, müellifin eliyle yazılmış olan nüshayı Abdülfettah'a vermiştir.

Molla Hattab'ın hattıyla bana özel nüsha yazılsın. Eğer fazla ücret talep ederse zararı yoktur.

Bütün dostlara, özellikle kardeşim Mahmud'a selam olsun.

Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

92. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; Şeyhü'l-İslam, Müftü'l Enam samimi muhlisi Mekkezade Mustafa Efendi'ye -Allah kabrini kokulu ve hoş eylesin- göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Said kullarına manevi yakınlığı ihsan eden Allah'a hamd olsun. Allah CC birçoklarına manevi yakınlığı ihsan ettiği gibi bazı insanları da feyz ve kereminin okyanusundan mahrum bırakmıştır. Mahrum bıraktıkları, Allah'ın görünen ve ortadaki güzelliklerine iltifat etmemişlerdir.

Salat ü selam en büyük halife, gizli hazine cemal ve celalin mazharı Efendimiz (aleyhi ekmeluttehaya)'in üzerine olsun.

Utbe ve Uteybe'nin şekaveti, Suheybi Rumi (radiyallahu anh) ve Bilal-i Habeşi (radiyallahu anh)'nin saadeti, ibret alan kimseye kafidir. İhlasınızı ve güzel itikadınızı bildiren mektubunuz bize ulaştı. Muhabbet ve sevginizi dile getirmişsiniz. "Kamusu'l Muhit" kitabının güzel bir nüshasını hediye olarak göndermişsiniz. Hediyeleşmek muhabbeti getirir.

Hediyeyi çok nadir kabul etmeme rağmen reddetmekle kalbinin kırılacağını düşündüm. Daha özel bir hediye ile karşılık vermek düşüncesi ile kabul ettim. Halinize riayet etmek, kalbinizi ferahlandırmak ve kırılmasını önlemek için adetlerimize muhalefet ettik.

Mukabil olarak sizlere değerli dualar hediye ettim. Bu dualar değil ahiret ehlinin yanında, dünya ehline göre hediyenizden daha kıymetlidir.

Dünyanın ziynet ve güzellikleri arasında, fakirlerin hizmetinde şevk duymanız, kalbinizin onlara doğru çekildiğine, yardım ve mededin geldiğine en açık delildir. Bu durumunuz hediye göndermenizden bizce daha kabule şayandır. Bizleri sizlere daha güzel nazar eylemeye sevk eder. Gafletle kuşatılmış bir ortamda bizleri hatırlamanız nadir kimselere nasip olan bir davranıştır.

Cenab-ı Allah sizlerin kendisine yönelmenizi arttırsın. Sizleri maksat ve arzularınıza vasil eylesin. Kötülenmiş zahiri güzelliklerden yüz çevirmeyi sizlere kolaylaştırsın. Çirkin bid'atleri yok etmede ve parlak sünneti ihya etmede sizlere yardımcı olsun. Sünnet sahibinin üzerine salatın en efdali ve selamın en kamili olsun. Şu şiir ne kadar güzel ve yerindedir:

Düşün ki dünya toptan sana yönelmiş

Sonu terketmekse; bu ne boş şeymiş.

Dünyan benzer sanki bir gölgeliğe

Az gölgeler seni gider zevale.

Cenab-ı Allah, bize ve size, salih kullarına gösterdiği gibi dünyanın hakikatini görmeyi nasip eylesin. Ayakların kaydığı, pişmanlığın fayda vermeyeceği zaman gelip çatmadan evvel bizleri ve sizleri gaflet uykusundan uyandırсын.

Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

93. MEKTUP

Allah CC kabrini nurlandırсын. Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu; talebesi, allame, meşhur alim Seyyid Mahmud Şihabüddin Alusi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulların üzerine olsun.

İhlasınızın fazlalığını ifade eden, kemali muhabbetinizi ve bağlılığınızı bildiren mektubunuz geldi. Cenab-ı Allah sizi habibi Hatemü'l Mürselin (aleyhisselatu vessalam)'in mütabaatında başarılı, selef-i salihin'in siret ve ahlaki üzerinde sabit kılsın.

Sakın ola ki leşe benzeyen dünya metına aldanmayın. Çirkin bid'atlardan kaçının ve kaçın.

Sizlere, lezzetlere dalmayı terketmenizi, şeriata ve tarikata canla başla, dört elle yapışmanızı bu fakiri ve ilahi aşktan şaşkın olanı hüsn ü hatime duasıyla hatırlamanızı tavsiye ederim.

Mektubun başında ve sonunda sizlere selam olsun.

94. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu halifesi, Harem-i Şerif'teki sufilerin imamı Şeyh Muhammed Salih'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kullar üzerine olsun.

Fazlı ve ihsanı genel ve geniş, cemal ve celali mukaddes olan Allah CC 'dan ricam; umumi olarak o yüce mekanda bulunan bütün müslüman kardeşlerimizden, özellikle Seyyidim Şeyh Salih tarafından hatırlanmak ve ismimizin zikredilmesidir. Böylece o yüce makamda bulunanların iltifatlarıyla feyz ve felaha ereyim. Seyyidim Şeyh Salih'den -Allah Teala ömrünü uzatsın- hüsn ü hatime için dua etmesini dilerim.

Sizlere müjdelere olsun. Uyanın! O belde de ikamet etmekle bahtınız ne kadar güzeldir. Keşke ben de sizlerle beraber olsaydım; orada büyük fütuhata nail olurum.

Nimet sahiblerine nimetleri afiyet olsun

Bu aşk-ı bıçare de (ah) ile yarı bulsun.

Faziletin ve mertliğin önderi Hazreti Peygamber (aleyhi ekmeluttehay) cömertliğine uyarak sizlere bir seccade gönderdik. Ayağınızı basmakla onu şerefliendireceğinizi ümid ediyorum. Onun için ne büyük saadettir.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

95. MEKTUP

Mevlana Halid (kaddesallahu sırrahulaziz) bu mektubu Bağdat'taki halifelerin reisi allame, Seyyid Mahmud Geylani Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Yüksek ve en iyi dualarla birlikte selam ederim.

Cenabınıza layık olan Allah'a yakarıştan sonra, selamlarımı hediye ederim. Allah CC'dan dünya ve ahirette felahınızı rica ederim.

Emrinize imtisal ederek duayı talep eden kalbinizi hoş etmek için Cenab-ı Hak'tan dünya ve ahiret hayatında iyiliğinizi arz ve talep ederim.

Önce şunu belirtiyim. Talebiniz hususunda kabiliyetimiz ve cesaretimiz yoktur. Zira her tarafım günahla örtülmüştür.

Ayıplarımı da itiraf ederim. Allah'tan kendim ve sizler için dünya ve ahirette af ve afiyeti talep ederim. Sizlerden ricam, duaların kabul edilme vekitlerinde bize hüsn ü hatime ile dua etmenizdir.

Seyyidü'l Mürselin'in ittibası üzerine istikameti talep ettiğinizde, selef-i salihinin hidayet yollarına uymayı istediğinizde, sünnet-i seniyye'ye olup, çirkin bid'atlerden kaçınmak için yaptığınız dualarda bizi hatırlayın. Salih din kardeşlerimizin gıyabımızda yaptıkları duaların kabul olunması ve yerine ulaşacağı ümid edilir.

Cenab-ı Allah bizlere ve sizlere dünyanın hakikatini, müttaki kullara gösterdiği gibi gösterebilir. Bizi mukaddes kullarıyla haşreylesin. Bu Allah CC'ın katında zor bir iş değildir. Mektubun başında ve sonunda Allah CC'ın selamı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun. Zahiren ve batınen Cenab-ı Mevla Teala sizleri velilerin ruhaniyeti ile teyid edip, istikametle şerefliendirsın.

Dualarımızın sonu, Hamd olsun alemlerin Rabbi Allah'a.

96. MEKTUP

Allah CC nefesleriyle bizleri yüceltsin. Kalblerimizi marifetinin nuruyla nurlandırsın. Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu halis müridi Molla Yahya Mervezi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Nimetlerine karşı Allah CC'a hamd olsun. Salat u Selam bütün peygamberlerin imamı Hazreti Muhammed'in sallallahu aleyhi vessellem üzerine olsun. O'nun eziyet gördüğü gibi hiçbir peygambere eziyet edilmemiştir. Salat u Selam aline, ashabına, ezvacına ve ahababına olsun.

Seyyidim, senedim, fakirlerin dayanağı, tarikatın rağbet bulmasına sebep olan allame cenabınızdan gelen keremli mektubunuz bizi şereflendirmiştir. -Allah bizim tarafımızdan sizi en güzel şekilde mükafatlandırsın.-

Mektubunuzu kemal-i ihlas, iştıyak, güzel ahlakla ve hamd edilecek hasletlerle dolu bulduk. Şeyh Maruf'a gönderdiğiniz cevap da bize ulaştı. Kerem ve şevket sahibi Allah tarafından kendisine hüsn ü hatime ihsan edilsin.

Şeyh Maruf'a gönderdiğiniz cevap kendisini durduracak deliller taşımaktadır. Hatta alimler ve irfan ehli, ondan istifade edebilir. Mektubu valimizle birlikte kendisine gönderdik. Kanaatim o yönde değil ama inşaallah faydalanır.

Sizlere yüce tarikat-ı aliyenin rağbet bulmasına, kudretinizin yettiği ölçüde cehd ve gayretinizi sarf etmenizi, sıkı bir şekilde tavsiye ediyorum. Uzun zamandan beri tarikatın eserleri kaybolmuştur. Deliller göstererek müslümanları bu tarikata teşvik ediniz. Tarikat-ı aliyenin Sadat-ı Kiram'ının kaddesallahu sırrahulaziz nezdinde makbul ve değerli olabilmek, ancak dinin adet ve alametlerini ihya etmek ve müridleri takviye etmekle mümkün olduğu, yakın derecesine ulaşmış bir bilgidir.

Bizler şöyle işittik: İmadiyye-i Mahmiye'ye bağlı olan köylerin çoğunda camiler vardı. O camiler cemaat ve zikir ile doluydu. Şimdi ise yıkılıp gitmiş veya kimse namaza gitmediği için muattal kalmıştır. İster bu miskin adına, isterse kendiniz muhlisimiz Zübeyr Paşa'ya emir edip, camileri tamir ettirseniz sizler için büyük bir sevap olur. Ebu Hureyre radiyallahu anh yoluyla Peygamber Efendimiz'den aleyhisselatu vesselam rivayet edilen bir hadis-i şerifte

"Ümmetim fesada düştüğünde sünnetime yapışan kimseye yüz şehid sevabı vardır." buyrulmuştur.

Bütün çocuklarınıza selam ederim.

Habibim Molla Muhammed Emin'e de selam ederim. Cenab-ı Allah kendisini saidler cemaatine dahil edip, kıyamet gününde nebilerin ve velilerin sancağı altında haşr eylesin.

Tarikat-ı aliyenin, evrad ve hizmetine devam ediniz. Gerçekte kalbi hastalıkların tedavisinde, onlar en başarılı ilaçtır. Hiç kimse bilen gibi sana haber veremez.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun

97. MEKTUP

Bu mektup Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz 'in vasiyeti hakkındadır. Vefatından önce halifelerine yazılmıştır. Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz vefatından hemen evvel salı günü ve çarşamba günü vasiyet etmiş, vasiyetini dört sefer tekrarlamıştır. Vasiyetinin birinci ve ikinci seferlerinde şunları söylemiştir:

"Malımın, arazilerimin, hatta evimin üçte birini hayır işleri için vasiyet ettim. Vasiyetimi uygulayacak önce Şeyh İsmail Enarini, sonra Şeyh Muhammed Nasib, sonra Şeyh Abdülfettah Akri'dir. Bu kimseler kabrimin yakınlarına sebil olarak bir sarnıç yapsınlar. Benim kabrime, çocuklarımin, akrabalarımin ve halifelerin kabirleri üzerine tazim ifadeleri olmadan ve lakap kullanmadan işaret koysunlar. Kabrimin taşına; "Bu kabir kerim olan

Mevlasının rahmetine muhtaç filan b. filan en-Nakşibendi el-Müceddidi" şeklinde bir ibare yazsınlar. Kitaplarımı daha önce vakfetmiştim. Malımın üçte birinin bin kuruşunu namaz iskatim için versinler."

Bir ve ikinci seferlerinde irşad konusunda hiçbir şey söylemedi. Üçüncü ve dördüncü seferlerinde ise birinci ve ikinci seferdeki vasiyetlerine tekrar etti. Vasiyetine bakacaklar arasında İsmail Gazi'yi de koydu. Onlardan sonra vasilğini akrabasından en uygun ve salih olana havale etti. Onlardan sonra ilim ve irşada ehil olmak şartıyla Tarikat-ı Aliyeyi Halidiye'deki raşid müridleri vasi tayin tayin etti.

Kitaplarının vakıf tarzını, 92. mektupta adı geçen Şeyhü'l-İslam Mekkizade Mustafa Asım Efendi'nin hediye ettiği Haznevi Kamusu'nun ilk sahifesi üzerine mübarek eliyle yazarak vasiyet etti. Kitaplarının evinden çıkartılarak önce medrese yaptığı cami olarak vakfettiği yere konulmasını oradan çıkarılmamasını vasiyet etti. O makam halen cami olup, Kerevet mahallesindedir.

Vasiyetinde müridlerin ve oğlu Bahaüddin'in annesi olan şerefli hanımından başkasının harem işlerine karışmamasını vasiyet etti. Onlar için gerekli ev ihtiyacının teminini vasiyet ettiği üçte birden çıkarılmasını belirtti. Süt emzirme zaruretinin dışında hiçbir yabancı kadının eve sokulmamasını, zaruret gereği olarak süt emzirmek için getirilecek olan kadının süt emzirme müddeti bitmeden evden çıkartılmamasını vasiyetine yazdı.

Sonra şöyle buyurdu: "Memleketimdeki cinsi ve sınırı bilinen arazim, oradaki kardeşlerime verilsin." o zaman hayatta Şeyh Mahmud Sahib ile bir de öz kızkardeşi vardı. Vasiyeti şöyle devam etmektedir.

"Yukarıdaki vasiyet ettiğim Şeyh Ahmed Bekai'nin ve Şeyh İsmail Zelzevi'nin borçları verilsin. Tarikattaki fakirlerin işeleri bu sülüsten temin edilecektir. Onlara yemek hazırlayınız. Medresede namaz kılmayı ihmal etmeyin. Hatme-i Haceganda yapılsa sevinirim. Medrese Molla Bekir ile Molla Ömer'in adlarına bağlı kalsın." İrşad konusunda yine Bir şey söylemedi. Sadece "Halifelerimin Şeyh İsmail Enarini'nin rey ve görüşünden dışarı çıkmamalarını isterim." dedi. Kimin irşad postuna oturacağını işaret etmedi. Bunun üzerine Şeyh İsmail şöyle cevap verdi:

"Efendim ben o vazifeyi sevmiyorum ve layık da değilim."

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz "Sevmediğin ve rağbetin olmadığı için irşad konusunda senin emrinden çıkmasınlar,dedim." Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz devamla şöyle buyurdu:

Ahlakımı, şekil ve cemalimi sayarak ağlamayınız. Etrafa mektup yazarak vefatımı hiçbir kimsenin üzülmemesini ve ağlamamasını tenbih ediniz. Bana sevgi ve muhabbet besleyen benim için kurban kessin. Bazı sekr ehli gibi; "Arkamdan sadakaya, Kuran ayetlerinin okunmasına ihtiyacım yok." demiyorum, bilakis Fatiha ve İhlas-ı Şerif'lere çok ihtiyacım var.

Daha sonra fazla gayretinden dolayı şöyle buyurdu:

"Haremime karşı dikkatli olun. Dikkatli olun. Ya İsmail, sen onların hakkında iyi bir şekilde hareket etmezsen, kıyamette beni göremezsin."

"Namaz üzerime farz olduğundan bugüne kadar olan namazlarım sayılsın. Bütün farz namazlarım kaza edilsin."

Vefat ettiğinde yaşı elli seneden bir ay 17 gün eksikti. Bu duruma göre otuz beş yıllık namaz kaza edilmesi gerekir. Bu hesap allame Şeyh Muhammed bin Süleyman el-Halid el-Bağdadi'nin "Hadikatü'n-Nediye" kitabında belirttiği yaş müddeti bizim belirttiğimize muhaliftir. Sözlerinin devamında şöyle dedi:

Şeyh Ahmed Hatip, Şeyh Muhammed Salih ve Şeyh İsmail bin Zelzevi beni af etsinler. Haklarını bağışlasınlar. Sizler beni hoşgörünüz. Diğer beldelerdeki bütün mensuplarım da haklarını bağışlasınlar.

Şunu da bildireyim ki bütün fiillerimde kurtuluşumu, ıslahınızı ve Allah rızasını kasedtim. Ya İsmail halifelerimin kadr u kıymetini bilin. İrşad ve tarikat işlerinde haremime danışmayınız. Zamanımdaki tekkelerden başka tekke inşa etmeyiniz.

Kim yeni bir şey yapmak isterse İdas Camii'ni tamir etsin. Hepiniz birlik olun. Varlığı ve nifakı bırakın. Kabirde gözümü sevindirecek ameller işleyiniz. Vasiyet ve ikaz ettiğı hususları umumi mecliste söyledi. Daha sonra kimseyle az veya çok bir şey konuşmadı. Harem tarafına geçip, abdest alıp iki rekat namaz kıldı. Sonra da "şimdi tauna yakalandım" dedi. Allah CC'a yönelip, yüzünü kibleye doğru çevirdi. Kalbi haller ve gaybi münacaatla meşgul oldu.

Ruhum kendisine feda olsun. Yanına gelenleri uzaklaştırdı. "Beni Rabbimle bırakınız. Sizlere lazım olan hiçbir sözü bırakmadım. Hapsini söyledim." dedi.

Sonra tam bir istiğraka dalıp, hiç ayılmadı. İstiğrak hali çarşamba yatsı namazından sonra cuma gecesi akşam namazına kadar devam etti. Akşam namazının ezanıyla beraber istiğraktan ayrıldı. Müezzine "Allahu hakkun" diye cevap vererek, dört sefer tekrarladı. Sonra da aşağıdaki ayeti kerimeyi okudu. Meali;

"Ey huzura eren mütmain olmuş nefis. Sen Allah'tan razı O da senden razı olarak Rabbine dön. Gir iyi kullarımın arasına. Gir cennetime." (Fecr, 27-30)

Bu ayet-i kerimeleri okuduktan sonra temiz, zarif, pak ve yüce ruhu Vehhab ve Kerim Padişahının emrine icabet ederek gayet şeref ve ünsiyetle kudsi alemle birleşti. Fena aleminden beka alemine göçtü. Bol izzet ve ikramla birlikte sevgili, sevgiliye vasil oldu. Yüce Allah bizleri onların zümresinde ve Hazreti Fahri Alemin aleyhi ekmeluttehaya sancak ve bayrağı altında haşr eylesin.

Dünyadan ayrılmasıyla tanıyan ve tanımayan herkesin kalbi eridi. Yeryüzü ağlama sesleriyle doldu. Üzüntüsünden ah vah etmeyen hiçbir mü'min görünmezdi. Cenab-ı Allah CC O'nun Gavslik rütbesini, Veba şehadetiyle kat kat yükseltti. Vefatından evvel kendi kabri için gösterdiği Kasyon Dağının eteğindeki Nur tepesine defnedildi.

Fazilet ve şeref sahibi Şeyh Seyyid İsmail Gazi Efendi, vefatı hakkında açıklamalı geniş bir kitap yazmıştır. "Hasilü'l-Üns Fi İntikal-i Hazreti Mevlana İla Hadirati'l-Kuds" isimdeki bu kitaba geniş bilgi için müracaat edebilirsiniz.

Bu konuda açıklamalı bir yazıyı "Hadikatü'n-Nediye" kenarına talik olarak yazdım.

Mevlana Halid'in kaddesallahu sırrahulaziz vefatı İslam'ın başına gelen büyük bir musibettir. Bu musibetten en fazla etkilenen mürşid olan halifeleri idi. Fakr ehli Nakşibendi tarikatının müridleri ve ilmiyle amil alimler bütün müslümanlar bu vefattan çok etkilendiler.

Hepimiz Allah'ın mülküyüz. Hepimiz sonunda O'na döneceğiz.

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bedenlerde, ruhlarda ve kalplerde tasarruf sahibi idi. Gerek hayatında gerekse vefatından sonra sayı ile sınırlandırılmayacak kadar çok olan kemalat ve keramet onun Gavs olduğuna şahadet eder. O mertebeye Peygamber Efendimiz'in aleyhi ekmeluttehaya izini en sağlam şekilde takip ederek ulaşmıştır. Makam-ı Muhammediyye'ye aleyhi ekmeluttehaya varis olan Gavsul Ferd'in irşaddaki rütbesi hayatında ve vefatından sonra sadır olan kemalatıyla şöhet bulmuştur.

Vefatıyla mededi kesilmemiştir. Kendi pak nefsiyle özellikle Cennetin yüce makamlarındaki müridlerine ve umumen memleketteki bütün muhiblerine yardım ediyor.

Hakikatte o kınından çekilmiş kılıç gibidir. Nakşibendi fakirlerine eziyet verenlere azap ve intikam kamçısıdır. Bu durumu biz gözümüzle müşahade ettik.

O'nun keşif ve kerametleri akıl ve basiret sahibi kimselere göre, gündüzün ortasında görülen güneş gibi apaçıktır. Ancak onun cemalinin feyzinden mahrum olan ve kemalatının saadet kapılarını açmaktan mahrum bırakılan kimse O'nun büyüklüğünü inkar eder. Bu kimsenin kalbi artık kördür. İmanın gittiğinden ve yok olduğundan haberi olmaz.

Gökteki yıldızların sayılamadığı gibi O'nun kerametleri de sayılamaz ve vefatından sonra menakıbının dalgalı denizine dalan kimse, kendi sıfatlarına münasip olandan başka bir şey çıkaramaz.

98. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Şemdinli'li büyük alim, kamil Seyyid Taha Hakkari'ye kaddesallahu sırrahulaziz göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Kerim ve nimet sahibi Rabbimizin selamı ve rahmeti üzerine olsun. Rabbim sizleri irfanından hisselendirsin ve ihsanıyla nimetlendirsın. O CC yardım sahibi ve esirgeyicidir.

Mektubunuzun gelmesiyle müşerref oldum. Talebinizin ve maksudınızın vasıl olması için Rabbime yalvardım. Duanın kabulünü ve istediğim şeylerin gerçekleşmesini, ihsan ve in'am sahibinden ümid ediyorum.

Benim ashabımın hepside sizlerin felahınızı ümid ve rica ederler. Özellikle seyyidim, Seyyid Abdülkadir Berzenci ve Hacı Musa ali cenabınızdan iman selameti için dua etmenizi rica ederler. Sizler hakikaten merhamet ve ihsan ehlisiniz.

Cenab-ı Allah bizleri ve sizleri kendi rızasıyla meşgul etsin. Masivasından yüzümüzü çevirsin. Dünyadaki aşağılık mal sevgisi yüzünden gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hiçbir kimsenin kalbinin göremediği nimetlerden alıkoymasın. Amin.

99. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Bağdat'tan Şam'daki büyük halifesi, "Nurü'l Hüda" ve "Adabu's-Şeyhi ve'l-Mürid" kitaplarının yazarı Şeyh Ahmet Hatip Erbili'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Muhabbet ve ikram dolu selamım, Allah yolundaki kardeşim, tarikat-ı aliyenin muhlisi Molla Ahmed Efendi en-Nakşibendi eş-Şafi üzerine olsun. Allah Teala onu bütün afet ve belalardan selim kılsın.

Bizden soracak olursanız Allah'a CC hamdolsun, sıhhat, afiyet ve Allah'ın CC eksiksiz nimetleri içerisindeyiz. Cenab-ı Allah'tan bizler ve sizler için istikamet devamını dileriz. Dolayısıyla istikamet sebeplerini tahsil etmeye gayretle çalışınız. Gerçekten bir istikamet bin kerametten daha hayırlıdır. Sizlere parlak sünnetin ihyasını, çirkin bidatlerin yok edilmesini ihlas ile ilimleri yaymakla meşgul olmanızı, Havas ve Sadat-ı Kiram'ın kaddesallahu sırrahulaziz edeplerine yapışmanızı, varlığınızı yok ederek var olanı Allah yolunda vermenizi, yok olan şeyler için sabırlı olmanızı, Allah'a çok yalvarmanızı ve bu miskini de hayırlı dualarla hatırlamanızı tavsiye ediyorum.

Mektubumun başında ve sonunda sizlere selam olsun.

100. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Trablusşam'daki Seyyidlerin başkanı allame, Seyyid Halil Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. Selam Allah'ın Resulüne aleyhi ekmeluttehaya aline ve O'na dostluk yapan etbai'na olsun.

İhlasınızın çokluğuna dalalet eden ve sevginizin kemalini ve güzelliğini bildiren mektubunuz geldi. Allah Teala sizleri habibi, peygamberlerin sonuncusunun aleyhi ekmeluttehaya ittibaina ve selefi salihin yolunda yürümeye muaffak eylesin.

Sakin bu alçak, leşe benzeyen dünyaya aldanma. Sizleri çirkin olan bidatlardan kaçınmayı, lezzetlere dalmayı terketmeyi, tamamıyla şeriata ve tarikata yapışmayı, onlara canla başla sıkıca sarılmayı ve bu aşktan şaşırılmış fakiri güzel sona ulaşması için duanızla hatırlamanızı tavsiye ederim.

Mektubun başında ve sonunda selam olsun.

101. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Kudüs-ü Şerif'ten, Şam'ın müftüsü ve oranın seyyidlerinin başkanı, kerem ve şeref sahibi, Hazreti es-Seyyid Hasen Takiyyuddin Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Nazik kardeşim, şefkatli muhibbim ve sadık dostum seyyid Hasen Efendi'ye selam olsun. -Allah Teala CC kendisine yönelmeyi devam ettirsin. Ümid ettiği şeylere ulaştırsın.-

Cenabınıza çok fazla iştihak duymamızdan dolayı bir hatırlatma vesilesi bekliyorduk. Çok uzun zamandır, seferde olduğumuzdan hatırlamaya vesile olacak sebebi sizden bekledik. Bekleyişimiz sürerken kardeşimiz Seyyid Abdurrezzak Kutup buraya geldi, tarafınıza dönmek istedi. Biz de hemen acele ettik, onunla beraber size bu mektubu gönderdik.

Allah'a CC hamd olsun. On dörtlük aya benzeyen şerefizin parladığını ve hayalinizden gelen süslü rüzgarların kokusunu müşahade ettik. Haberlerinizi göndererek bizi ferahlandırdınız. Tatlı ve şirin sözlerinizle bizleri unutmayınız. İzin verdiğim zikirlerle devam etmekle bizi sevindiriniz. O zikirler bütün kalbi hastalıklar için tesirli ilaçtır.

Size selam olsun.

102. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu Kudüs-ü Şerif'ten, Muhakkiklerin sonuncusu İbni Abidin lakabıyla meşhur, Seyyid Muhammed Emin'e göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Safi ve şeffaf suya benzeyen ilim ve nur sahibi özlediğim, cemaline müştak olduğum büyük alim İbni Abidin'e en sıcak sevgi ve en bereketli selamlarımı sunarım.

Mülakatınıza iştihakımız arttı. Muhabbet ve aşk ateşinin harareti yükseldi.

İştihakımız visalimizi bugüne kadar gerçekleştiremediğinden, şerefli tarafınıza, Şeyh İsmail Enarini'nin yönelmesi, muhabbetimizi açıklamak ve mübarek makamlarda cenabınıza dua edip, İslam aleminin eserlerinizden faydalanması için niyaz etmeye acele ettik. Eğer sizler bizim halimizin keyfiyetinden ve kalbimizin rahatlığından sorarsanız Allah'a CC şükürler olsun. Sadece uzaklığımızdan dolayı kalbimizin yanmasından başka birşeyden şikayetçi değiliz. Allah-u Teala'dan ümid ve ricam sizlerin de benim gibi olmanızdır. Hallerinizi bize göndermeye ve işlerinizi bize açıklamayı ihmal etmeyiniz. Zira sizler için, bütün gücümüzü sarfetmekte Yüce Allah'ın yardımıyla kusur etmeyiz.

Selam üzerinize olsun. Kalbim ve ruhum yanınızdadır.

103. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Kudüs-ü Şerif'ten, Şam'ın muhaddisi olan Şeyh Abdurrahman Küzberi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hakir ve fakirden, Seyyidim Kerim ibni Kerim'e -Allah ona geniş lütfuyla muamele eylesin.-

Keremli mektubunuzla müşerref olduk. Devam eden muhabbetinizin çokluğuna muttali olduk. -Allah sizleri hayr ile mükafatlandırsın. Faziletlerini ve nimetlerini bol bol üzerinize yağdırsın ve kıyamet gününde kendi gölgesinde olan kimselerden eylesin.-

Kardeşim, habibim, faziletli Şeyh Abdurrahman Tayyib'e ve samimi muhlisimiz, Molla Ahmed'e selam ederim.

Hepinizden ricam bizleri salih dualarla hatırlamanızdır. Bizler de sizlere dua etmekte inşallah kusur etmeyeceğiz.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

104. MEKTUP

Allah CC kendisine dostluk edeni dost, düşmanlık edeni düşman eylesin. Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu; Molla Muhammed Süveydi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kulların üzerine olsun.

Bütün kerem sahibi Süveydi kabilesinin ulularına selam ederim.

Seyyidim, alim Molla Muhammed Emin'e selam ederim.-Resuller Efendisi aleyhi ekmeluttehaya, Peygamber Efendimiz'in aleyhi ekmeluttehaya yolu üzerine devam eylesin. Allah'ın salatı alinin ve ashabının üzerine olsun.-

Mektubu yazmamın sebebi, ayrılığın uzaması, muhabbet ve iştiağın yakıcılığıdır. Vefakar dostumun halini sorup, aradan geçen uzun zaman içerisindeki keyfiyetinizi öğrenmek istedim. Seferin zorlukları dolayısıyla oradakilerden bir haber alamadığımdan durumlarına vakıf olmayı arzuladım.

Bu fakir, Allah'a hamd olsun. Onun yüce aşkıdan şaşkın bir durumda olmakla birlikte, sadece ayrılığın acısından şikayetçidir. Din işlerinde mümkün olduğunca cehd ve gayretinizi arttırın. Sünnet-i seniyyeye ittiba etmeye müslümanların ihtiyaçlarını temin etmeye, gücünüz yettiğince çalışmanızı arttırın.

Mektubun başında ve sonunda sizlere selam.

105. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu Bağdat'taki halifelerinden Seyyid Ubeydullah'a göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah yolundaki kardeşim, muhibbim, Nakşibendi büyüklerinin kaddesallahu sırrahulaziz yardım gözüyle gözettiği Ubeydullah Efendi'ye.-Rahmani ihsanlarla kuşatılsın ve ruhani yardımlarla korunsun.-

Yakıcı aşk ateşinizin ve aşk iştiağınızı sergileyen ve ayrılığın eleminden kaynaklanan acınızı bildiren mektubunuzu mütaala ettik.

Doğrusu, -Allah şahid olarak kafidir.- dostların gözleri risalenizin satırlarının siyahıyla sevindi. Müştak olanların kalpleri yazınızın düzgünlüğünden lezzet buldu.

Sizlerin istikamet üzere olmanızı ve dünya saadetini ve kıyamet gününde iyi dereceler kazanmanızı Allah'tan ümid ederim. Muhakkak Allah istenilen şeyi veren ve ümid edilen şeyi bağışlayandır. Kardeşlerinize göre, sizlerin faideniz az ise de emredildiğiniz üzere devam ediniz. Çünkü birşeyin tamamına ulaşılmasa da hepsi terkedilmez. Daha önce de faidenizin az olduğunu söylemiştim. Şu var ki bu şerefli nisbetin azı da çoktur. Bir damlası büyük başardır.

Sizlerden ümidim; dualarınızla bizlere yardımcı olmanızdır. Allah-u Teala'dan ümidim ise ömrünüzün uzun olması ve saadete kavuşmanızdır. Allah'ın selamı üzerinize olsun.

106. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu halifesi Seyyid Ubeydullah Efendi'ye göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Rahim olan Rabbimin kemaliyle yemin ederim ki eğer bilerseniz hakikatte bu yemin çok büyüktür. Salim bir kalpten başka hiçbir şeyde kurtuluş yoktur. Bu gerçek Kuran-ı Kerim nasıyla sabittir.

Öyleyse ey Seyyidim Allah'a itaat edip takvaya sarılmanızı, rahmetiyle yasakladıklarından sakınmanızı, mal ve evlat ile alakayı kesmenizi, salih amel işleyerek ahiret günü için hazırlanmanızı ve icazetinizde yazılı olanlardan başka şeyleri de yerine getirmenizi tavsiye ederim.

Şanı yüce olan Allah'a yemin ederim ki, mal da evlat da rüzgarın kaldırıp sürüklediği toprak zerrelere gibi boş ve faydasız olacaktır. Sonra sen anlayacaksın ki dünya sanki hiç bahsi ve zikri edilmemiş birşeydir.

Molla Abdullah Herati'den, gözlerimizi sevindiren ve mahzun olan kalbimizi ferahlandıran şey bana ulaştı. Allah'tan ziyadesini ve artmasını ümid ederim. Zira iki günü birbirine denk olan zarardadır. Hepimiz Allah'ın mülküyüz. O'na döneceğiz. Şerefli amcanızın oğlu raşid kardeşim, Molla Abdullah Efendi'ye selam ederim. Allah ihlasını ziyadeleştirsün. Tarikat ve şeriata bağlılığını arttırsın.

Aziz kardeşim, Molla Sıbgatullah'a bütün muhiplere ve değerli mensuplarınıza selam ederim.

Özellikle muhlislerimiz arasında seçkin bir yeri olan Ömer Efendi'ye -Allah kendine yardımcı olsun.- ve bütün mensuplardan daha üstün olduğunu iddia eden Habib Ağa'ya selam ederim. -Peygamberlerin sonuncusu olan Hazreti Muhammed Mustafa (aleyhi ekmeluttehaya)'nın yüzü suyu hürmetine Allah onu kendi dostlarından eylesin.- Hepinizden ricam bana hüsn ü hatime ile dua etmenizdir.

Allah'ın selamı ve ikramı üzerinize olsun

107. MEKTUP

Mevlana Halid kaddesallahu sırrahulaziz bu mektubu, Şam'dan allame Muhammed Emin Süveydi'ye cevap olarak göndermiştir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Hamd Allah'a mahsustur. O bize kafidir. Selam Allah'ın seçtiği kullar üzerine olsun.

Miskin ve fakir Halid'den, dostu, seyyidi, fazıl, muhakkik, kamil Muhammed Emin'e değerli inciden daha kıymetli, sıdk ve yakın bahçesinden anber ve yasemin gibi gülümseyen selamlar. "Edebü'l Müfred" kitabını araştırmadığımızdan dolayı bizi uyaran mektubunuzla müşerref olduk. Emrinizi itaatle kabul edip, gidip çalışmadığımdan suç bendedir.

Aslında öyle değildir. Hiçbir zaman vefanın aksine şefkatli dostlarımla sözlerini unutmam. Nasıl unutabilirim. Onlara duyduğum iştiağ sonsuzdur. İştiağım o kadar fazla ki konuşma sırasında hiçbir ihtiyarım olmadan, kalbimin fazla meşguliyetinden dolayı şu iki beyit çıkıp geliyor:

Bilmem ki o ilk tanıştığımız yerde

Vuslat olur mu aceb ölümün evvelinde

Hakkı büyük vallahi şimdi oranın

İnsanı insan idi benzeri yok diyorum.

Adı geçen kitabı bulmak bütün arzuma rağmen nasip olmadı. Hiç kimsenin yanında o kitaba rastlamadım. Herėey bir vakte bağlıdır. Vehhab ve Kerem sahibi olan Allah CC dilerse kitabı bulduğumda onu sizlere göndermekte gevėeklik göstermem. Satın alamazsam yazdıracağım.

Mektubun bağında ve sonunda selam.

İÇİNDEKİLER

1. MEKTUP	2
2. MEKTUP	2
3. MEKTUP	2
4. MEKTUP	3
5. MEKTUP	8
6. MEKTUP	8
7. MEKTUP	9
8. MEKTUP	11
9. MEKTUP	11
10. MEKTUP	20
11. MEKTUP	21
12. MEKTUP	22
13. MEKTUP	24
14. MEKTUP	24
15. MEKTUP	25
16. MEKTUP	25
17. MEKTUP	26
18. MEKTUP	27
19. MEKTUP	27
20. MEKTUP	28
21. MEKTUP	28
22. MEKTUP	29
23. MEKTUP	30
24. MEKTUP	30
25. MEKTUP	30
26. MEKTUP	31
27. MEKTUP	32
28. MEKTUP	32
29. MEKTUP	33
30. MEKTUP	34
31. MEKTUP	34
32. MEKTUP	35
33. MEKTUP	37
34. MEKTUP	38
35. MEKTUP	39
36. MEKTUP	40
37. MEKTUP	41
38. MEKTUP	42
39. MEKTUP	42
40. MEKTUP	42
41. MEKTUP	42
42. MEKTUP	43
43. MEKTUP	43
44. MEKTUP	44
45. MEKTUP	44
46. MEKTUP	45
47. MEKTUP	46
48. MEKTUP	46
49. MEKTUP	47
50. MEKTUP	47
51. MEKTUP	48
52. MEKTUP	49
53. MEKTUP	49
54. MEKTUP	50
55. MEKTUP	50
56. MEKTUP	51

57. MEKTUP	52
58. MEKTUP	53
59. MEKTUP	53
60. MEKTUP	54
61. MEKTUP	54
62. MEKTUP	55
63. MEKTUP	56
64. MEKTUP	57
65. MEKTUP	57
66. MEKTUP	58
67. MEKTUP	59
68. MEKTUP	60
69. MEKTUP	60
70. MEKTUP	61
71. MEKTUP	61
72. MEKTUP	62
73. MEKTUP	62
74. MEKTUP	63
75. MEKTUP	63
76. MEKTUP	64
77. MEKTUP	64
78. MEKTUP	65
79. MEKTUP	65
80. MEKTUP	66
81. MEKTUP	66
82. MEKTUP	66
83. MEKTUP	67
84. MEKTUP	68
85. MEKTUP	68
86. MEKTUP	69
87. MEKTUP	69
88. MEKTUP	70
89. MEKTUP	71
90. MEKTUP	71
91. MEKTUP	72
92. MEKTUP	72
93. MEKTUP	73
94. MEKTUP	74
95. MEKTUP	74
96. MEKTUP	75
97. MEKTUP	75
98. MEKTUP	78
99. MEKTUP	78
100. MEKTUP	78
101. MEKTUP	79
102. MEKTUP	79
103. MEKTUP	79
104. MEKTUP	80
105. MEKTUP	80
106. MEKTUP	81
107. MEKTUP	81